

Republica Moldova

Al doilea Proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de încălzire centralizată cu energie termică

Evaluarea Impactului de Mediu și Social și Cadrul de Management de Mediu și Social



**Aureliu Overcenco,
Anatol Burlacu,
Echipa UCIPE**

Traducere neoficială. Versiunea prescurtată
Pentru detalii și precizări a se consulta versiunea originală a documentului în limbă engleză

**Chisinau,
27 Martie 2020**

blank page

Cuprins

Abrevieri.....	4
Rezumat.....	6
1. Informații despre Proiect	13
1.1 Contextul Proiectului	13
1.2 Obiectivele, componentele și activitățile ale Proiectului.....	15
1.3 Volumul și scopul Evaluării Impactului de Mediu și Social.....	17
1.4 Date generale despre SACET Chișinău	18
2. Cadrul Regulatoriu privind Evaluarea de Mediu și Socială.....	20
2.1 Cadrul național de reglementare	20
2.1.1 Reglementările privind evaluarea de mediu	20
2.1.2 Prezentare generală a principalelor prevederi legale naționale de mediu ...	20
2.1.3 Prezentare generală a principalelor acte juridice naționale în aspecte sociale	23
2.1.4 Cadrul instituțional de mediu	23
2.1.5 Cadrul instituțional social.....	25
2.2 Cerințele naționale privind evaluarea impactului de mediu și social, aplicabile	
activităților de proiect propuse.....	26
2.3 Standardele-cadru de mediu și sociale ale Băncii Mondiale aplicabile pentru	
activitățile planificate	29
3. Analiza riscurilor și impacturilor potențiale de mediu și sociale	37
4. Planul de Management de Mediu și Social	42
4.1 Planul de măsuri de mediu și sociale	42
4.1.1 Atenuarea impacturilor de mediu și sociale	42
4.1.2 Implicarea părților interesate	55
4.1.3 Mecanism de soluționare a reclamațiilor la nivel de proiect	55
4.2 Planul de monitorizare.....	56
5. Cadrul de Management de Mediu și Social pentru Investițiile-pilot în	
Măsurile de Eficiență Energetică.....	58
6.1 Investițiile propuse	58
6.2 Abordarea și metodologia de elaborare a CMMS.....	58
6.3 Riscuri și impacturi potențiale de mediu și sociale	59
6.4 Evaluarea impactului și Planul de management de mediu și social în cadrul	
activităților Componentei 2.....	62
6. Responsabilitățile Instituționale de Implementare	69
7. Informarea și Consultările publice cu privire la EIMS&PMMS și CMMS	
71	
Referințe	72

Abrevieri

ACM	Apă caldă menajeră
AM	Agenția de Mediu
ANRE	Agenția Națională de Reglementare în Energetică
BM	Banca Mondială
BNS	Biroul Național de Statistică
CAP	Plan de Acțiuni Corective
CET	Centrală electrotermică
CMA	Concentrația maximă admisibilă
CMMS	Cadrul de Management de Mediu și Social
CO ₂	Dioxid de carbon
CT	Centrală termică
EES	Expertiza ecologică de stat
EIM	Evaluarea impactului asupra mediului
EIMS	Evaluarea impactului asupra mediului și social
EPAP	Evaluarea prealabilă a activității planificate
EPP	Echipament personal de protecție
GBV	Violență bazată pe gen (eng., Gender based violence)
GES	Gaz cu efect de seră
GIIP Practice)	Standardele de bune practici în industrie (eng., Good International Industry Practice)
GRM	Mecanisme de Soluționare a Reclamațiilor (eng., Grievance Redress Mechanism)
HG	Hotărâre de guvern
HIV/AIDS	Sindromul imunodeficienței dobândite (eng., Human immunodeficiency virus infection and acquired immune deficiency syndrome)
IDA	Asociația Internațională de Dezvoltare (eng., International Development Association)
ISO	Organizația Internațională de Standardizare (eng., International Standard Organization)
ÎC	Încălzirea centralizată
LMP	Procedură de Management a Muncii (eng., Labor Management Procedure)
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MAIG	Motoare cu ardere internă cu gaz
MCA	Material cu conținut de azbest (eng., ACM – Asbestos Containing Material)
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MF	Ministerul Finanțelor
MGRES	Centrala electrică Kuchurgan (original – Moldavskaya GRES)
MW	Megawatt
PAMS	Planul de angajament de mediu și social (eng., Environmental and Social Commitment Plan)
PAP	Persoană afectată de Proiect
PM ₁₀	Substanțe de particule cu diametrul de 10 micrometri (eng., Particle matter with diameter of 10 microns)
PM _{2.5}	Substanțe de particule cu diametrul de 2.5 micrometri (eng., Particle matter with diameter of 2.5 microns)

PMMS	Planul de Management de Mediu și Social
PMMSȘ	Planul de management de mediu și social al șantierului
PTI	Punctul Termic Individual
PV	Proces verbal
RTEC	Regia Transport Electric Chisinau
SA	Societate pe Acțiuni
SACET	Sistemul de alimentare centralizată cu energie termică (eng., DHEIP)
SCT	Sistemul centralizat de termoficare
SEP	Plan de implicare a părților interesate (eng., Stakeholders Engagement Plan)
SIDA	Agenția Suedeză de Dezvoltare Internațională (eng., Swedish International Development Agency)
SMS	Standard de mediu și social
SO ₂	Dioxid de sulf
SSM	Sănătate și securitate în muncă
SUA	Statele Unite ale Americii
TC	Termocom SA
TE	Termoelectrica SA
UCIPE	Unitatea consolidată pentru implementarea proiectelor în domeniul energetic
UE	Uniunea Europeană
UG	Unitatea de generare
USD	Dolar SUA (eng., United States Dollar)

Rezumat

Obiectivul de dezvoltare al Proiectului. Obiectivul de dezvoltare al Proiectului este de a spori eficiența producției de energie termică și electrică și îmbunătățirea calității serviciilor de alimentare cu energie termică în sistemul de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) Chișinău.

Componentele și activitățile Proiectului. Proiectul are trei componente:

Componenta 1. Optimizarea producerii de energie termica si electrica. Această componentă va finanța modernizarea CET Sursa-1 și instalarea motoarelor cu ardere internă pe gaze naturale, inclusiv conexiuni electrice, pentru a crește și optimiza eficiența producției de căldură și energie electrică de către Termoelectrica SA. De asemenea, această componentă va finanța un sistem modern cuprinzător de informații de management și un sistem hidraulic interactiv modern pentru Termoelectrica pentru îmbunătățirea capacităților operaționale de planificare și control ale acesteia, precum și supravegherea tehnică pentru subcomponenta 1.2. Componenta 1 va consta din cinci subcomponente:

1.1. Modernizarea instalațiilor de producere/generare ale CET Sursa-1, inclusiv:

- (i) Reconstrucția Unității de Generare nr. 2, care va include: reparația capitală și re tehnologizarea turbinei cu abur pentru a-i extinde durata de exploatare, creșterea capacității de producție a energiei electrice, înlocuirea echipamentelor asociate turbinelor, diagnosticarea generatoarelor de energie, înlocuirea arzătoarelor la cazanul cu abur (instalarea arzătoarelor moderne eficiente) și a altor echipamente pentru creșterea eficienței cazanului; modernizarea sistemului de control al vibrațiilor, instalarea de sisteme de control automatizat pentru reglarea capacității, controlul siguranței și procesului de ardere;
- (ii) Reparația capitală a turbinei și înlocuirea suprafețelor de schimb de căldură la Unitatea de Generare nr. 3, care va include: reparația capitală a turbinei cu abur și înlocuirea economizorului la cazanul de abur.

1.2. Sporirea eficienței cogenerării, inclusiv:

- (i) Instalare unităților eficiente de cogenerare bazate pe motoare cu ardere internă pe gaze) la CT Vest și CET Sursa-3 care vor include construirea de noi instalații pentru a găzdui motoarele cu gaze și echipamentele asociate, precum și instalarea acestora la CT Vest și CET Sursa-3 [o nouă instalație dedicată pe teritoriul existentei CET Sursa-2];
- (ii) Instalarea transformatoarelor de putere și a echipamentului pentru conectare 110 kV, care va include instalarea de transformatoare de putere și comutatoare de 110 kV (noua unitate de alimentare ID-110 kV) pentru conectarea la rețeaua de la CT Vest și instalarea de comutatoare de 110 kV (modernizarea instalației de alimentare existente ID-110 kV) la CET Source-3.

1.3. Implementarea unui sistem informațional modern privind gestionarea. Dezvoltarea și instalarea unui sistem modern cuprinzător de informații de management pentru Termoelectrica pentru îmbunătățirea capacităților operaționale de planificare și control ale acesteia.

1.4. Implementarea unui sistem hidraulic interactiv modern. Instalarea și dezvoltarea unui sistem hidraulic interactiv modern pentru Termoelectrica.

1.5. Supravegherea tehnică pentru subcomponenta 1.2. Supraveghere tehnică pentru subcomponenta 1.2 (pentru instalarea de unități de cogenerare pe bază de motoare cu gaze și instalații de alimentare de înaltă tensiune la CET Sursa-3 și CT Vest).

Componenta 2. Investiții-Pilot în eficiența energetică. Această componentă va finanța investițiile pilot în materie de eficiență energetică în clădirile rezidențiale, inclusiv:

- (i) Instalarea a circa 140 Puncte Termice Individuale (PTI), inclusiv conducte asociate, în clădiri rezidențiale (în cele din urmă, de asemenea, în unele clădiri publice, ca școli, grădinițe ș.a.), în cazul în care există deficiențe cu calitatea/funcționarea sistemelor de încălzire internă și/sau care nu au alimentare centralizată cu apă caldă menajeră (ACM);
- (ii) Reconstrucția sistemelor interne de încălzire și distribuție ACM în aproximativ 40 de clădiri rezidențiale, care au deja PTI sau în care vor fi instalate PTI în cadrul proiectului, asigurând controlul consumului de căldură și contorizarea la nivel de apartament prin trecerea de la distribuția verticală la cea orizontală;
- (iii) Reabilitarea termică a circa 7 clădiri rezidențiale, care au deja PTI și sisteme de distribuție orizontală sau în care acestea vor fi instalate în cadrul Proiectului.

Componenta 3. Management Proiectului. Această componentă va finanța sprijinul de consultanță pentru implementarea și supravegherea Proiectului, inclusiv aspectele fiduciare, de salvagardare, precum și monitorizarea și raportarea prin intermediul *Unității Consolidate de Implementare a Proiectelor în domeniul Energetic* (UCIPE), precum și auditul conturilor ale Termoelectrica și Proiectului.

Amplasamentul Proiectului. Activitățile propuse în cadrul Componentei 1 vor fi implementate în premisele existente ale TE: la Sursa-2 (CET-1), amplasată în zona industrială din mun. Chișinău, la adresa str. Vadul lui Vodă, nr. 5, și la CT Vest, amplasată în Chișinău, str. Prunului, nr. 24. Ambele terenuri sunt îngrădite și aparțin Termoelectrica SA.

Activitățile Proiectului în cadrul Componentei 2 se vor desfășura pe întreg teritoriul al orașului Chișinău, capitala Republicii Moldova. Chișinău este și centrul industrial și comercial al țării, amplasat în centrul țării, pe râul Bic, afluent al râului Nistru. Populația orașului este de aproximativ 532,513, pe când populația municipiului Chișinău (care include atât orașul, cât și alte comunități din apropiere) este de cca 662,836. Orașul se află în regiunea centrală a țării, și este înconjurat de un peisaj relativ deluros, cu soluri fertile. Geologia orașului este compusă din straturi de calcar, nisip și lut, cu o serie de orizonturi hidrogeologice, care îl fac favorabil pentru diferite procese geologice, cum ar fi alunecările de teren și eroziunea solurilor. Orașul are multe spații verzi, inclusiv parcuri relativ mari (cel mai mare este în sectorul Botanica, de-a lungul celor trei lacuri, care ajunge la marginea centrului orașului).

Riscuri și impact potențial al Proiectului asupra mediului. Componenta 1 "Optimizarea producerii de energie termică și electrică" propusă în cadrul subcomponentei 1.1, va susține înlocuirea în cea mai mare parte a echipamentelor energetice vechi și instalare echipamentului nou (turbine, cazane, motoare pe gaz, transformatoare de putere și instalații de alimentare/comutatoare)

și poate genera o serie de *riscuri și impacturi moderate*, cum ar fi: deșeuri solide/metalice și evacuarea echipamentului vechi/dezasamblat, precum și riscuri de siguranță a forței de muncă asociate cu activitățile de schimbare a echipamentului și sudare, alte activități aferente. În plus, aceste activități pot necesita lucrări civile minore pentru reabilitarea spațiilor existente sau construirea la scară mică cu aplicarea tehnologiilor panee-Sandwich pentru instalarea noilor motoare pe gaze în siturile CT Vest și CET Sursa-3. Respectiv, Proiectul va genera, de asemenea, un impact și *riscuri asociate minore*, cum ar fi poluarea solului și a aerului; generarea de zgomot, deșeuri de construcții, securitatea forței de muncă etc. Toate aceste impacturi vor avea loc în timpul fazei de construcție, vor fi de scurtă durată și site-ul specifice. Nu se prevede demolarea sau remodelarea instalațiilor existente pentru activitățile propuse în cadrul acestei componente. Pe parcursul fazei operaționale riscuri și impacturi asupra mediului pot fi asociate cu zgomot, vibrații, emisii gaze de sera și poluări locale ale aerului. În timpul fazei operaționale riscurile și impacturile potențiale asupra mediului vor fi asociate cu emisii de zgomot, vibrații, GES și poluare atmosferică locală.

Activitățile de conservare și eficiență a energiei propuse în cadrul Componentei 2 pot avea efecte negative minore, însă și vor oferi beneficii semnificative pentru mediu (reducerea poluării locale, cum ar fi praful (PM10 și PM2.5) și emisii de dioxid de sulf; îmbunătățirea mijloacelor de subzistență prin asigurarea aprovizionării cu energie termică etc.). Se estimează, ca activitățile propuse de eficiență energetică și conservare vor contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) (CO₂) - în temeiul experienței internaționale, implementarea măsurilor prevăzute pot contribui și la reducerea consumului de energie termică în blocuri rezidențiale cu 20-40%. Efectele negative potențiale asupra mediului sunt asociate, în principal, cu lucrări civile la scară mică, și vor rezulta în: praf, zgomot, generarea deșeurilor nepericuloase și, posibil, *materiale care conțin asbest* (MCA), perturbarea traficului (în funcție de locația specifică), siguranța lucrătorilor (de exemplu, operațiunile de sudare) etc. Aceste efecte se vor produce pe durata construcției, vor fi de scurtă durată și specifice locului. Nu se așteaptă impacturi negative semnificative în perioada de funcționare.

În general, cele mai multe dintre riscuri și impacturi vor fi minore, de scurtă durată și limitate la locația activității de proiect (cu excepția circulației de echipamente și materiale la/de la șantierele de construcții), și acestea pot fi abordate prin bune practici de inginerie și de construcție, precum și prin pregătirea și punerea în aplicare a măsurilor adecvate de atenuare.

Riscuri și impacturi sociale potențiale ale Proiectului. Reconstrucția și modernizarea infrastructurilor energetice din cadrul componentelor 1 și 2, cum ar fi instalarea de motoare pe gaze, inclusiv conexiuni electrice, înlocuirea unităților de încălzire ale cazanelor, instalarea PTI-urilor și reabilitarea rețelei interne de distribuție a energiei termice în clădirile publice și rezidențiale au loc în spațiile existente, iar vecinătatea acestora aparține TE. Nu se prevede nici o achiziție suplimentară sau privată de terenuri, și toate lucrările civile sunt limitate la terenurile existente ale TE. Cu toate acestea, ar putea exista un impact social indus de construcție asupra reședințelor și spațiilor comerciale în perioada de construcție, ar fi întrerupt temporar serviciul de încălzire, ar putea exista restricții de acces etc. În cadrul proiectului nu se preconizează nicio relocare fizică sau economică. Îmbunătățirea furnizării de energie termică și electrică pentru municipiul Chișinău și populația suburbană se așteaptă să aibă rezultate sociale pozitive pentru sănătate, educație și o mai bună calitate a vieții persoanelor în vârstă care sunt mai des afectate de aprovizionarea cu energie termică precară și întreruptă. Unele impacturi sociale, cum ar fi restricțiile de acces; perturbări temporare ale traficului; componența forței de muncă; sănătatea și securitatea în muncă a lucrătorilor; implicații pentru grupurile vulnerabile, pot avea loc pe parcursul implementării proiectului, în special la Componenta 2. Toate aceste aspecte au fost evaluate și reflectate în documentele Cadrului de mediu și social. Nu se așteaptă niciun aflux de forță de muncă sau un număr mare de muncitori din afară pentru lucrări de construcții.

Beneficiile sociale ale Proiectului. Proiectul va genera o serie de beneficii sociale, printre care servicii de încălzire fiabile, eficiente și ecologice. Acest lucru va avea un impact mai mare asupra gospodăriilor cele mai vulnerabile din oraș, deoarece acestea sunt adesea dependente de surse de încălzire inadecvate sau costisitoare (cum ar fi sobele de cărbune și lemn de foc) în timpul lunilor reci. Proiectul ar urma să reducă, de asemenea, la minimum impactul negativ asupra sănătății cauzat de dispozitivele de încălzire ineficiente și murdare și de poluarea aerului interior și exterior. În cele din urmă, proiectul va aduce beneficii femeilor, care lucrează sau stau acasă mai des decât bărbații.

Evaluarea generală a riscurilor de mediu și sociale în cadrul Proiectului. Având în vedere amploarea riscurilor potențiale de mediu și sociale, descrise mai sus, precum și capacitățile instituționale existente ale agenției de implementare, evaluarea generală a riscurilor de / și sociale ale proiectelor a rezultat în clasificarea riscurilor ca fiind *“moderate”*.

Relevanța standardelor de mediu și sociale (SMS) și politicilor operaționale (PO) ale BM. Evaluarea de mediu și socială, efectuată în cadrul Proiectului, arată, că majoritatea SMS ale BM sunt relevante pentru Proiect, cu excepția: SMS5 (Achiziționarea de terenuri, restricții privind utilizarea terenurilor și relocarea involuntară), deoarece nu se anticipează nicio necesitate pentru achiziționarea de terenuri sau probleme de relocare; SMS6 (Conservarea biodiversității și gestionarea durabilă a resurselor naturale), deoarece toate activitățile proiectului vor fi puse în aplicare în limitele terenurilor care aparțin Termoelectrica și orașului și nu se anticipează niciun impact asupra biodiversității sau organismelor vii; SMS7 (Popoarele indigene/Africa Subsahariană - comunități locale sub-deservite tradițional din punct de vedere istoric) – astfel de grup de comunități nu sunt în orașul Chișinău; SMS8 (Patrimoniu Cultural/PC), deoarece nicio clădire inclusă în lista națională sau a orașului de obiecte ale PC nu va fi implicată în cadrul proiectului; și SMS9 (Intermediari financiari), deoarece proiectul nu va implica *Intermediari Financiari* (IF). În ceea ce privește declanșarea politicilor operaționale ale BM, atât OP 7.60: (Proiectele în zonele disputate), cât și OP 7.50 (Apele Internaționale) nu sunt aplicabile Proiectului.

Domeniul de aplicare/Volumul serviciilor de Evaluare a Impactului de Mediu și Social (EIMS) și al Cadrului de Management de Mediu și Social (CMMS). Pentru a aborda anumite efecte și riscuri legate de aspecte de mediu și sociale, Împrumutatul/Clientul a efectuat o evaluare a impactului de mediu și social (EIMS) și a elaborat Planul specific de management de mediu și social (PMMS) pentru Componenta 1, și a pregătit un Cadru de management de mediu și social (CMMS) pentru Componenta 2. Raportul unificat EIMS&PMMS și CMMS include cerințele SMS ale Băncii Mondiale, relevante pentru Proiect, împreună cu descrierea politicilor, a cadrului juridic și administrativ, privind evaluarea și gestionarea de mediu și socială, și sectorul încălzirii centralizate din Moldova. Documentul include și următoarele aspecte: (a) analiza de bază (pentru municipiul Chișinău, precum și pentru amplasamentele concrete de proiect pentru activitățile propuse în cadrul componentei 1 – TE CET Sursele 1 și 3; și CT Vest); (b) amplasarea Proiectului și alternative tehnice pentru activitățile din Componenta 1; (c) impactul potențial specific amplasamentului asupra mediului, și activitățile necesare care vizează atenuarea acestora pentru Componenta 1, împreună cu impactul potențial al riscurilor și măsurile generice de atenuare bine cunoscute, care urmează să fie utilizate pentru pregătirea listelor de verificare a PMMS, pentru Componenta 2; (d) PMMS specific amplasamentului pentru Componenta 1, și descrierea structurii Listei de verificare a PMMS, care trebuie aplicată pentru conservarea și eficiența energetică a clădirilor pentru Componenta 2; (e) Planul specific de monitorizare pentru punerea în aplicare a PMMS pentru Componenta 1, și descrierea și cerințele pentru Planul de monitorizare din cadrul Componentei 2; (f) modalitățile concrete de punere în aplicare a PMMS pentru Componenta 1, precum și analiza companiei Termoelectrica SA în ceea ce privește capacitatea de îndeplinire a cerințelor de mediu și sociale și propuneri privind modalitățile de punere în aplicare a acestora

pentru Componenta 2. În plus, documentul include rezultatele auditului de mediu a companiei TE. Conform cerințelor BM, documentul EIMS&CMMS trebuie să fie publicat și consultat cu toate părțile interesate.

Planul de angajament de mediu și social al Împrumutatului (PAMS). PAMS precizează principalele responsabilități și acțiuni, care trebuie întreprinse de TE și UCIPE pentru a asigura respectarea de către Proiect a SMS ale BM și, în special: (a) punerea în aplicare a EIMS&PMMS specifice sitului pentru Componenta 1; (b) efectuarea de controale de mediu și sociale pentru activitățile Componentei 2 prin intermediul Listei de verificare a PMMS, care acoperă aspectele de mai sus; (c) aplicarea CMMS tuturor activităților Proiectului în cadrul Componentei 2, inclusiv necesitatea de a pregăti PMMS individuale specifice amplasamentului; (d) raportarea cu privire la performanța socială și de mediu a tuturor activităților pe baza raporturilor bianuale; (e) asigurarea transparenței în aspectele de mediu ale Proiectului și asigurarea transparenței la pregătirea tuturor noilor EIMS și/sau a PMMS pentru activitățile din Componenta 2 - ele vor fi dezvăluite și consultate public cu toate părțile interesate; (f) menținerea pe parcursul întregii perioade de implementare a Proiectului a capacității umane pentru a asigura ca activitățile de proiect prevăzute de PMMS sunt supravegheate și monitorizate, și rapoarte adecvate sunt transmise instituției de implementare și BM; (g) pregătirea și respectarea Codului de conduită de mediu și social și sănătatea și siguranța de către contractanții de lucrări; și, (h) punerea în aplicare și raportarea cu privire la *Planul de implicare a părților interesate* (SEP), *Planul de gestionare a muncii* (LMP) și *Mecanismului de recurs pentru reclamații* (GRM).

Supravegherea și raportarea privind aspectele de mediu și sociale. Statutul respectării cerințelor PMMS sunt furnizate de contractanții către UCIPE, iar apoi Băncii de către UCIPE sub forma rapoartelor semestriale. Monitorizarea aspectelor de mediu și sociale, punerea în aplicare a PMMS în cadrul activităților din Componenta 1, completarea listelor de verificare a PMMS, care urmează să fie aplicate pentru activitățile Componentei 2, ar trebui să furnizeze informații cu privire la aspectele esențiale de mediu și sociale ale subproiectelor, în special impactul asupra mediului, consecințele sociale ale impactului și eficacitatea măsurilor de atenuare luate. Aceste informații vor permite UCIPE să evalueze succesul măsurilor de atenuare ca parte a supravegherii proiectelor și va permite punerea în aplicare în timp util a acțiunilor corective, atunci când este necesar.

Integrarea PMMS în documentația de proiect. Prezentul document EIMS&CMMS prevede ca dispozițiile PMMS să facă parte din documentele de proiectare tehnică pentru Proiect și să fie incluse în contractele pentru activitățile din Componenta 1 și în contractele de construcție pentru subproiectele selectate din cadrul Componentei 2, atât în specificații, cât și în cantități. Respectiv, contractanții vor trebui să includă costul cerințelor PMMS în ofertele lor financiare și să fie obligați să le respecte în timpul implementării activităților proiectului. Documentele de licitație pentru selectarea contractanților vor include specificații, care ar asigura punerea în aplicare efectivă a criteriilor de performanță de mediu, sănătate și siguranță de către ofertantul câștigător.

Aranjamentele de punere în aplicare a EIMS și CMMS. Principala agenție de implementare a Proiectului este Termoelectrica SA (TE), care va fi implicată îndeaproape în toate etapele de pregătire și implementare a Proiectului: proiectarea și execuția Proiectului, pregătirea documentelor de licitație (în special, specificațiile tehnice), evaluarea ofertelor și selectarea contractanților, proiectarea ingineriei, construcția, instalarea, testarea, punerea în funcțiune și controlul calității. Actualmente, TE este în proces de implementare a sistemelor de management ISO 14001 (de mediu) și ISO 18001 (de siguranță ocupațională), și are în structura sa trei subdiviziuni responsabile pentru problemele legate de salvagardare (Serviciul chimic, responsabil de toate aspectele de mediu; Direcția de securitate și riscuri profesionale; Departamentul tehnic, care este responsabil de asigurarea tuturor lucrărilor civile, finanțate de companie, și de faptul că

acestea se realizează în conformitate cu documentele de proiectare și cu normele și standardele existente). Sarcinile zilnice de implementare și supraveghere a Proiectului vor fi delegate de către MEI unității sale de implementare a proiectelor UCIPE, înființate în temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 1276 din 21 decembrie 2000, în calitate de entitate juridică autonomă, responsabilă de gestionarea curentă a proiectelor finanțate de IFI. UCIPE își va asuma funcțiile de raportare în numele Guvernului și va îndeplini responsabilitățile fiduciare (plăți, gestiune financiară, achiziții, monitorizare și evaluare) în cadrul Proiectului, în conformitate cu cerințele SMS ale Băncii Mondiale, care urmează să fie prezentate în *Acordul de Finanțare* și în *Manualul Operațional* ale Proiectului. Unitatea este dotată cu profesioniști cu înaltă calificare și cu experiență, atât în aspecte tehnice, cât și de mediu și sociale, și va asigura implementarea Proiectului în conformitate cu prevederile documentației EIMS&CMMS a Proiectului.

Deși MEI, precum și UCIPE și Termoelectrica au o experiență bună în implementarea cu succes a aspectelor de salvagardare în cadrul mai multor proiecte ale Băncii Mondiale (Energy II, SACET, Ameliorarea Competitivității I și II), - performanțele lor de mediu și sociale în ultimii ani au fost întotdeauna evaluate ca satisfăcătoare, - acestea nu au experiență în pregătirea și implementarea proiectelor în conformitate cu noul cadru de mediu și social al Băncii Mondiale, - în special, UCIPE și TE nu sunt familiarizați cu cerințele SMS ale BM în ceea ce privește condițiile de muncă, siguranța ocupațională, sănătatea comunității ș.a. În acest sens, documentul EIMS&CMMS pregătit de Împrumutat, conține o secțiune specială, care specifică consolidarea capacităților în aceste domenii, care urmează să fie finanțată în cadrul Proiectului.

Asistența Băncii Mondiale în asigurarea conformității cu SMS. Specialiștii Băncii pe aspecte de mediu și social vor oferi sprijinul necesar UCIPE pentru a asigura implementarea cu succes a activităților Proiectului în concordanță cu SMS aplicabile ale BM. Se vor efectua vizite periodice la fața locului pentru a monitoriza conformitatea contractanților cu bunele practici de construcție și alte cerințe, care vor fi specificate în PMMS individuale specifice amplasamentului. Echipa de lucru a Băncii va oferi îndrumări și va revizui documentele-cheie de monitorizare de mediu și sociale, cum ar fi PMMS, și rapoartele de progres semi-anuale, și va sprijini UCIPE în îndeplinirea angajamentelor sale stabilite în *Planul de angajamente de mediu și sociale* (PAMS).

Implicarea cetățenilor/părților interesate. Pe baza cerințelor SMS10, Clientul a elaborat un *Plan de implicare a părților interesate* (SEP). SEP-ul elaborat descrie graficul și metodele de implicare a părților interesate pe tot parcursul ciclului de viață al Proiectului, făcând distincția între părțile afectate de proiect și alte părți interesate. SEP descrie, de asemenea, gama și calendarul informațiilor care trebuie comunicate părților afectate de proiect și altor părți interesate, precum și tipul de informații care trebuie solicitate de la acestea.

Acesta oferă o abordare sistematică a implicării părților interesate, care va ajuta entitatea de implementare să identifice principalele părți interesate – părțile afectate ale proiectului și alte părți interesate – și să construiască și să mențină relații constructive cu acestea în timpul pregătirii și punerii în aplicare a proiectului SACET-2.

SEP-ul elaborat oferă o analiză a părților interesate (rolul și interesul acestora în pregătirea și punerea în aplicare a proiectelor) și clasificarea acestora în grupuri definite. În plus, SEP precizează frecvența, tipul de comunicări și metodele/instrumentele pentru difuzarea informațiilor adecvate pentru fiecare grup de părți interesate pe parcursul ciclului de viață al SACET-2.

În cadrul SEP se propun activitățile de informare și implicare care au rolul de a limita, pe cât posibil, orice bariere în calea procesului de comunicare bidirecțională cu părțile interesate din cadrul proiectului, inclusiv cu grupurile defavorizate sau vulnerabile.

Procedurile de management al muncii. Clientul a dezvoltat, de asemenea, o *procedură de management al muncii* (LMP) în conformitate cu cerințele SMS2. LMP oferă o imagine de ansamblu a cerințelor și caracteristicilor lucrătorilor de proiect, care urmează să fie implicați în cadrul Proiectului, identifică principalele cerințe de muncă și riscurile asociate Proiectului și ajută Clientul să determine resursele necesare pentru a aborda problemele legate de forța de muncă.

Pe baza informațiilor disponibile, se preconizează că Proiectul va implica un număr limitat de lucrători direcți și contractați. Niciun lucrător comunitar și lucrători din domeniul aprovizionării primare nu vor fi implicați în lucrările proiectului. Numărul exact și sursa forței de muncă vor fi confirmate în timpul activităților de diligență necesară (due diligence) a Proiectului. Procedurile necesare vor fi instituite și operaționale înainte de angajarea primului lucrători.

Mecanismul de recurs al reclamațiilor. Clientul va răspunde în timp util preocupărilor și nemulțumirilor părților afectate de Proiect, legate de performanța socială și de mediu a Proiectului. În acest scop, Clientul a dezvoltat un *mecanism de recurs al reclamațiilor* (GRM) la nivel de proiect pentru a primi și a facilita soluționarea acestor preocupări și nemulțumiri.

Mecanismul de reclamație dezvoltat este proporțional cu riscurile și impactul potențial al Proiectului, este accesibil și incluziv.

Se preconizează că mecanismul de soluționare a reclamațiilor va aborda preocupările prompt și eficient, într-un mod transparent, adecvat din punct de vedere cultural și ușor accesibil tuturor părților afectate de proiect, fără niciun cost și fără consecințe prejudiciabile.

Pe parcursul implementării Proiectului, Clientul va informa părțile afectate de Proiect cu privire la procesul de reclamație în activitățile planificate de implicare a comunității și va pune la dispoziția publicului o înregistrare care documentează răspunsurile la toate nemulțumirile/petițiile primite. Mecanismul va permite, de asemenea, să se ridice și să se adreseze plângeri anonime.

Mai multe detalii privind mecanismele de reclamație sunt prezentate în SEP.

Consultările publice și informarea cu privire la EIMS și CMMS. EIMS&CMMS vor fi făcute publice pentru consultare pe site-urile web ale Beneficiarului și ale UCIPE. După consultarea publică va fi elaborat un Raport de consultare publică, care va include graficul, mijloacele de informare, precum și comentariile primite și modul în care acestea au fost abordate. Raportul de consultare publică va fi anexat la prezentul document în versiunea finală.

1. Informații despre Proiect

1.1 Contextul Proiectului

Sistemul alimentării centralizate cu energie termică (SACET) din capitala Moldovei este format din patru centrale principale de producție care furnizează energie termică rețelei SACET din Chișinău: CET Sursa-1 și CET Sursa-2 produc căldură și electricitate în modul ciclu combinat, și CT Vest și CT Sud producând căldură prin ardere directă a gazului. CET Sursa-1 este cea mai mare și principala sursă de încălzire centralizată pentru municipiul Chișinău, care produce sarcina de bază în timpul sezonului de încălzire. Puterea minimă a cazanului unei unități este de 200 t/h abur, ducând la aproximativ 70-80 Gcal/h capacitate de producție a căldurii centralizate, în timp ce sarcina tipică de vară este de aproximativ 30-40 Gcal/h. Prin urmare, în timpul verii CET Sursa-1 ar trebui să fie exploatată în modul de condensare (de exemplu, o parte din căldura produsă trebuie să fie evacuată în turnuri de răcire și, prin urmare, pierdută/emanată în aer liber), care este neeconomic și ar putea genera aproximativ 1 milion dolari SUA de pierderi anual. Din acest motiv, CET Sursa-2¹ a fost menținută operațională și este operată în timpul verii pentru a produce căldură districtuală pentru încălzirea apei calde menajere. În timpul sezoanelor de încălzire zonele CT Vest și CT Sud sunt izolate, iar centralele produc toată căldura în zonele lor, în timp ce vara supapele de închidere sunt deschise, CT Vest și CT Sud se închid, iar căldura în scopul pregătirii apei calde menajere este produsă de CET Sursa-2 și/sau CET Sursa-1. La începutul sezonului de încălzire din toamnă, o mică parte din căldură poate fi livrată în zona CET, Sursa-1 și Sursa-2, iar CT Vest poate fi operată în paralel.

Studiul de optimizare² a relevat necesitatea unei revizii majore / re tehnologizare a unităților 2 și 3 în următorii câțiva ani. Acestea sunt investiții critice necesare pentru menținerea funcționării normale a SACET Chișinău. Sursa de cogenerare 1 constă din trei unități de cogenerare și două cazane operaționale de vîrf/rezervă de apă caldă. Turbinele cu aburi de la CET Sursa-1 se apropie de sfîrșitul duratei de funcționare prescrise (220 mii de ore) cu turbina 1 oprită în aprilie 2019, turbinele 2 și 3 urmînd să se apropie de sfîrșitul duratei lor de funcționare în 2021 și, respectiv, 2023. Studiul de optimizare a identificat necesitatea unei revizii majore pentru cazanele cu abur (inclusiv înlocuirea suprafețelor uzate de transfer de căldură, arzătoare) și a echipamentelor asociate. Turbina 1 necesită, de asemenea, re tehnologizare, iar TE în prezent execută lucrări de

¹ În cadrul Proiectului SACET s-a agreat, că CET Sursa-2 (fosta CET-1) va fi închisă la sfîrșitul sezonului de încălzire 2016, executat oficial la 30 martie 2016.

² În 2018, Banca a răspuns unei solicitări din partea Guvernului Republicii Moldova și a lansat un studiu privind optimizarea SACET Chișinău și a opțiunilor de alimentare cu combustibil. Studiul privind optimizarea sistemului de încălzire centralizată din Chișinău și opțiunile de alimentare cu combustibil (denumit în continuare "*Studiul de optimizare SACET*") a fost susținut printr-o subvenție din partea Agenției Suedeze de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (SIDA) în valoare de 235.000 dolari SUA. Obiectivul Studiului a fost de a ajuta TE și GM să identifice modelul energetic optim pentru dezvoltarea pe termen scurt și lung a sistemului centralizat de la Chișinău și un plan de investiții de sprijin, pentru a îmbunătăți în continuare eficiența operațională și viabilitatea financiară a TE. Studiul a recomandat strategia optimă de dezvoltare pentru sectorul SACET Chișinău, susținută de un model energetic, precum și un model tehnico-economic, care a servit drept bază pentru un plan de investiții pe termen scurt și lung pînă în anul 2035. Constatările au fost primite bine de către TE și Guvernul RM, precum și de către partenerii de dezvoltare, și au servit drept bază pentru ca TE să identifice un nou program de investiții pentru a crește eficiența și fiabilitatea instalațiilor de generare ale SACET.

retehnologizare din fondurile proprii. CET Sursa-2 a fost construit în anii 1950, se apropie de sfârșitul duratei sale de viață operațională și este programată pentru închidere. Sursa-2 oferă o eficiență foarte scăzută a producției de energie, dar este încă în curs de funcționare în timpul lunilor de vară pentru a acoperi un nivel al cererii de căldură care este prea scăzut pentru a justifica funcționarea uneia dintre unitățile Sursei-1 (la nivelul minim de generare a energiei unei unități la Sursa-1, cea mai mare parte a căldurii produse ar fi în plus față de cererea de vară a ÎC), sau, ocazional, ca rezervă în timpul iernii. *Studiul de optimizare* a subliniat oportunitățile de instalare a noilor unități de cogenerare de înaltă eficiență la CT Vest și CT Sud. Acest lucru ar permite înlocuirea parțială a funcționării doar în regim de încălzire în timpul iernii și acoperirea sarcinii termice de vară cu unități de cogenerare eficiente. În conformitate cu concluziile *Studiului*, acest proiect se axează pe investiții în producția de energie electrică și termică cu randament ridicat al investițiilor, care ar îmbunătăți eficiența producției de energie termică și electrică și ar acorda suficient timp pregăti pentru investiții mai mari, cum ar fi construirea unei noi CET moderne (înlocuirea CET Sursa-1), care ar trebui să fie dată în exploatare în 8-10 ani de acum.

Îmbunătățirea eficienței energetice și asigurarea securității aprovizionării cu energie sunt factori esențiali pentru sporirea competitivității economice a Moldovei și elemente cheie în combaterea sărăciei, conform Strategiei Naționale de Dezvoltare. Temperatura medie în capitala Moldovei, Chișinău, este minus 5 grade Celsius în ianuarie și februarie. Potrivit unei analize a Băncii Mondiale, într-o iarnă tipică, în perioada ianuarie-martie, o gospodărie medie din Moldova dedică o cincime din cheltuielile sale serviciilor și produselor energetice, în principal pentru încălzire. Această pondere este mai mare pentru gospodăriile mai sărace: cea mai săracă chintilă a gospodăriilor din Moldova cheltuiește anual peste 20% din veniturile lor pe energie. Utilizarea ineficientă a energiei în Moldova duce la costuri mai mari la energie pentru industrie și rezidenți, având un impact negativ asupra creșterii și competitivității. Chiar dacă intensitatea energetică a fost aproape înjumătățită din 1990 din cauza declinului industriei, Moldova rămâne una dintre economiile cu cel mai mare consum de energie din regiune.

Lipsa investițiilor a condus la deteriorarea rapidă a serviciilor de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) și a situației financiare a sectorului, ducând la pierderi masive de consumatori. Incapacitatea Termoelectrica SA de a genera venituri suficiente pentru reabilitare și investiții de capital a dus la absența întreținerii preventive și a investițiilor, ducând la un sistem de încălzire ineficient și deteriorat. Calitatea slabă a serviciilor de livrare a agentului termic a dus la deconectări semnificative³ de la sistemul centralizat de către locuitorii mai bogați din Chișinău, care își permiteau instalarea cazanelor individuale de gaz în apartamentele lor. Rata deconectărilor a fost atât de mare, încât viabilitatea serviciilor SACET era amenințată. O astfel de perspectivă nu a fost însă acceptabilă, deoarece aproximativ 40% dintre consumatorii de servicii SACET, sau aproximativ 160.000 de locuitori, care ar fi putut rămâne fără nicio alternativă pentru încălzire, la o temperatură medie scăzută de -6 grade Celsius, lăsând persoanele vulnerabile să depindă de deteriorarea rapidă a sistemului și de costurile mai mari pentru servicii din cauza scăderii numărului consumatorilor. În consecință, costul și calitatea sistemului centralizat afectează populația săracă și vulnerabilă din Chișinău în mod disproporțional mai mult decât orice alt segment al populației. Colapsul SACET Chișinău ar fi avut un impact negativ puternic asupra bunăstării populației vulnerabile din capitală, dar și ar fi afectat, de asemenea, singura sursă semnificativă de generare de energie pe malul drept al Nistrului, cu implicații serioase pentru securitatea energetică a țării. Multe întreprinderi și instituții publice s-au deconectat, de asemenea, din cauza deteriorării serviciilor și în urma instalării propriilor cazane pe bază de gaze.

Din 2009, cu sprijinul Băncii Mondiale (BM) și al Guvernului Suediei, Moldova s-a angajat într-o restructurare instituțională, corporativă și financiară cuprinzătoare a sectorului SACET din

³ Tendința a fost reversată în 2014, în rezultatul eforturilor Băncii și Guvernului RM de a reforma SACET.

Chișinău. În noiembrie 2008, compania Moldovagaz SA a sistat alimentarea cu gaze naturale a Moldovei din cauza incapacității Termoelectrice de a plăti gazele naturale furnizate, care a inițiat reforma sectorului energetic și acțiunile de stopare a acumulării în continuare a arrieratelor. Întreruperea furnizării de gaze naturale a avut un impact negativ major asupra bunăstării locuitorilor din Chișinău și a indicat în mod clar vulnerabilitatea Moldovei la riscul de alimentare cu energie. Recunoscând amploarea sumei datoriei acumulate, care depășește cu mult ceea ce poate fi gestionat la nivel municipal, Guvernul a luat decizia de a prelua responsabilitatea reformei sectorului de alimentare cu energie termică, precum și restructurarea datoriei față de Moldovagaz. *Planul de restructurare corporativă*, aprobat de Guvern la 13 noiembrie 2013, prevedea inițial o fuziune între Termocom SA (TC), CET-1 și CET-2 într-o nouă entitate corporativă pe baza evaluării activelor fiecărei societăți. După ce procedura de faliment s-a încheiat legal în 2013, TC a intrat în procedura de lichidare în martie 2014. În 2015 TC a fost declarată în faliment, iar Guvernul RM a înființat o nouă companie – Termoelectrica SA (TE), care a înlocuit TC ca operator principal al activelor SACET și furnizor de servicii respective în municipiul Chișinău. TE a fost creată printr-o fuziune între CET-1 și CET-2 (generatoare de energie termică și electrică) și prin achiziționarea ulterioară a activelor funcționale ale TC.

Reforma SACET a avut ca rezultat investiții importante și îmbunătățiri în eficiența operațională și financiară a TE. În 2014, Banca a aprobat *Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de încălzire centralizată cu energie termică* (SACET-1, P132443) în valoare de 40,5 milioane USD, cu obiectivul de a contribui la îmbunătățirea eficienței operaționale și a viabilității financiare a noii societăți de termoficare și îmbunătățirea calității și fiabilității serviciilor de încălzire livrate populației din Chișinău. Proiectul SACET-1 a intrat în vigoare la 14 august 2015 și de atunci a sprijinit investițiile de urgență "fără regrete", în mare parte, pe partea cererii. Deși este încă în curs de desfășurare, SACET a înregistrat deja progrese remarcabile. În special, Proiectul a permis oprirea și inversarea unei spirale descendente pentru serviciile de încălzire centralizată (ÎC) din Chișinău și furnizează fonduri suficiente pentru întreținere și investiții, a căror lipsă a fost cauza calității slabe a serviciilor. În contextul unei restructurări foarte eficiente a serviciilor ÎC la Chișinău sub conducerea conducerii TE nou creată, implementarea SACET-1 a început rapid și a dat rezultate rapide. Peste 80% din fondurile Proiectului au fost plătite în primii trei ani de implementare. O nouă stație de pompare și o conductă magistrală au fost construite și alte trei stații majore de pompare (din 17 în total) au fost reabilite până la cele mai bune standarde moderne, care permit TE să optimizeze alimentarea cu energie termică pentru consumatorii săi. Segmente importante ale rețelei principale au fost reabilite, iar aproximativ 400 de *puncte termice individuale* (PTI) au fost sau urmează să fie instalate pentru îmbunătățirea furnizării de căldură și apă caldă menajeră pentru utilizatorii finali. Succesul obținut în procesul de recuperare include, de asemenea, restructurarea și optimizarea corporativă finalizată (prin crearea unui singur operator TE), reducerea majoră a personalului, reducerea pierderilor termice și consumul de energie electrică (cu investiții finanțate în SACET); îmbunătățirea serviciilor și orientarea către clienți (care duce la reconectări și creșterea volumului vânzărilor), revenirea la rentabilitatea operațională (datorită revizuirii metodologiei tarifare, dar cu necesitatea unei creșteri tarifare moderate prin creșterea volumului). În prezent, cu o jumătate de an până la data de încheiere a proiectului, toate investițiile prioritare au fost finalizate, iar plățile au ajuns la 98%. În același timp, Proiectul a relevat, de asemenea, o nevoie semnificativă de investiții în infrastructura de aprovizionare (capacități de producție), care se apropie de sfârșitul duratei sale de viață operațională și poate reprezenta o amenințare la adresa aprovizionării neîntrerupte cu energie termică din Chișinău.

1.2 Obiectivele, componentele și activitățile ale Proiectului

Obiectivul de dezvoltare al Proiectului. Obiectivul de dezvoltare al Proiectului este de a spori eficiența producției de energie termică și electrică și îmbunătățirea calității serviciilor de alimentare cu energie termică în sistemul de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) Chișinău.

Componentele și activitățile Proiectului. Proiectul are trei componente:

Componenta 1. Optimizarea producerii de energie termică și electrică. Această componentă va finanța modernizarea CET Sursa-1 și instalarea motoarelor cu ardere internă pe gaze naturale, inclusiv conexiuni electrice, pentru a crește și optimiza eficiența producției de căldură și energie electrică de către Termoelectrica SA. De asemenea, această componentă va finanța un sistem modern cuprinzător de informații de management și un sistem hidraulic interactiv modern pentru Termoelectrica pentru îmbunătățirea capacităților operaționale de planificare și control ale acesteia, precum și supravegherea tehnică pentru subcomponenta 1.2. Componenta 1 va consta din cinci subcomponente:

1.1. Modernizarea instalațiilor de producere/generare ale CET Sursa-1, inclusiv:

- (i) Reconstrucția Unității de generare nr. 2, care va include: reparația capitală și re tehnologizarea turbinei cu abur pentru a-i extinde durata de exploatare, creșterea capacității de producție a energiei electrice, înlocuirea echipamentelor asociate turbinelor, diagnosticarea generatoarelor de energie, înlocuirea arzătoarelor la cazanul cu abur (instalarea arzătoarelor moderne eficiente) și a altor echipamente pentru creșterea eficienței cazanului; modernizarea sistemului de control al vibrațiilor, instalarea de sisteme de control automatizat pentru reglarea capacității, controlul siguranței și procesului de ardere.
- (ii) Reparația capitală a turbinei și înlocuirea suprafețelor de schimb de căldură la Unitatea de Generare nr. 3, care va include: reparația capitală a turbinei cu abur și înlocuirea economizorului la cazanul de abur.

1.2. Sporirea eficienței cogenerării, inclusiv:

- (i) Instalare unităților eficiente de cogenerare bazate pe motoare cu ardere internă pe gaze) la CT Vest și CET Sursa-3 care vor include construirea de noi instalații pentru a găzdui motoarele cu gaze și echipamentele asociate, precum și instalarea acestora la CT Vest și CET Sursa-3 [o nouă instalație dedicată pe teritoriul existentei CET Sursa-2];
- (ii) Instalarea transformatoarelor de putere și a echipamentului pentru conectare 110 kV, care va include instalarea de transformatoare de putere și comutatoare de 110 kV (noua unitate de alimentare ID-110 kV) pentru conectarea la rețeaua de la CT Vest și instalarea de comutatoare de 110 kV (modernizarea instalației de alimentare existente ID-110 kV) la CET Sursa-3.

1.3. Implementarea unui sistem modern cuprinzător de informații privind gestionarea. Dezvoltarea și instalarea unui sistem modern cuprinzător de informații de management pentru Termoelectrica pentru îmbunătățirea capacităților operaționale de planificare și control ale acesteia.

1.4. Implementarea unui sistem hidraulic interactiv modern. Dezvoltarea și instalarea unui sistem hidraulic interactiv modern pentru Termoelectrica SA.

1.5. Supravegherea tehnică pentru subcomponenta 1.2. Supraveghere tehnică pentru subcomponenta 1.2 (pentru instalarea de unități de cogenerare pe bază de motoare cu gaze și instalații de alimentare de înaltă tensiune la CET Sursa-3 și CT Vest).

Componenta 2. Investiții-pilot în eficiența energetică. Această componentă va finanța investițiile pilot în materie de eficiență energetică în clădirile rezidențiale, inclusiv:

- (i) Instalarea a circa 140 Puncte Termice Individuale (PTI), inclusiv conducte asociate, în clădiri rezidențiale (în cele din urmă, de asemenea, în unele clădiri publice, de exemplu școli, grădinițe), în cazul în care există deficiențe cu calitatea / funcționarea sistemelor de încălzire internă și / sau care nu au alimentare centralizată cu apă caldă menajeră (ACM);
- (ii) Reconstrucția sistemelor interne de încălzire și distribuție ACM în aproximativ 40 de clădiri rezidențiale, care au deja PTI sau în care vor fi instalate PTI în cadrul proiectului, asigurând controlul consumului de căldură și contorizarea la nivel de apartament prin trecerea de la distribuția verticală la cea orizontală;
- (iii) Reabilitarea termică a circa 7 clădiri rezidențiale, care au deja PTI și sisteme de distribuție orizontală sau în care acestea vor fi instalate în cadrul Proiectului.

Componenta 3. Management Proiectului. Această componentă va finanța sprijinul de consultanță pentru implementarea și supravegherea Proiectului, inclusiv aspectele fiduciare, de salvagardare, precum și monitorizarea și raportarea prin intermediul *Unității consolidate de implementare a proiectelor în domeniul energetic* (UCIPE), precum și auditul conturilor ale Termoelectrica și Proiectului.

1.3 Volumul și scopul Evaluării Impactului de Mediu și Social

Activitățile de proiect propuse vor genera o serie de impacturi sociale și de mediu adverse, din care cauză, conform *standardelor de mediu și sociale* (SMS) ale Băncii Mondiale și prevederilor legislației naționale este necesară *Evaluarea Impactului de Mediu și Social* (EIMS). Pentru a aborda anumite efecte și riscuri legate de aspecte de mediu și sociale, TE a efectuat o *Evaluare a impactului de mediu și social* (EIMS), și a elaborat *Planul specific de management de mediu și social* (PMMS) pentru Componenta 1, și a pregătit un *Cadru de management de mediu și social* (CMMS) pentru Componenta 2. Raportul/documentul unificat (EIMS&PMMS și CMMS) include cerințele SMS ale Băncii Mondiale, relevante pentru Proiect, împreună cu descrierea politicilor și cadrului juridico-administrativ, privind evaluarea și management de mediu și social în sectorul încălzirii centralizate din Moldova. Documentul include și următoarele aspecte:

- (a) analiza de bază (pentru municipiul Chișinău, precum și pentru amplasamentele concrete de proiect pentru activitățile propuse în cadrul Componentei 1 – TE CET Sursele 1 și 3; și CT Vest);
- (b) amplasarea proiectului și alternative tehnice pentru activitățile din Componenta 1;
- (c) impactul potențial specific asupra mediului și activitățile necesare care vizează atenuarea acestora pentru Componenta 1, împreună cu impactul potențial al riscurilor și măsurile generice de atenuare bine cunoscute, care urmează să fie utilizate pentru pregătirea listelor de verificare PMMS, pentru Componenta 2;
- (d) PMMS specific sitului pentru Componenta 1, și descrierea structurii Listei de verificare a PMMS, care trebuie aplicată pentru conservarea și eficiența energetică a clădirilor publice pentru în cadrul Componentei 2;

- (e) Planul de monitorizare pentru punerea în aplicare a PMMS pentru Componenta 1, și descrierea și cerințele pentru Planul de monitorizare din cadrul Componentei 2;
- (f) modalitățile concrete de punere în aplicare a PMMS pentru Componenta 1, precum și evaluarea companiei Termoelectrica SA în ceea ce privește capacitatea de îndeplinire a cerințelor de mediu și sociale, și propuneri de modalități de punere în aplicare a acestora pentru Componenta 2.

În plus, documentul include rezultatele auditului expres de mediu al companiei TE. Conform cerințelor BM, documentul EIMS&CMMS trebuie să fie publicat și consultat cu toate părțile interesate.

1.4 Date generale despre SACET Chișinău

Sistemul de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) reprezintă sursa principală de încălzire pentru sectorul locativ din mun. Chișinău, unde circa 500 de mii de locuitori se bazează pe această sursă pentru a-și asigura condițiile de viață. În urma mai multor ani cu investiții insuficiente în sistem, multe elemente ale acestuia necesită a fi înlocuite și/sau modernizate pentru a reduce costurile de alimentare cu energie termică. În mun. Chișinău există patru centrale principale de producere a agentului termic și a apei calde: Sursa-1 (CET-2), Sursa-2 (CET-1), CT Vest, CT Sud. Rețelele termice din mun. Chișinău sunt prezentate în *Figura 1*.

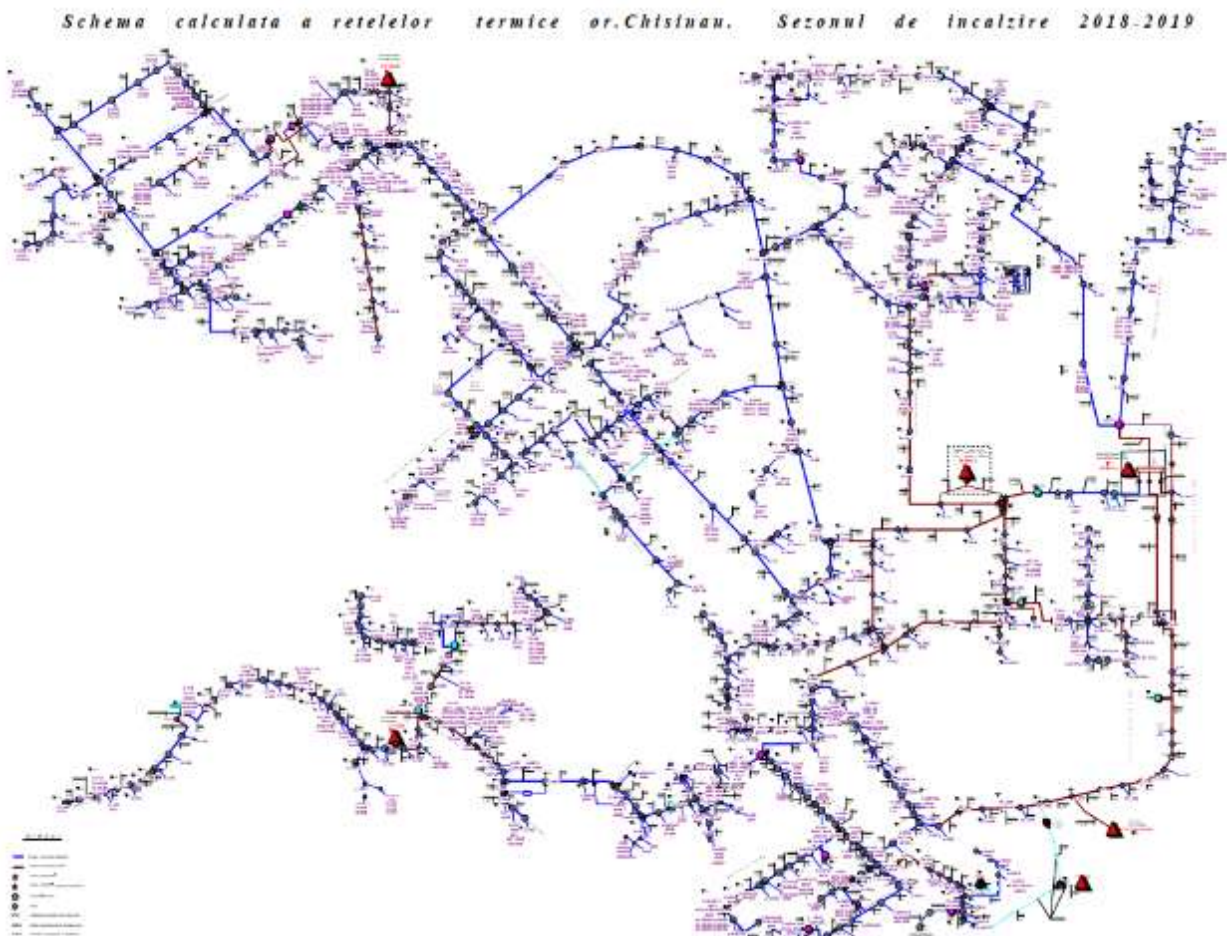


Figura 1. Schema calculată a rețelelor termice din or. Chișinău. Sezonul de încălzire 2018-2019.

Sursa-1 este localizată în partea de est a mun. Chișinău și este principala sursă de producere a agentului termic în sezonul de încălzire. Sursa-2 (CET-1) este o veche instalație de cogenerare situată la vest de Sursa-1 care funcționează în prezent doar în sezonul de vară, asigurând încălzirea apei calde menajere. Echipamentele de la CT Vest și CT Sud sunt operate independent în timpul sezonului de încălzire, oferind căldură sectoarelor din zone. În timpul verii, căldura este asigurată de Sursa-1 sau Sursa-2, de asemenea și în zonele centralelor termice de la Vest și Sud.

Societatea pe Acțiuni Termoelectrica (TE) este în prezent principalul producător de energie electrică de uz menajer în modul de cogenerare și producătorul, furnizorul și distribuitorul unic de energie termică în Chișinău și suburbiile sale. TE acoperă aproximativ 20% din cererea de energie electrică de pe malul drept al Nistrului. În Chișinău acesta oferă ÎC la aproximativ 5700 de consumatori înregistrați (conexiuni), care constituie circa 600 de clădiri publice, 800 de întreprinderi, 300 de case unifamiliale (individuale), și peste 3900 de clădiri de apartamente (inclusiv pensiuni), inclusiv mai mult de 210.000 de apartamente (unități locative). TE furnizează, de asemenea, apă caldă la 4461 de clădiri de apartamente, 208 unități bugetare și 302 întreprinderi comerciale. CET Sursa-1 (fosta CET-2) rămâne principala sursă de ÎC și producție de energie electrică a TE, oferind căldură în cea mai mare parte a orașului. CET Sursa-2 (fosta CET-1) este în curs de închidere programată (per condiționalitate DHEIP) și este operat numai în sarcina de vară pentru producția de ACM din motive economice (vă rugăm să consultați mai multe detalii în secțiunile următoare). TE operează, de asemenea, două centrale termice (CT): CT Vest și CT Sud, precum și 19 CT mici situate în suburbii. Ambele CET-uri nu se încadrează în standardele moderne de eficiență, în special CET Sursa-2, care a fost dată în exploatare în anii 1950 la 62.3% eficiența termică medie. CET Sursa-1, care a fost construit la mijlocul anilor 1970, funcționează la o eficiență mai mare de 71%, dar rămânând mult sub standardele moderne de eficiență⁴. Funcționând fără reabilitare sau re tehnologizare substanțială, cele două CET-uri au suferit de pe urma unei scăderi treptate a eficienței, a producției maxime și a fiabilității.

⁴ O CET cu instalație modernă pe gaze ar avea o eficiență termică de ordinul a 88%.

2. Cadrul Regulatoriu privind Evaluarea de Mediu și Socială

2.1 Cadrul național de reglementare

2.1.1 Reglementările privind evaluarea de mediu

Acordul de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora și Republica Moldova a fost semnat la 27 iunie 2014. Acordul a fost ratificat de Parlamentul Republicii Moldova la 2 iulie 2014 și de Parlamentul European la 13 noiembrie 2014. În urma semnării *Acordului*, țara s-a angajat să pună în aplicare legislația de mediu relevantă a Uniunii Europene în sistemul său juridic național prin adoptarea sau modificarea legislației, reglementărilor și procedurilor naționale care vizează asocierea politică și integrarea economică cu UE. Acest acord include dispoziții obligatorii, norme de reglementare și acorduri de cooperare mai ample în toate sectoarele de interes. Prin urmare, directivele UE au devenit direct relevante pentru toate aspectele dezvoltării orașului verde și sunt discutate separat pe sector și în chestiuni-cheie. Realizarea angajamentelor a început odată cu adoptarea Planului Național de Implementare a *Acordului de Asociere UE-Moldova pentru perioada 2014-2016 prin Decizia 808/2014* a Guvernului.

2.1.2 Prezentare generală a principalelor prevederi legale naționale de mediu

Republica Moldova se caracterizează printr-o nouă bază legislativă, care este în mare parte armonizată cu *Acquis Communautaire* al UE, conform *Acordului de Asociere*. Unele dintre principalele legi referitoare la propunerea de proiect și activitățile, care vor fi puse în aplicare sunt indicate mai jos:

Boxă 1. Principalele acte juridice naționale relevante pentru proiect

- Codul funciar #828-XII din 25.12.91
- Legea privind protecția mediului #1515-XII din 16 iunie 1993
- Legea cu privire la expertiza ecologică #851-XIII din 29.05.1996
- Legea cu privire la evaluarea impactului asupra mediului #86 din 29.05.2014
- Legea privind protecția aerului #1422-XIII din 17.12.97
- Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice #10-XVI din 03 februarie 2009
- Legea privind Fondul ariilor naturale protejate de stat #1538-XIII din 25 februarie 1998
- Legea privind substanțele chimice #277 din 29.11.2018
- Legea privind accesul la informație #982-XIV din 11.05.2000
- Legea privind deșeurile #209 din 29.07.2016
- Legea privind calitatea în construcții #721 din 02 februarie 1996
- Legea privind urbanismul și dezvoltare teritorială #835 din 1996
- Legea cu privire la activitățile de acreditare și evaluare a conformității #235 din 01.12.2011
- Legea autorizațiilor de construire #163 din 9 iulie 2010
- Legea privind spațiile verzi din localitățile urbane și rurale #591 din 1999
- Legea privind securitatea și sănătatea în muncă #186-XVI din 10 iulie 2008

<ul style="list-style-type: none"> • Hotărârea Guvernului privind prevederile standard privind utilizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare comunale (2002) • Hotărârea Guvernului privind creșterea siguranței exploatarei clădirilor și construcțiilor, instalațiilor și conductelor care sunt surse de risc sporit (1996) • Hotărârea Guvernului privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile #80 din 09.02.2012 • Hotărârea Guvernului privind înființarea de întreprinderi de stat în sectorul energiei electrice #1000 din 02.10.2000 • Normele sanitare privind prevenirea aerului atmosferic în localități (1998) • Norme și reglementări în domeniul construcțiilor SNI P 2.04.01-04-85

Evaluarea generală a actelor legale principale privind mediul și ESM și relevanța lor pentru Proiect sunt prezentate în *Tabelul 1* de mai jos.

Tabelul 1. Acte legale naționale privind ESM, relevante pentru Proiect

Denumirea act	Subiectul	Relevanță pentru Proiect
Legea privind protecția mediului #1515-XII din 16 iunie 1993	Stabilește cadrul juridic de bază pentru aspect de protecție a mediului, oferind modele de acte normative și instrucții speciale	Oferă norme de bază privind condițiile, drepturile și îndatoririle de calitate a aerului ale fiecărui actor cu activități cu impact potențial asupra mediului, - care urmează să fie utilizate în timpul desfășurării ESA pentru activitățile de proiect
Legea cu privire la expertiza ecologică #851-XIII din 29.05.1996	Determină obiectivele și principiile expertizei ecologice de stat (EES), precum și elementele de bază ale procedurii	Prezintă lista și procedura evaluării de mediu pentru activitățile economice mici, care fac obiectul expertizei ecologice – necesare pentru EIMS și pentru punerea în aplicare a activităților din Componenta 2
Legea privind evaluarea impactului asupra mediului #86 din 29 mai 2014	Stabilește volumul documentației privind evaluarea impactului asupra mediului (EIM), procedura, coordonarea și aprobarea acestuia, și include lista de obiecte și tipuri de activități pentru care o EIM este obligatorie înainte de proiectarea lor	Prezenta lege nu este relevantă pentru activitățile propuse în cadrul Componentei 1 și Componentei 2
Legea privind spațiile verzi din localitățile urbane și rurale #591 din 1999	Stabilește relații în domeniul dezvoltării și protecției spațiilor verzi în mediul urban și rural, în scopul de a asigura dreptul tuturor la un mediu sănătos și estetic	Reglementează identificarea și delimitarea spațiilor verzi din zonele așezărilor
Legea apei #272 din 23 decembrie 2012	Stabilește cadrul juridic necesar pentru gestionarea apei, de protecție și de utilizare	Este relevantă, deoarece specifică procedurile de obținere a autorizațiilor de apă
Codul funciar #828-XII din 25 decembrie 1991	Stabilește relațiile și drepturile de proprietate asupra terenurilor și cerințele de bază de utilizare a terenurilor și de protecție	Este relevantă, deoarece stabilește procedurile, și obligațiilor care decurg din administrarea terenurilor
Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice #10-XVI din 03 februarie 2009	Prezenta lege reglementează organizarea supravegherii de stat a sănătății publice, stabilirea cerințelor generale pentru sănătatea publică, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice, procedura de organizare a sistemului de stat pentru supravegherea sănătății publice. Scopul acestei legi este de a asigura condiții optime pentru valorificarea maximă a potențialului de sănătate al tuturor pe tot parcursul vieții prin eforturile organizate ale societății de prevenire a bolilor, protecția și	Este relevant pentru proiect, iar prevederile sale trebuie să se reflecte în documentele EIMS

Denumirea act	Subiectul	Relevanță pentru Proiect
	promovarea sănătății populației, îmbunătățirea calității vieții	
Legea privind calitatea în construcții #721 din 02 februarie 1996	Dispozițiile prezentei legi se aplică construcțiilor și instalațiilor conexe, denumite în continuare "industria construcțiilor", în proiectarea și construcția, precum și în etapele de exploatare și intervenții ale clădirilor existente și post-utilizare, indiferent de forma lor de proprietate, destinație, categorie și clasă sau sursă de finanțare, în scopul de a proteja viața oamenilor bunurile lor, societatea și mediul	Dispozițiile legii sunt relevante pentru activitățile propuse și ar trebui să se reflecte în documentele de mediu pentru toate lucrările civile propuse
Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcții #163 09 iulie 2010	Scopul prezentei legi este de a legaliza modul de autorizare, aprobare și verificare a lucrărilor de proiectare, execuție sau demolare a clădirilor și a ariei aproximative în conformitate cu documentația de urbanism și amenajare a teritoriului, prin aplicarea sistemului de proiectare, execuție sau demolare a clădirilor și a zonei aproximative în conformitate cu documentația de urbanism și amenajare a teritoriului, prin aplicarea sistemului de proiectare a clădirilor documente normative în domeniul construcțiilor și pentru a asigura transparența și vizibilitatea la emiterea actelor administrative și la crearea unor condiții favorabile pentru mediul de afaceri. Prevederile legii sunt obligatorii pentru autorizarea executării unor construcții de orice fel, categorie, destinație și tip de proprietate, cu excepția obiectelor cu caracter militar sau secret, care sunt autorizate în mod specific	În mod similar – această lege este relevantă, iar cerințele sale sunt aplicate pentru toate lucrări civile
Legea privind accesul la informații #982-XIV din 11 mai 2000	Prezenta lege reglementează dreptul de acces la informații de importanță publică deținut de autoritățile publice, în vederea exercitării și protejării interesului public de a cunoaște și de a atinge o ordine democratică liberă și o societate deschisă	Acest lucru este relevant pentru asigurarea diseminării informațiilor privind punerea în aplicare a proiectului și potențialele impacturi sociale și de mediu
Legea privind deșeurile #209 din 29 iulie 2016	Legea prevede că metodele de gestionare a deșeurilor nu vor pune în pericol mediul, sănătatea oamenilor și alte organisme vii. Autoritățile responsabile autorizează activitățile de colectare, transport, exploatare și eliminare a deșeurilor, evitarea apei, solului, florei, faunei, poluării fonice și a aerului. Noile metode nu trebuie să pună în pericol peisajele sau zonele protejate	Acest lucru este relevant pentru asigurarea gestionării deșeurilor la nivelul fiecărei instituții pentru gestionarea deșeurilor solide, inclusiv cele periculoase (în special azbestul)
Legea privind protecția aeriană #1422 XIII din 17 decembrie 1997	Legea are ca obiectiv menținerea calității aerului și îmbunătățirea calității aerului - componenta mediului, prevenirea și reducerea efectelor negative ale factorilor fizici, chimici, biologici, radioactivi și altor factori asupra atmosferei, cu consecințe negative pentru populație și/sau mediu, și reglementează activitatea persoanelor fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, atunci când acestea afectează sau pot afecta direct sau indirect calitatea aerului.	Legea este relevantă și impune măsuri pentru asigurarea calității aerului pentru activitățile legate de sectorul energetic, precum și pentru munca civilă de mici proporții, precum și pentru asigurarea cerințelor legale privind zgomotul în timpul micilor activități civile.

Denumirea act	Subiectul	Relevanță pentru Proiect
Legea privind securitatea și sănătatea în muncă #186-XVI din 10 iulie 2008	Prezenta Lege (1) reglementează rapoartele juridice privind stabilirea măsurilor privind securitatea și sănătatea lucrătorilor la locul de muncă; (2) stabilește principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor de risc și de accident, informarea, consultarea, participarea echilibrată, formarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora.	Legea este relevantă și este obligatorie pentru a fi urmată în cazul ambelor activități ale componentelor, asigurând.

2.1.3 Prezentare generală a principalelor acte juridice naționale în aspecte sociale

În ceea ce privește dispozițiile Constituției și pentru o punere în aplicare mai strictă a acestora, Parlamentul a adoptat câteva legi relevante pentru componenta socială, cum ar fi: *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu handicap* #60 din 30 martie 2012 - reglementează drepturile persoanelor cu handicap pentru incluziunea lor socială, garantând posibilitatea participării acestora în toate domeniile vieții fără discriminare, la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății, având ca bază respectarea drepturilor fundamentale ale omului și libertăților fundamentale; *Legea privind promovarea asigurărilor de angajare și de șomaj* #105 din 14 iunie 2018 - scopul acestei legi este de a preveni și reduce șomajul și efectele sale sociale, de a reduce riscul șomajului și de a asigura un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă și de adaptare la cerințele pieței muncii; *Legea privind serviciile sociale* #123 din 18 iunie 2010 - stabilește cadrul general pentru crearea și funcționarea sistemului integrat de servicii sociale, cu stabilirea sarcinilor și responsabilităților autorităților administrației publice centrale și locale, ale altor persoane juridice și fizice împuternicite să furnizeze și să presteze servicii sociale, precum și protecția drepturilor beneficiarilor serviciilor sociale; *Legea privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați* #5-XVI din 09 februarie 2006 - scopul prezentei legi este de a asigura exercitarea drepturilor lor egale de către femei și bărbați în domeniile politic, economic, social, cultural, alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare în conformitate cu criteriile de sex. Legea introduce, de asemenea, noțiunea de acțiuni afirmative; *Legea #982/2000 cu privire la accesul la informație, modificată în 2003-2011-2015* – reglementează interacțiunea dintre furnizorii de informații și persoane fizice și/sau persoane juridice în timpul exercitării dreptului lor constituțional de acces la informații, drepturile solicitanților de a obține informațiile, obligațiile furnizorilor de informații de a asigura accesul la informațiile oficiale, metodele de protecție a dreptului la informare; *Legea #64/2010 privind dreptul la exprimare*, modificată în 2012-2013-2015 - garantează dreptul la libertatea de exprimare și reglementează echilibrul dintre dreptul la libertatea de exprimare și de apărare a vieții private și de familie; *Legea #239/2008 privind Transparența în luarea deciziilor* - legea se referă la transparența informațiilor legate de procesul decizional și la consultarea părților interesate atunci când elaborează decizii; *Legea #190- XIII 190/1994 privind depunerea petițiilor* (modificată la 31 iulie 2015) – stabilește procedura de examinare a petițiilor cetățenilor RM adresate autorităților/organismelor relevante în scopul asigurării protecției drepturilor petiționarilor și a intereselor legitime ale acestora.

2.1.4 Cadrul instituțional de mediu

În ultimii ani, politicile de mediu și practicile de management din Moldova au fost supuse schimbărilor continue. Chiar dacă aceste schimbări au fost mai mult la nivel instituțional impactul lor asupra stării de mediu au fost esențiale. Unul dintre instrumentele importante care au influențat dezvoltarea managementului de mediu în țară constituie Acordul de Asociere semnat cu Uniunea Europeană (UE). Prin aceasta, Moldova trebuie să implementeze o agendă de reforme bazată pe

un program cuprinzător de apropiere a legislației sale de mediu (și nu numai) de normele UE. Astfel, în vederea desfășurării reformei instituționale și a consolidării capacităților în sectorul mediului, au fost create *Agencia de Mediu și Inspectoratul pentru Protecția Mediului*, ambele instituții fiind funcționale. Conform reformei guvernamentale recente, întreprinse în perioada iulie-septembrie 2017, la nivel central, *Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM)* a fost format⁵, el a elaborat politici publice eficiente în domeniile de competență (agricultură, producție alimentară; siguranță alimentară; dezvoltare regională și rurală; amenajarea teritoriului; protecția mediului și schimbările climatice; resursele naturale), pentru monitorizarea calității politicilor și actelor normative și propunerea de intervenții justificate ale statului care să ofere soluții eficiente în domeniile de competență, asigurând cel mai bun raport între rezultatele scontate și costuri.

Agencia de Mediu (AM) este o autoritate administrativă subordonată MADRM⁶, responsabilă pentru punerea în aplicare a politicii de stat în următoarele domenii de activitate: (a) prevenirea poluării mediului; (b) protecția aerului atmosferic și a schimbărilor climatice; (c) protecția și reglementarea utilizării resurselor de apă; (d) protecția și reglementarea utilizării regnului animal și vegetal a resurselor biologice acvatice; (e) conservarea biodiversității și gestionarea ariilor naturale protejate de stat; (f) gestionarea deșeurilor; și (g) protecția biodiversității.

Printre *funcțiile-cheie* ale AM sunt următoarele:

- asigurarea punerii în aplicare a documentelor de politică publică și a legislației privind protecția mediului, atât la nivel național, cât și la nivel local;
- acordarea sprijinului tehnic Ministerului pentru fundamentarea proiectelor de documente de ordine publică și acte normative în domeniul protecției mediului;
- reglementarea și autorizarea activităților cu impact asupra calității mediului, emiterea de acte permissive persoanelor fizice și juridice pentru activitățile de antreprenariat cu impact asupra mediului (autorizații, acorduri de mediu, permise, certificate notificări, avize și coordonări), furnizate în *Nomenclatorul documentelor permissive*, aprobat prin Legea #160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de antreprenariat;
- monitorizarea calității factorilor de mediu (monitorizarea calității apei, aerului, solului, monitorizarea silviculturii și a ariilor naturale protejate de stat, monitorizarea stării și utilizării resurselor de apă și sol, monitorizarea regnului plantelor și animalelor, monitorizarea pescuitului, monitorizarea subsolului statului, monitorizarea poluării aerului, monitorizarea geologică, monitorizarea poluării mediului) pentru a oferi persoanelor fizice și juridice informații privind calitatea mediului; elaborarea sistemului de indicatori statistici în domeniul protecției mediului, precum și pentru elaborarea și publicarea raportului național privind starea mediului în Republica Moldova;
- crearea și administrarea cadastrului și a registrelor speciale, administrarea sistemului de informații și date pentru domeniile de activitate și asigurarea accesului publicului la informațiile despre mediu.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului – este organizat și funcționează în calitate de autoritate administrativă în cadrul MADRM, abilitat să efectueze *supravegherea și controlul de stat* în domeniul protecției mediului și al utilizării resurselor naturale⁷.

⁵ HG #695/2017 cu privire la Regulamentul MADRM (Ref.: <http://lex.justice.md/md/371190/>)

⁶ HG #549 din 13 iunie 2018 privind Regulamentul Agenției de Mediu (Ref.: <http://lex.justice.md/md/375961/>)

⁷ HG #548 din 13 iunie 2018 privind Regulamentul Inspectoratului pentru Protecția Mediului (Ref.: <http://lex.justice.md/md/375960/>)

2.1.5 Cadrul instituțional social

Acest cadru este compus din următoarele organisme de stat:

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile sănătății, muncii, protecției sociale și demografice, de a elabora politici publice eficiente în domeniu, de a monitoriza calitatea politicilor și actelor normative și de a propune intervenții justificate ale statului, care vor oferi soluții eficiente în domeniile de competență, asigurând cel mai bun raport între rezultatele preconizate și costurile preconizate.

Ministerul are în subordonarea sa o serie de agenții și instituții, care au ca scop implementarea politicii promovate de minister. Următoarele instituții legate de domeniul social pot fi menționate:

Agencia Națională de Sănătate Publică este autoritatea administrativă subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, împuternicită să asigure implementarea politicii în domeniul sănătății publice naționale.

Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă este autoritatea administrativă subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, împuternicită să asigure implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forței de muncă, migrației forței de muncă și asigurării contra șomajului. Misiunea agenției este de a spori oportunitățile de angajare ale persoanelor care își caută un loc de muncă și a sprijini angajatorii în identificarea forței de muncă calificate și în crearea de noi locuri de muncă. Agenția își îndeplinește sarcinile în următoarele domenii: (i) punerea în aplicare a politicii de promovare a ocupării forței de muncă; (ii) migrația forței de muncă; și (iii) asigurarea de șomaj.

Inspectoratul de Stat al Muncii este o autoritate administrativă, care este împuternicită cu dreptul de a exercita controlul de stat asupra respectării actelor legislative și a altor acte normative în domeniul muncii, securității și sănătății la locul de muncă. Inspekția Socială are misiunea de a inspecta aplicarea corectă și unitară a legilor și a altor acte normative care reglementează acordarea ajutorului social, ajutorul pentru perioada rece a anului și serviciile sociale. Astfel, unele dintre acțiunile inspekției sunt: (a) asigurarea exercitării inspekției privind punerea în aplicare a prevederilor actelor normative privind acordarea ajutorului social, ajutorul pentru perioada rece a anului și serviciile sociale furnizate de prestatorii de servicii sociale, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare; și (b) detectarea încălcărilor dispozițiilor legale în domeniul supus inspekției și informarea organismelor competente.

Agencia Națională de Asistență Socială este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Misiunea Agenției este de a crește calitatea asistenței sociale acordate populației prin implementarea politicii de stat în domeniul asistenței sociale.

În activitatea sa, Agenția exercită următoarele funcții de bază: (a) elaborarea cadrului metodologic pentru implementarea unitară a legislației în domeniul asistenței sociale; (b) gestionarea activității instituțiilor publice în care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale exercită statutul de fondator; (c) facilitarea procesului de consolidare a capacităților profesionale ale personalului din sistemul de asistență socială; și (d) gestionarea mijloacelor de finanțare a programelor cu scop special în domeniul asistenței sociale și al pachetului minim de servicii sociale.

Consiliul Național de Acreditare a Furnizorilor de Servicii Sociale este o autoritate administrativă din cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, care are misiunea de a certifica capacitatea furnizorilor de servicii sociale, indiferent de tipul de proprietate, forma juridică de organizare și subordonare administrativă și de a furniza servicii sociale calitative.

Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității De Muncă are misiunea de a asigura îndeplinirea prevederilor actelor normative în vigoare privind determinarea dizabilității și a capacității de muncă, avînd ca obiective finale incluziunea socială a persoanelor cu handicap.

Centre de plasament temporar pentru persoanele în vîrstă, copii și persoane cu dizabilități (din unele localități), precum și **Centrul de Asistență și Protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane**, care reprezintă instituția de asistență socială și reabilitare/recuperare de la conducerea *Agenției Naționale de Asistență Socială*.

2.2 Cerințele naționale privind evaluarea impactului de mediu și social, aplicabile activităților de proiect propuse

Activitățile propuse în cadrul Componentei 1 pentru "Optimizarea producției de energie termică și electrică" și Componenta 2 pentru "Investițiile pilot în măsuri de eficiență energetică" au fost analizate/evaluate de AM, avînd în vedere Anexa 1 și Anexa 2 la *Legea privind evaluarea impactului asupra mediului* #86 din 29 mai 2014. Pe baza acestei evaluări, Agenția de Mediu decide, dacă activitatea planificată face obiectul EIM sau EIM nu este necesară. S-a decis că activitățile propuse în cadrul ambelor componente **nu fac parte din** activitățile incluse în Anexa 1 și în Anexa 2 la *Legea #86/2014*. Respectiv, în cazul în care activitatea planificată nu se găsește printre activitățile descrise în listele respective, atunci nu este necesară o EIM completă pentru activitatea planificată. Detaliile și argumentele utilizate pentru prezenta decizie sunt prezentate în *Tabelul 2* de mai jos.

În același timp, în conformitate cu *Legea #851/1996*, Expertiza Ecologică de Stat se desfășoară pentru facilitățile și activitățile economice planificate care nu au fost supuse EIM și pot influența mediul și/sau pot avea în vedere utilizarea resurselor naturale, indiferent de scopul, amplasarea, tipul de proprietate și subordonarea acestor facilități, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și subordonarea acestor facilități, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și modul de execuție a lucrărilor de construcții. Documentația proiectului pentru domeniile și activitățile industriei energetice prevăzută în Anexa 1 la *Legea #851/1996* face obiectul Expertizei Ecologice de Stat (a se vedea *Tabelul 3*):

- a) **Instalații industriale de producere** a energiei electrice, a aburului și **a apei calde cu o putere de la 1000 kilowați la 100 megawați;**
- b) **Instalații industriale** de transport pe gaze, abur și **apă caldă**; instalații de transport de energie electrică prin cabluri aeriene (pînă la 500 metri cubi pe zi).

În conformitate cu articolul 19 privind examinarea documentației proiectului din *Legea #851/1996*, proiectul și documentația de planificare prezentate pentru expertiză ecologică fac obiectul unei examinări cuprinzătoare, în cadrul căreia sunt analizați factorii de mediu, economici și sociali, variantele de soluții tehnice menite să asigure îndeplinirea cerințelor de mediu, ținînd cont de particularitățile regionale, de menținerea stabilității ecosistemelor naturale în contextul unui eventual impact, pe tot parcursul perioadei activității economice preconizate, inclusiv construcția instalației, funcționarea, demolarea sau lichidarea acesteia, sunt studiate în detaliu. Respectiv, documentele de mediu pentru proiectul propus (Componenta 1) ar trebui să respecte prezenta lege și, respectiv, să facă obiectul expertizei ecologice de stat.

Tabelul 2. Evaluarea conformării prevederilor Legii #86/2014 privind EIM pentru componentele Proiectului

Denumirea componentă	Activități specifice	Conformitatea cu Legea #86/2014	
		Anexa 1	Anexa 2
Componenta 1. Optimizarea producerii de energie termică și energie electrică			
1.1 Modernizarea instalațiilor de producție la CET Sursa 1, cu următoarele subcomponente			
RECONSTRUCȚIA Unității de Generare (UG) #2	Reparație capitală UG #2	2. CT și alte instalații de ardere cu o putere termică de cel puțin 300MW, inclusiv demontarea acestor centrale sau reactoare, a căror putere maximă nu depășește 1 kW de sarcină termică continuă.	3. Industria energetică a) Instalații industriale de producere a energiei electrice, aburului și apei calde (neincluse în anexa 1, cu o putere de la 100 până la 300 MW) b) Instalații industriale de transport gaze, abur și apă caldă; instalații de transport de energie electrică cu cabluri aeriene (neincluse în Anexa 1, dar situate pe teritoriile ariilor naturale protejate de stat)
REVIZIA turbinei cu abur și înlocuirea suprafețelor de schimb de căldură la UG #3	Reparație capitală UG #3		
1.2 Instalarea motoarelor cu ardere internă pe gaze (MAIG) și a conexiunilor electrice aferente pentru următoarele sub-componente			
Instalarea motoarelor cu ardere internă pe gaze la CT Vest și CET Sursa-3	Instalarea a 5 motoare cu o putere de 11 megawați fiecare (în total 55 MW): CT Vest – 3 motoare, CET Sursa-3 – 2motoare	2. Centrale termice și electrice combinate și alte instalații de ardere cu o putere termică de cel puțin 300MW, inclusiv demontarea sau demontarea acestor centrale sau reactoare a căror putere maximă nu depășește 1 kW de sarcină termică continuă.	3. Industria energetică a) Instalații industriale de producere a energiei electrice, aburului și apei calde (neincluse în anexa 1, cu o putere de la 100 până la 300 MW) b) Instalații industriale de transport pe gaz, abur și apă caldă; instalații de transport de energie electrică cu cabluri de aer (neincluse în Anexa 1, dar situate pe teritoriile ariilor naturale protejate de stat)
INSTALAREA transformatoarelor de putere și a infrastructurii de distribuție a energiei electrice la CT Vest și CET Sursa-3	Transformatoare de putere și infrastructură electrică		
Componenta 2. Investiții pilot în măsurile de eficiență energetică			
Instalarea a 140 de PTI-uri și a rețelelor de căldură aferente în clădirile rezidențiale	Instalarea a 140 puncte termice individuale (PTI)	2. Centrale termice și electrice combinate și alte instalații de ardere cu o putere termică de cel puțin 300 MW, inclusiv demontarea sau demontarea acestor centrale sau reactoare a căror putere maximă nu depășește 1 kW de sarcină termică continuă.	3. Industria energetică a) Instalații industriale de producere a energiei electrice, aburului și apei calde (neincluse în Anexa 1, cu o putere de la 100 până la 300 MW) b) Instalații industriale de transport pe gaz, abur și apă caldă; instalații de transport de energie electrică cu cabluri de aer (neincluse în Anexa 1, dar situate pe teritoriile ariilor naturale protejate de stat)
Reconstrucția în 40 de clădiri ale rețelei interne de distribuție a energiei termice și a ACM	Reconstrucția rețelei interne de distribuție a energiei termice		
Reabilitarea termică a 7 clădiri rezidențiale	Reabilitare termică		

Tabelul 3. Respectarea cerințelor Legii #851/1996 privind expertiza ecologică

Nr.	Denumirea	Sumă, buc	Conformitatea cu Legea #851/1996
1	Reparația capitală UG #2	1	Art. 6(1): Expertiza ecologică de stat (EES) se execută pentru instalațiile și activitățile economice preconizate care nu au fost supuse EIM și influențează mediul și/sau preconizează utilizarea resurselor naturale, indiferent de scopul, amplasarea, tipul de proprietate și subordonarea acestor instalații, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și modul de executare a lucrărilor de construcții.
2	Reparația capitală UG #3	1	
3	Motoare cu ardere internă pe gaze	5x11=55 MW	Anexa 1: Motoare cu o putere <100 MW
4	Transformatoare de putere	2	Art. 6(1): EES se execută pentru instalațiile și activitățile economice preconizate care nu au fost supuse EIM și influențează mediul și/sau preconizează utilizarea resurselor naturale, indiferent de scopul, amplasarea, tipul de proprietate și subordonarea acestor instalații, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și modul de executare a lucrărilor de construcții
5	Instalare PTI	140	Anexa 1: Instalații industriale pentru transportul pe apă caldă de pînă la 500 m ³ /zi
6	Rețele interne	40 de clădiri	Art. 6(1): EES se execută pentru instalațiile și activitățile economice preconizate care nu au fost supuse EIM și influențează mediul și/sau preconizează utilizarea resurselor naturale, indiferent de scopul, amplasarea, tipul de proprietate și subordonarea acestor instalații, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și modul de executare a lucrărilor de construcții.
7	Reabilitare termică	7 clădiri rezidențiale	Art. 6(1): EES se execută pentru instalațiile și activitățile economice preconizate care nu au fost supuse EIM și influențează mediul și/sau preconizează utilizarea resurselor naturale, indiferent de scopul, amplasarea, tipul de proprietate și subordonarea acestor instalații, valoarea investițiilor de capital, sursa de finanțare și modul de executare a lucrărilor de construcții.

De asemenea, activitățile propuse pentru proiect trebuie să fie conforme și să se desfășoare în conformitate cu prevederile Legii #163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, art. 12 privind condițiile de eliberare a autorizației de construcție, la care se anexează următoarele documente:

- a) Certificatul de Urbanism pentru design detaliat (DD)
- b) certificatul de înregistrare al companiei;
- c) extrasul din documentația proiectului, inclusiv: notă explicativă, dispunerea generală (planul amplasamentului, planul de dispunere), fațadele, soluțiile de culoare, proiectul de amenajare a lucrărilor de construcții;
- d) avizul de verificare a documentației proiectului (secțiunile: structura generală, arhitectura, rezistența) sau raportul unic de verificare a documentației proiectului;
- e) cartea de identitate (a persoanei fizice) sau certificatul de înregistrare (al persoanei juridice););
- f) contractul de supraveghere a proiectantului, semnat de solicitant (client) și de proiectant;
- g) extrasul din procesul-verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării privind aprobarea proiectului de execuție, în cazul când se intenționează intervenții ce țin de monumente istorice, de artă, monumente arhitecturale sau zone in-construite înscrise în Registrul Monumentelor Republicii Moldova protejat de stat;
- h) Certificatul de descărcare arheologică , în cazurile prevăzute de Art. 6(2) și (3) ale Legii #218 din 17 septembrie 2010 privind proiectarea patrimoniului arheologic;

- i) Acordul de mediu, este necesară EIM și în cazul când caracteristicile clădirilor planificate arată că activitățile prevăzute de Legea #86/2014 cu privire la EIM (Decizia Agenției de Mediu).

Cerințele EIMS în temeiul cadrului juridic național aplicabil activităților Componentei 2. În conformitate cu prevederile Art. 22 din *Legea privind evaluarea impactului asupra mediului #86/2014*, toate activitățile care planifică construirea de noi obiective și/sau instalații, extinderea sau modificarea/modernizarea celor existente, cu impact potențial asupra mediului, inclusiv proiectele de dezafectare, sunt clasificate în funcție de gradul de impact asupra mediului, după urmează:

- i. *activități cu impact redus*, care nu au nevoie de Certificatul de Urbanism pentru proiectare și Autorizație de Construire, în conformitate cu Legea #163/2010 pentru autorizarea lucrărilor de construcții;
- ii. *activități cu impact moderat* – sunt considerate activități descrise în Anexa 1 din Legea #851/1996 privind expertiza ecologică care implică utilizarea resurselor naturale, modificarea peisajului, generarea de deșeuri, emisiile și evacuarea poluanților și care pot determina schimbarea mediului și a componentelor naturii și în conformitate cu legislația aplicabilă este necesară Expertiza ecologică a DD și AC;
- iii. *activități cu impact semnificativ la nivel național* – activitățile indicate în Anexa 2 la Legea #86/2014 pentru care este necesară evaluarea impactului asupra mediului pentru a determina, la fel ca și pentru cele determinate în sbp. (2) că, după îndeplinirea etapei de evaluare preliminară, se stabilește necesitatea desfășurării procedurii EIM, iar *Acordul de mediu* este emis sau refuzat.
- iv. *activități cu impact semnificativ la nivel național și asupra contextului transfrontalier* – activitățile indicate în Anexa 1 la Legea #86/2014 pentru care evaluarea impactului asupra mediului este obligatorie, precum și cele menționate în sbp. (2) că, după îndeplinirea etapei de evaluare preliminară, se stabilește necesitatea desfășurării procedurii EIM, iar *Acordul de mediu* este emis sau refuzat. Documentația depusă pentru obținerea *Acordului de mediu* va sta la baza emiterii actului permisiv pentru realizarea și dezvoltarea proiectului, înainte de începerea lucrărilor de construcție și punerea în funcțiune a obiectivului.

Luând în considerare prevederile specificate, investițiile propuse pentru ambele componente *fac subiectul* expertizei ecologice de stat și al autorizației de construire.

2.3 Standardele-cadru de mediu și sociale ale Băncii Mondiale aplicabile pentru activitățile planificate

Cadrul de mediu și social (CMS) al Băncii Mondiale stabilește angajamentul Băncii față de dezvoltarea durabilă, printr-o politică a Băncii și un set de standarde de mediu și sociale (SMS), care sunt concepute pentru a sprijini proiectele împrumutaților, cu scopul de a pune capăt sărăciei extreme și de a promova prosperitatea comună.

Standardele de mediu și sociale stabilesc cerințele pentru împrumutați în ceea ce privește identificarea și evaluarea riscurilor și impactului de mediu și social asociat proiectelor sprijinite de Bancă prin finanțarea proiectelor de investiții. Banca consideră că aplicarea acestor standarde, concentrându-se pe identificarea și gestionarea riscurilor sociale și de mediu, va sprijini împrumutații în obiectivul lor de a reduce sărăcia și de a crește prosperitatea într-un mod durabil în beneficiul mediului și al cetățenilor. Standardele vor:

- (a) sprijini Împrumutații/Clienții în realizarea bunelor practici internaționale în ceea ce privește durabilitatea mediului și socială;
- (b) ajuta Împrumutații/Clienții în îndeplinirea obligațiilor lor naționale și internaționale de mediu și sociale;
- (c) asigura consolidarea nediscriminării, a transparenței, a participării, a responsabilității și a guvernantei;
- (d) contribui la consolidarea rezultatelor dezvoltării durabile a proiectelor prin implicarea continuă a părților interesate.

Cele zece SMS stabilesc norme, pe care Împrumutatul și Proiectul le vor îndeplini pe parcursul ciclului de viață al proiectului, după cum se descrie în *Tabelul 4* de mai jos.

Evaluarea riscurilor. Ca parte a procedurilor sociale și de mediu, Banca clasifică toate proiectele într-una din cele patru categorii: *Risc ridicat*, *Risc substanțial*, *Risc moderat* sau *Risc Scăzut*. La determinarea adecvată a riscurilor, Banca ia în considerare aspecte relevante, cum ar fi tipul, localizarea, sensibilitatea și amploarea proiectului; natura și amploarea potențialelor riscuri și impacturi sociale și de mediu; și capacitatea/angajamentul Clientului de a gestiona riscurile și impacturile de mediu și sociale într-un mod compatibil cu standardul de mediu și social⁸.

Evaluarea riscurilor de mediu și sociale ale Proiectului. Activitățile propuse la Componenta 1 "Optimizarea producției de căldură și energie electrică" pot genera o serie de *riscuri și impacturi moderate*, în timp ce activitățile de conservare și eficiență a energiei din Componenta 2 – *impacturi minore asupra mediului*. Ratingul de risc social este, de asemenea, în general, *moderat*.

Reconstrucția și modernizarea infrastructurilor energetice din componentele 1 și 2, cum ar fi instalarea motoarelor pe gaze, inclusiv a racordurilor electrice, înlocuirea unităților de încălzire a cazanului, instalarea PTI și reabilitarea rețelei interne de distribuție a energiei termice în clădirile publice și rezidențiale au loc în spațiile existente, iar vecinătatea acestuia aparțin TE și nu se preconizează nicio relocare fizică sau economică în cadrul proiectului. Nu s-a avut în vedere nicio achiziție suplimentară sau privată de terenuri, și toate lucrările civile vor fi limitate la terenurile existente ale TE. Cu toate acestea, ar putea exista un impact social indus de construcții asupra locuințelor și spațiilor comerciale în timpul perioadei de construcție, cum ar fi întreruperea temporară a serviciului de încălzire, restricțiile de acces etc.

⁸ Numai acele SMS care sunt relevante pentru proiect sunt descrise.

Tabelul 4. Standardele de mediu și sociale ale BM și relevanța acestora pentru actualul Proiect

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
SMS1 – Evaluarea și gestionarea riscurilor și a impacturilor de mediu și sociale	Da	<p>Stabilește responsabilitățile Clientului pentru evaluarea, gestionarea și monitorizarea riscurilor și impactului de mediu și social asociat fiecărei etape a unui proiect sprijinit de Bancă prin finanțarea proiectelor de investiții, în vederea realizării sociale în concordanță cu standardele de mediu și sociale (SMS).</p> <p>În conformitate cu prezentul standard, EIMS ar trebui să se desfășoare pe baza informațiilor actuale, inclusiv o descriere și delimitarea Proiectului și a oricăror aspecte asociate, precum și date de referință de mediu și sociale la un nivel adecvat de detaliere, suficiente pentru a caracteriza și identifica riscurile și impactul și a determina măsurile de atenuare. Evaluarea examinează potențialele riscuri și impacturi sociale și de mediu ale proiectului, acordând o atenție deosebită celor care pot cădea în mod disproporționat asupra grupurilor sociale defavorizate și/sau vulnerabile; consideră alternativele de proiect; identifică modalitățile de îmbunătățire a selecției alternativelor, amplasamentului, planificării, proiectării și punerii în aplicare pentru a aplica ierarhia de atenuare pentru efecte negative asupra mediului și social și pentru a căuta oportunități de îmbunătățire a impactului pozitiv al Proiectului.</p>	<p>Riscurile sociale și de mediu ale Proiectului sunt evaluate ca <i>moderate</i>. Pentru a aborda anumite riscuri și efecte negative asupra mediului și sociale, Împrumutatul efectuează <i>evaluarea impactului de mediu și social</i> (EIMS) și pregătește Planul specific de management de mediu și social (PMMS) specific pentru Componenta 1, precum și Cadrul de management de mediu și social (CMMS) pentru Componenta 2.</p> <p>Raportul/documentul unificat (EIMS&PMMS și CMMS) include cerințele SMS ale Băncii Mondiale, relevante pentru Proiect, precum și descrierea politicilor, cadrului juridic și administrativ privind evaluarea și gestionarea mediului și social; și a sectorului încălzirii centralizate din Moldova. Documentul mai include și următoarele aspecte: (a) analiza de bază (pentru orașul Chișinău, precum și pentru siturile concrete de proiecte pentru activitățile propuse în cadrul componentei 1 – TE CET Sursa-1 și Sursa-3; și CT Vest); (b) amplasarea proiectului și alternative tehnice pentru activitățile Componentei 1; (c) impactul potențial asupra mediului specific amplasamentului și activitățile necesare care vizează atenuarea acestora pentru Componenta 1, împreună cu impactul riscurilor potențiale și măsurile generice de atenuare bine cunoscute, care urmează să fie utilizate pentru pregătirea listelor de verificare ale PMMS (pentru Componenta 2); (d) PMMS specific amplasamentului pentru Componenta 1, și descrierea structurii Listei de verificare a PMMS, care trebuie aplicată pentru conservarea și eficiența energetică a clădirilor publice pentru Componenta 2; (e) Planul specific de monitorizare pentru punerea în aplicare a PMMS pentru Componenta 1, și descrierea și cerințele pentru Planul de Monitorizare din Componenta 2; (f) dispozițiile de punere în aplicare a PMMS individuale pentru Componenta 1, precum și analiza companiei Termoelectrica SA în ceea ce privește capacitatea de îndeplinire a cerințelor de mediu și sociale, și modalitățile de punere în aplicare propuse pentru Componenta 2.</p> <p>EIMS&CMMS specifică, de asemenea, că documentele PMMS specifice sitului vor fi incluse în documentele de ofertă ale contractanților, împreună cu Codurile de practici bune de mediu pentru construcții civile.</p>

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
			<p>În cele din urmă, documentul EIMS&CMMS include rezultatele auditului expres al <i>Termoelectrica SA</i>, pe baza performanțelor actuale de mediu ale companiei.</p>
SMS2 – Munca și condițiile de muncă	Da	<p>Recunoaște importanța creării de locuri de muncă și a generării de venituri în urmărirea reducerii sărăciei și a creșterii economice favorabile incluziunii. Împrumutații pot promova relații de bună gestionare a lucrătorilor și pot spori beneficiile de dezvoltare ale unui proiect prin tratarea echitabilă a lucrătorilor din proiect și asigurarea unor condiții de muncă sigure și sănătoase. SMS2 se aplică lucrătorilor din cadrul proiectului, inclusiv lucrătorilor cu normă întreagă, cu fracțiune de normă, temporari, sezonieri și migranți. Luînd în considerare cerințele specificate, Împrumutatul trebuie să elaboreze și să pună în aplicare proceduri scrise de management al muncii aplicabile proiectului. Aceste proceduri ar trebui să stabilească modul în care lucrătorii din cadrul proiectului vor fi gestionați, în conformitate cu cerințele legislației naționale și ale acestui SMS. Procedurile ar trebui să abordeze modul în care acest SMS se va aplica diferitelor categorii de lucrători din cadrul proiectului, inclusiv lucrătorilor direcți, precum și modul în care Împrumutatul va solicita terților să își gestioneze lucrătorii în conformitate cu SMS2.</p>	<p>Pe baza cerințelor SMS2, Clientul pregătește LMP, specificînd ca lucrători direcți contractanții și subcontractanții.</p> <p>Pe baza informațiilor disponibile, se preconizează că Proiectul va implica un număr limitat de lucrători direcți și contractați. Nu se preconizează că lucrătorii comunitari vor fi angajați și vor fi implicați lucrători din domeniul aprovizionării primare. Numărul exact și sursa forței de muncă vor fi confirmate în timpul activităților de diligență necesară a Proiectului.</p> <p>Totodată, sunt elaborate <i>proceduri de management al muncii (LMP)</i>. Procedurile necesare vor fi instituite și operaționale înainte de angajarea primului lucrător. LMP și GRM (eng., Grievance Redress Mechanism = <i>Mecanismul de Soluționare a Reclamațiilor</i>) sunt elaborate ca parte a PMMS pentru Componenta 1, împreună cu prevederile pentru ca un astfel de instrument să fie pregătit pentru activitățile Componentei 2, iar aderarea la aceste documente va fi mandatată prin încorporarea în PAMS.</p> <p>Impactul și măsurile de atenuare legate de Siguranța Ocupațională sunt, de asemenea, incluse în PMMS pentru activitățile Componentei 1 și vor trebui să fie incluse în toate PMMS specifice sitului, care urmează să fie pregătite în cadrul Componentei 2, după caz.</p> <p>În plus, proiectul documentului EIMS&PMMS pentru Componenta 1 stabilește procedura de identificare, îndepărtare, depozitare, transport și materiale periculoase, împreună cu cerințele de protecție și formare a lucrătorilor din exploatare la fața locului și notificarea riscurilor pentru orice membru al comunității care ar putea fi expus unor astfel de riscuri. Aceste cerințe sunt specificate în mod clar în CMMS pentru Componenta 2 și vor fi incluse în dispozitivele de gestionare a PMMS specifice sitului/amplasamentului, care urmează să fie pregătite pentru activitățile Componentei 2. Deoarece la etapa de funcționare, în subdiviziunile TE expunerea la căldură și zgomot și vătămările asociate ar putea afecta lucrătorii,</p>

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
			<p>PMMS pentru Componenta 1 conține măsuri adecvate pentru a asigura securitatea acestora.</p> <p>În cadrul secțiunii EIMS&PMMS, precum și în secțiunea CMMS a documentului, constructorul (constructorii) trebuie, de asemenea, să instituie și să opereze GRM pentru personalul lor.</p>
SMS3 – Recurs și eficiență, prevenirea și gestionarea poluării	Da	<p>Recunoaște că activitatea economică și urbanizarea generează adesea poluare a aerului, apei și terenurilor și consumă resurse finite, fapt care poate amenința oamenii, serviciile ecosistemice și mediul la nivel local, regional și global. Concentrația atmosferică actuală și preconizată a <i>gazelor cu efect de seră</i> (GES) amenință bunăstarea generațiilor actuale și viitoare. În același timp, utilizarea mai eficientă a resurselor, prevenirea poluării și evitarea emisiilor de GES, precum și tehnologiile și practicile de atenuare au devenit mai accesibile și mai realizabile. Acest SMS stabilește cerințele pentru a aborda eficiența și prevenirea și gestionarea poluării pe parcursul duratei de viață a proiectului, în conformitate cu GIIP (eng., Good International Industry Practice (standards) = Standardele de bune practice în industrie).</p>	<p>Activitățile de proiect vor contribui la îmbunătățirea infrastructurii de încălzire a orașului, vor întări legăturile de pieței și vor consolida capacitatea instituțională a TE, ceea ce va contribui la o mai bună eficiență a resurselor.</p> <p>Documentul EIMS/PMMS&CMMS include secțiuni privind prevenirea și gestionarea poluării: în cadrul Componentei 1, cu accent pe aspectele care ar putea fi gestionate de UCIPE la înlocuirea echipamentelor energetice și a lucrărilor civile pentru construcția și reabilitarea instalațiilor, iar în cadrul Componentei 2 – privind lucrările civile pentru eficiența energetică și măsurile de conservare a energiei.</p> <p>În general, evaluarea riscurilor asociate lucrărilor și efectelor civile și a măsurilor de atenuare propuse referitoare la cerințele relevante ale SMS3, inclusiv materiile prime, utilizarea apei, poluarea aerului, materialele periculoase și deșeurile periculoase au fost în mod clar specificate în secțiunea EIMS și PMMS a proiectului pentru Componenta 1 a documentului și vor trebui să fie incluse în toate PMMS, care urmează să fie pregătite în cadrul Componentei 2, după caz. Urmind aceste cerințe, contractanții vor evita sau minimiza eliberarea de poluanți, cum ar fi azbestul, lubrifianții, vopselele etc., în timpul implementării Proiectului.</p>
SMS4 – Sănătatea și siguranța comunității	Da	<p>Recunoaște că activitățile, echipamentele și infrastructura Proiectului pot crește expunerea comunității la riscuri și impacturi. În plus, comunitățile care sunt deja supuse impactului schimbărilor climatice pot avea, de asemenea, o accelerare sau intensificare a impactului ca urmare a activităților Proiectului.</p> <p>SMS4 abordează riscurile de sănătate, siguranță și securitate comunităților afectate de proiecte și responsabilitatea corespunzătoare a împrumutaților de a evita sau a minimiza astfel de riscuri și impacturi, acordând o atenție deosebită</p>	<p>Pentru a aborda riscurile și impacturile de mediu, care ar putea afecta sănătatea și siguranța comunității, documentul EIMS&CMMS include: evaluarea potențialelor probleme de siguranță a traficului în timpul lucrărilor de construcții; influența factorilor nocivi (ex., ca zgomot excesiv și praf); programarea de restricții de acces și conștientizarea comunităților cu privire la lucrările planificate/în curs de desfășurare. În timp ce lucrările civile ale Proiectului în cadrul Componentei 1 vor fi efectuate pe teritoriile bine delimitate și împrejmuite ale unităților TE, asemenea lucrări în cadrul Componentei 2 vor fi implementate în diferite zone rezidențiale și administrative ale municipiului Chișinău. Respectiv, menținerea sănătății și siguranței populației locale și a comunităților din apropiere pe tot parcursul</p>

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
		persoanelor care, din cauza diferitor circumstanțe, pot fi vulnerabile.	<p>fazei de construcție/reabilitare va fi esențială. Circulația vehiculelor/mechanizmelor grele poate duce la accidente.</p> <p>Activitățile de conservare și eficiență energetică în clădirile publice pot perturba, de asemenea, activitățile economice și sociale prin emisii de praf, zgomot, generarea sporită de deșeuri solide etc. Potențialele amenințări la adresa persoanelor și comunităților pot fi reprezentate de situri excavate neacoperite sau nebaricadate, tranșee, găuri neacoperite, cabluri electrice deschise etc.</p> <p>Având în vedere toate acestea, măsurile de atenuare propuse în cadrul EIMS și PMMS și în secțiunile CMMS vor trebui să fie urmate cu strictețe în timpul lucrărilor civile, asigurând sănătatea și siguranța comunităților care locuiesc în și în jurul site-urilor de intervenție a proiectului și vor fi obligatorii pentru aderență de către contractanții de lucrări.</p> <p>După cum se specifică în CMMS, Proiectul implică lucrări civile, care necesită ca forța de muncă să fie furnizată în cea mai mare parte la nivel local. Se anticipează că, datorită naturii și domeniului de aplicare a activităților de reabilitare, nivelul de aflux de forță de muncă va fi nesemnificativ, astfel încât riscurile asociate vor fi scăzute și ușor de gestionat.</p>
SMS5 – Achiziționarea de terenuri, restricții privind utilizarea terenurilor și relocarea involuntară	Nu este relevant	Recunoaște că achiziționarea de terenuri legate de proiecte și restricțiile privind utilizarea terenurilor pot avea un impact negativ asupra comunităților și persoanelor. Achiziționarea de terenuri legate de proiect sau restricțiile privind utilizarea terenurilor pot cauza strămutarea fizică (relocare, pierderea terenurilor rezidențiale sau pierderea adăpostului), strămutarea economică (pierderea de terenuri, active sau accesul la active, ceea ce duce la pierderea surselor de venit sau a altor mijloace de trai), sau ambele. Termenul "relocare involuntară" se referă la aceste impacturi.	Activitățile de proiect în temeiul Componentei 1 vor avea loc în terenuri aparținând TE și Guvernului. Componenta 2 va include reabilitarea structurilor de alimentare cetrizată cu energie termică în cadrul clădirilor rezidențiale existente. Nicio activitate nu va fi finanțată în cadrul Proiectului care poate cauza strămutarea economică sau fizică.
SMS6 – Conservarea biodiversității și gestionarea durabilă a resurselor naturale vii	Nu este relevant	SMS6 recunoaște că protejarea și conservarea biodiversității și gestionarea durabilă a resurselor naturale vii sunt fundamentale pentru dezvoltarea durabilă. Prin urmare, impactul asupra biodiversității poate afecta adesea în mod adesea furnizarea de servicii eco-sistemice. SMS6 recunoaște importanța menținerii funcțiilor ecologice de bază ale habitatelor, inclusiv ale	Toate activitățile propuse vor fi puse în aplicare pe teritoriul care aparține Termoelectrica, precum și în clădirile publice și rezidențiale și nu vor exista efecte asupra biodiversității și a organismelor vii.

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
		pădurilor, și ale biodiversității pe care le sprijină. Acest standard urmărește să protejeze habitatele naturale și biodiversitatea acestora; evitarea transformării sau degradării semnificative a habitatelor naturale critice și asigurarea durabilității serviciilor și produselor pe care habitatele naturale le furnizează societății umane.	
SMS7 - Popoarele indigene/Comunitățile locale din Africa Subsahariană tradițional sub-servite din punct de vedere istoric	Nu este relevant	Acest SMS contribuie la reducerea sărăciei și la dezvoltare prin asigurarea faptului că proiectele sprijinite de Bancă sporesc oportunitățile pentru popoarele indigene/popoarele subsahariene africane și comunitățile locale tradiționale sub-servite din punct de vedere istoric privind posibilitatea de a participa și de a beneficia de procesul de dezvoltare în moduri care nu amenință identitățile lor culturale unice și bunăstarea.	Nu există astfel de grupuri sociale în aria implementării proiectului.
SMS8 – Patrimoniul cultural	Nu este relevant	Recunoaște că patrimoniul cultural asigură continuitatea formelor tangibile și intangibile între trecut, prezent și viitor. Împrumutatul va implementa practici recunoscute la nivel global pentru studiul pe teren, documentarea și protecția patrimoniului cultural în legătură cu proiectul, inclusiv de către contractanți și alte părți terțe. O procedură de descoperiri întâmplătoare este o procedură specifică proiectului, care va fi urmată dacă patrimoniul cultural necunoscut anterior este întâlnit în timpul activităților de proiect. Acesta va fi inclus în toate contractele legate de construcția proiectului, inclusiv săpăturile, demolarea, circulația pământului, inundațiile sau alte modificări ale mediului fizic.	Acest SMS nu este relevant, dar, ca măsură de precauție, procedura de depistare din întâmplare va fi inclusă în raportul/documentul unificat EIMS&CMMS și în PMMS individuale specifice amplasamentului pentru Componenta 2, după caz.
SMS9 – Intermediari financiari (IF)	Nu este relevant	IF au obligația de a monitoriza și de a gestiona riscurile și impacturile de mediu și sociale ale portofoliului lor și ale subproiectelor IF, precum și de a monitoriza riscurile de portofoliu, în funcție de natura finanțării intermediare, precum și de a dezvolta și menține, sub forma unui <i>Sistem de management de mediu și social</i> (SMMS), sistemele, procedurile și capacitatea eficace pentru evaluarea, gestionarea și monitorizarea riscurilor și impactului de mediu și sociale ale subproiectelor, precum și gestionarea responsabilă a riscului global de portofoliu.	Proiectul nu va utiliza organisme Financiare Intermediare.

Standardele de mediu și sociale (SMS)	Relevanța Proiectului (Da/Nu)	Principalele cerințe și activitățile desfășurate pentru a le îndeplini	Prevederile CMMS în vederea abordării cerințelor SMS
SMS10 – Implicarea părților interesate și dezvăluirea informațiilor	Da	<p>Recunoaște importanța implicării deschise și transparente între Împrumutat și părțile interesate din proiect ca element esențial al bunelor practici internaționale. Implicarea efectivă a părților interesate poate îmbunătăți sustenabilitatea socială și de mediu a proiectelor, poate spori acceptarea proiectelor și poate aduce o contribuție semnificativă la proiectarea și punerea în aplicare cu succes a proiectelor. Clientul se va angaja/va colabora cu părțile interesate pe tot parcursul ciclului de viață al Proiectului, începând acest angajament cât mai curând posibil în procesul de dezvoltare a proiectului și într-un interval de timp care permite consultări semnificative cu părțile interesate cu privire la pregătirea proiectului. Natura, domeniul de aplicare și frecvența implicării părților interesate vor fi proporționale cu riscurile și impacturi potențiale ale Proiectului. În acest context, în consultare cu Banca, Împrumutatul va elabora și va pune în aplicare un <i>Plan de implicare a părților interesate</i> (eng., SEP).</p>	<p>A fost elaborat un <i>Plan de Implicare a Părților Interesate</i> (eng., SEP). SEP a efectuat o cartografiere extinsă a părților interesate. Au fost identificate persoane și grupuri care ar putea fi afectate (beneficiari direcți) și alte părți interesate ale proiectului. Metodele de implicare în timpul fazelor de implementare a proiectului (preconstrucție, construcție și exploatare) sunt propuse în SEP, inclusiv un <i>mecanism de soluționare a întâmpinărilor</i> (eng., GRM) la nivel de proiect, pentru a permite părților interesate să își exprime preocupările/observațiile/sugestiile, dacă este cazul.</p>

3. Analiza riscurilor și impacturilor potențiale de mediu și sociale

În general, Componenta 1 propusă „Optimizarea producerii de energie termică și electrică” propusă în cadrul subcomponentei 1.2, care va contribui în cea mai mare parte la înlocuirea echipamentelor energetice vechi și instalarea echipamentului nou (turbine; cazane; motoare pe gaz; transformatoare de putere și instalație de alimentare/comutatoare), **poate genera o serie de riscuri și impacturi moderate**, cum ar fi: deșeuri solide/metalice și evacuarea echipamentului vechi/dezasamblat, precum și riscuri de siguranță a forței de muncă asociate cu activitățile de schimbare a echipamentului și de sudare, alte activități aferente. În plus, aceste activități pot necesita lucrări civile minore pentru reabilitarea spațiilor existente sau construirea la scară mică a încăperilor cu aplicarea tehnologiilor de panouri-Sandwich pentru instalarea noilor motoare pe gaz în siturile CT Vest și CET Sursa-3. De asemenea, Proiectul va genera un impact și riscuri asociate minore, cum ar fi poluarea solului și a aerului; generarea de zgomot, deșeuri de construcții, de securitate a forței de muncă etc. Nu se prevede demolarea sau reconstrucția instalațiilor existente pentru activitățile propuse în cadrul acestei componente. Pe parcursul fazei operaționale riscuri și impacturi asupra mediului pot fi asociate cu zgomot, vibrații, emisii gaze de sera și poluări locale ale aerului. În timpul fazei operaționale riscurile și impacturile potențiale asupra mediului vor fi asociate cu emisii de zgomot, vibrații, GES și poluare atmosferică locală.

Cele mai multe dintre riscuri și impacturi identificate vor fi minore, de scurtă durată, limitate la site-urile de proiect și acestea pot fi atenuate aplicând cele mai bune practici ingineresti și de construcție, precum și prin pregătirea și punerea în aplicare a măsurilor adecvate de atenuare. Riscurile și impacturile identificate, luând în considerare amploarea și durata lor, sunt rezumate în *Tabelul 5* de mai jos.

Impacturi sociale potențiale. Pentru a identifica impacturile sociale potențiale ale Componentei 1, luând în considerare lucrările planificate pentru optimizarea producerii de energie termică și electrică, a fost elaborată o *Listă de verificare* (Checklist) pentru a evalua riscurile și impacturile sociale ce rezultă din implementarea Componentei 1 (a se vedea *Anexa 5* din versiunea originală a documentului). Prin urmare, s-a stabilit că în cadrul implementării Componentei 1 **nu este prevăzută achiziționarea de teren suplimentar și toate lucrările de construcție sunt limitate la terenurile existente ale TE. De asemenea, nu este anticipat nici un impact legat de strămutare, inclusiv relocare fizică sau economică, sau restricționarea accesului.** Reconstrucția și modernizarea infrastructurilor energetice în cadrul Componentei 1 se va desfășura exclusiv în interiorul terenurilor existente ce aparțin Guvernului.

Din descrierea de mai sus a lucrărilor de construcție civil planificate a fi desfășurate în cadrul implementării Componentei 1 rezultă impacturi sociale minore, cum ar fi gălăgia și praful, asupra proprietarilor de afaceri/terenuri/clădiri din apropierea terenurilor TE.

Tabelul 5. Impactul potential de mediu și social pentru activitățile Componentei 1

Activitatea proiectului	Component de mediu și social	Riscuri potențiale și impacturi	Magnitudinea riscului și impacturi	Durata riscului și impacturilor
<i>Faza Construcție</i>				
<i>Demontarea echipamentelor vechi și instalarea echipamentelor energetice noi</i>	Aer	Poluarea aerului cu praf de la construcție și gaze de eșapament	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Sol	Poluare cu ulei și amestecarea solului fertil cu sol steril sau deșeuri	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Apă	Poluarea apei cu scurgeri de ulei și alte scurgeri accidentale	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Mediul fizic de muncă	Zgomot și vibrații	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Deșeuri	Generare de deșeuri de construcție în șantier	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Consum de resurse	Epuizarea resurselor	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Deșeuri periculoase și echipamente uzate	Poluare aer, sol și apă cu deșeuri periculoase	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Flora din șantier	Copaci, tufișuri și distrugere spații verzi cu iarbă	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Situații de urgență	Scurgeri și pierderi accidentale de ulei și combustibili	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Sănătate și Securitate în muncă	Incidente și accidente	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Securitatea echipamentelor	Eșecul echipamentelor, poluări accidentale	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Aspecte sociale	Comportamentul muncitorilor, violența bazată pe gen, traficul de ființe umane, harțuirea sexuală, aflulul forței de muncă, restricție de acces, perturbare	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Sănătatea și securitatea comunității	Poluare aer, zgomot și vibrații, praf	Specific pentru șantier și local	Temporar
<i>Lucări civile de categorie mică pentru construcția facilităților pentru echipamentele energetice</i>	Aer	Poluarea aerului cu praf de la construcție și gaze de eșapament	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Sol	Poluare cu ulei și amestecarea solului fertil cu sol steril sau deșeuri	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Apă	Poluarea apei cu scurgeri de ulei și alte scurgeri accidentale	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Consum de resurse	Epuizarea resurselor	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Mediul fizic de muncă	Zgomot și vibrații	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Deșeuri	Generare de deșeuri de construcție în șantier	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Deșeuri periculoase	Poluare aer, sol și apă cu deșeuri periculoase	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Flora din șantier	Copaci, tufișuri și distrugere spații verzi cu iarbă	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Situații de urgență	Scurgeri și pierderi accidentale de ulei și combustibili	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Sănătate și Securitate	Incidente și accidente	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Securitatea echipamentelor	Eșecul echipamentelor, poluări accidentale	Specific pentru șantier și local	Temporar
	Aspecte sociale	Comportamentul muncitorilor, violența bazată pe gen, traficul de ființe umane, harțuirea sexuală, aflulul forței de muncă, restricție de acces, perturbare	Specific pentru șantier și local	Temporar

Activitatea proiectului	Component de mediu și social	Riscuri potențiale și impacturi	Magnitudinea riscului și impacturi	Durata riscului și impacturilor
	Sănătatea și securitatea comunității	Poluare aer, zgomot și vibrații, praf	Specific pentru șantier și local	Temporar
Faza Operațională				
Beneficiarul pentru activitatea operațională	Aer	Emisii poluanți	Regional	Permanent în timpul operării
	Mediu fizic	Zgomot și vibrații	Local	Permanent în timpul operării
	Ape	Emisii de poluanți	Local	Permanent în timpul operării
	Deseuri solide și periculoase	Wastes generation	Local	Permanent în timpul operării
	Securitate echipamente	Equipment failure	Local	Permanent în timpul operării
	Consum de resurse	Resources depletion	Local	Permanent în timpul operării
	SSM și aspecte sociale	Incidente, comportamentul muncitorilor la locul de muncă (GBV, HIV/AIDS, TîP, HS), greve și alte manifestații, restricționarea accesului	Local	Permanent în timpul operării
	Sănătate personal	Sănătoși și apți de muncă	Local	Permanent în timpul operării
	Vehicule	Securitate în trafic	Local	Permanent în timpul operării
	Sănătatea și securitatea comunității	Poluare aer, zgomot și vibrații	Local	Permanent în timpul operării

Distanța minimă de la terenuri/clădiri/afaceri/ pînă la terenul planificat pentru construcție este de aproximativ 200 metri. Toți deținătorii de afaceri din zonă dețin propriile intrări și ieșiri, inclusiv de rezervă, către terenurile și facilitățile lor. Mai mult decît atît, intrarea care va fi utilizată pe durata perioadei de construcție către terenul TE nu se află în apropierea drumului de acces comun. Prin urmare, nu se așteaptă careva restricții de acces și perturbarea activității obișnuite a proprietarilor de clădiri, terenuri și afaceri identificați care ar putea fi eventual afectați. Respectiv, nu va fi nici un impact asupra acestor proprietari privind accesul la facilități, asupra mijloacelor de trai sau pierderea venitului.

Pe durata lucrărilor, sunt anticipate impacturi moderate asupra angajaților TE din subdiviziunile vizate de implementarea Componentei 1. Impacturile anticipate sunt zgomot, praful, restricții de acces în unele zone ale amplasamentului. Acestea ar putea ulterior conduce la un impact potențial asupra moralului și productivității angajaților și la crearea unui climat nefavorabil pentru muncă.

Nu se prevăd pierderi ale locurilor de muncă de către angajații TE. Dacă va fi necesar, angajații din aceste subdiviziuni vor fi transferați, cu menținerea salariului și funcției, în cadrul altor subdiviziuni ale întreprinderii.

Pe parcursul fazei operaționale este de așteptat ca impacturile sociale, care de fapt vor fi cele de mediu numite mai sus, asupra comunității din zonă (proprietarii de terenuri, facaeri și clădiri), vor fi asociate cu emisii de zgomot, vibrații, GES și poluare atmosferică locală. De asemenea, pe parcursul fazei operaționale se anticipează că implementarea noilor tehnologii vor necesita cunoștințe și abilități adiționale ale angajaților TE care vor fi implicați la menținerea și operarea noului echipament.

Sănătatea și Securitatea la Locul de Muncă: Pericolele de securitate și sănătate în muncă pot apărea în timpul construcției, întreținerii și funcționării noilor instalații și echipamente și trebuie gestionate cu atenție. Mulți lucrători vor fi expuși riscurilor de securitate și sănătate în muncă, incluzînd, dar fără a se limita la:

- Lipsa de conștientizare a cerințelor de securitate și sănătate în muncă, cum ar fi utilizarea echipamentelor personale de protecție (PPE) și a practicilor sigure la locul de muncă;
- Lucrări electrice;
- Expunerea la substanțe chimice (sub formă de vopsele, solvenți, lubrifianți și combustibili);
- Accidente rutiere;
- Pericole de săpături;
- Ridicarea structurilor grele;
- Expunerea la agenții de transport din aer (praf, silice și azbest);
- Pericole de sudare (vapori, arsuri și radiații).

În mod special, măsurile de prevenire și control trebuie să asigure că acces la instalații sau în orice zonă care ar putea prezenta riscuri de sănătate și securitate în muncă doar lucrătorii instruiți și autorizați, echipați cu dispozitivele de siguranță necesare și cu respectarea distanțelor minime de reglare.

Munca și condițiile de muncă: Orice impact social asupra lucrătorilor contractanților, inclusiv asupra sănătății și securității, trebuie evitat sau anticipat pentru implementarea corespunzătoare a Proiectului, în conformitate cu SMS ale BM și legislația națională.

Proiectul este evaluat cu risc scăzut de *violență bazată pe gen* (eng., GBV). Prin urmare, aspectul GBV din implementarea Componentei 1 se va concentra pe prevenirea violenței bazate pe gen, inclusiv exploatarea sexuală.

Complexitatea lucrărilor civile planificate în cadrul Componentei 1 ar putea implica mai mulți contractanți pentru diferite tipuri de lucrări în aceeași perioadă. Cu toate acestea, nu se așteaptă un flux excesiv de forță de muncă.

Deși contractele vor fi implementate în paralel pe cele trei site-uri, acestea vor fi prelungite în timp și vor implica forță de muncă specializată în diferite etape ale lucrărilor, fără a genera un flux de muncă excesiv.

De asemenea, au fost elaborate *Proceduri de Management ale Muncii* (eng., LMP), care include, printre altele, o analiză detaliată privind tipul și caracteristicile lucrătorilor care vor fi implicați în implementarea proiectului, riscurile potențiale de muncă, prevederile naționale și ale SMS2 privind sănătatea și siguranța lucrătorilor. Conform cerințelor legale, cuprinse în LMP, contractanții trebuie să asigure lucrătorilor facilități de igienă bune, cu apă potabilă proaspătă, toalete și dușuri, dormitoare curate (dacă este necesar), iluminare bună, vestiare, ventilație corespunzătoare, instalație electrică sigură, protecție antiincendiu, zone separate pentru a găti și mânca.

Camerele de recreere și/sau de cazare trebuie să fie echipate cu un număr suficient de mese și scaune, corespunzând numărului de lucrători. Dacă nu există loc pentru recreere și/sau cazare, trebuie să fie puse la dispoziția lucrătorilor alte facilități, pentru a le putea folosi în timpul întreruperii muncii. UCIPE va oferi lucrătorilor un mecanism eficient de soluționare a problemelor și nemulțumirilor (eng., GRM) legate de locul de muncă. Mecanismul de sesizare va fi stabilit până la începutul implementării și va fi menținut pe parcursul vieții proiectului. UCIPE va fi principalul organism pentru primirea, înregistrarea și urmărirea rezolvării nemulțumirilor.

Informații despre existența mecanismului de soluționare a nemulțumirilor vor fi ușor accesibile tuturor lucrătorilor din proiect (direcți și contractați) prin intermediul unor panouri de anunțuri și altor mijloace, după caz. De asemenea, mecanismul va fi descris în instruirile de introducere, care vor fi oferite tuturor lucrătorilor din proiect.

Antreprenorii/Contractorii vor fi obligați să respecte prevederile GRM, să informeze lucrătorii, subcontractanții despre acesta și să afișeze public informațiile despre acest GRM pe teritoriul șantierului.

4. Planul de Management de Mediu și Social

Pentru a aborda riscurile și impacturile identificate mai sus pentru activitățile Componentei 1, TE a pregătit un *Plan de Management de Mediu și Social* (PMMS), care include: (a) un *Plan de măsuri* de reducere a impactului social și de mediu; (b) *Planul de supraveghere și monitorizare*, împreună cu raportarea la programul de implementare a PAMS (eng., ESCP); și (c) Descrierea aranjamentelor de punere în aplicare a PAMS (a se vedea *Secțiunea 8* din document).

4.1 Planul de măsuri de mediu și sociale

4.1.1 Atenuarea impacturilor de mediu și sociale

Acest Plan se bazează pe design-ul tehnic al activităților proiectului, specificul locațiilor propuse și ia în considerare *Ghidul Băncii Mondiale de mediu, sănătate și securitate pentru centralele termice*⁹. Acesta include cele mai eficiente măsuri pentru asigurarea atât a protecției mediului cât și a problemelor legate de SSM. Mai mult ca atât, Planul specifică, de asemenea, responsabilitățile privind implementarea măsurilor de atenuare propuse, sursa de finanțare pentru toate cele trei etape ale implementării proiectului: (i) proiectare, (ii) construcție și (iii) operare (a se vedea *Tabelul 6* de mai jos).

Cerințele de atenuare a aspectelor de mediu și sociale, inclusiv *Planul de gestionare a traficului, Mecanismul la nivel de proiect de soluționare a plîngerilor/reclamațiilor, Mecanismul de soluționare a reclamațiilor pentru lucrători, Codul de conduită care abordează, printre altele, aspectele de violență bazată pe gen, Planul Contractorului de gestionare a muncii, strategia de informare și conștientizare pentru a asigura implementarea transparentă a proiectului etc.*, vor fi încorporate în documentația de proiectare finală, specificațiile tehnice și documentele de licitație pentru contractant (contractanți) și are ca scop evitarea, prevenirea, minimizarea potențialelor riscuri și impacturi sociale și de mediu. Pachetul de documente de proiectare finală va include, de asemenea, o listă care sugerează amplasamente aprobate de evacuare a rezidurilor de dragare; permise și acorduri care trebuie obținute de la autoritățile locale și de stat pentru utilizarea resurselor de apă și amplasamente pentru eliminarea deșeurilor excavate, după caz; Lista sugerată de situri temporare de pregătire pentru lucrările de construcție, precum drumuri de acces, amplasamente pentru transport și utilaje, instalații de depozitare etc. Acestea ar trebui să ofere astfel de soluții tehnice care vor avea un impact minim asupra mediului și resurselor naturale. Mai mult, aceste documente vor asigura că impacturile temporare cauzate de zgomotul mașinilor de exploatare și lucrările civile nu afectează în mod direct rezidenții din apropiere.

⁹ Ref.: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/f82a5f06-f3f7-4033-8ea6-b767523cda8e/FINAL_Thermal%2BPower.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jqeD9Eg&id=1323162579734

Tabelul 6. Plan de atenuare pentru activitățile Componentei 1

Notă: Este evident că toate măsurile de atenuare propuse mai jos vor fi ajustate și completate în conformitate cu normele tehnice/de securitate/sanitare existente și soluțiile de salvagardare în cadrul procesului de proiectare detaliată și vor fi prezentate ca documentație de protecție a mediului pentru proiect, necesare pentru procedura de aprobare de către Expertiza ecologică de stat înainte de începerea lucrărilor de construcție.

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsuri de atenuare	Cost	Responsabilități
Etapa de proiectare				
Demontarea echipamentelor vechi și instalarea echipamentelor energetice noi	Tulburări sociale potențiale	<ul style="list-style-type: none"> – Informarea tuturor părților implicate și a inspectoratelor locale de mediu și a comunităților pentru construcții cu privire la activitățile viitoare – Notificarea publicului larg asupra lucrărilor prin notificarea corespunzătoare în mass-media și / sau pe site-uri accesibile publicului (inclusiv locul lucrărilor) – Obținerea tuturor avizelor necesare legal pentru activitățile propuse – Asigurarea tuturor măsurilor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate și sănătate în muncă că sunt bine specificate în proiectul proiectului și în cadrul PMMS al șantierului – Informarea tuturor părților implicate și a inspectorilor de mediu și de construcții și a comunității despre activități viitoare – Notificare publicului larg pentru lucrări prin care se pot acorda notificări în mass-media și / sau pe site-uri în care se pot publica (chiar și lucrări) – Obținerea tuturor avizelor necesare pentru activități propuse – Asigurarea tuturor măsurilor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate și a sănătății în timpul lucrărilor că sunt bine specificate în proiectul proiectului și în PCMS și în PMMS 	Asigurat de TE; incluse în lucrările de proiectare	TE, Proiectant
Lucrări civile de talie mică pentru construcția facilităților pentru echipamentelor energetice	Tulburări sociale potențiale	<ul style="list-style-type: none"> – Informarea tuturor părților implicate și a inspectoratelor de mediu de construcții și a comunităților locale cu privire la viitoarele activități de construcție – Notificarea publicului larg asupra lucrărilor prin notificarea corespunzătoare în mass-media și / sau pe site-uri accesibile publicului (inclusiv amplasamentul lucrărilor de construcție) – Obținerea tuturor avizelor necesare legal pentru lucrări civile – Asigurarea tuturor măsurilor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate și sănătate în muncă sunt bine specificate în proiectul proiectului și în cadrul PMMS al șantierului 	Asigurat de TE; incluse în lucrările de proiectare	TE, Proiectant
Faza de construcție				
Demontarea echipamentelor vechilor și instalarea	Aspecte SSM în timpul demontării echipamentelor vechi	<ul style="list-style-type: none"> – Respectarea strictă a reglementărilor naționale existente privind desfășurarea de activități specificate 	To be included on the contractors' expenditures	Antreprenor

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsurile de atenuare	Cost	Responsabilități
<p><i>de echipamente energetice noi</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea inspecției de rutină a utilajelor și a echipamentelor care urmează să fie utilizate în scopul de a identifica probleme de mentenanță și respectarea timpului de reparație - Organizarea instruirilor și familiarizarea lucrătorilor angajați în întreținerea utilajelor, instrumentelor și echipamentelor privind metodele și tehnicile de lucru sigure - Se interzicere: a distribui instrumente defecte sau nemarcate pentru performanța muncii, precum și a lăsa unelte mecanice off-hand conectate la rețeaua de alimentare electrică sau conductele de aer comprimat; să ridice și să îndoie cablurile și conductele furtunului de aer; să pună cabluri și țevi de furtun cu intersecția lor cu ajutorul unor funii de sîrmă, cabluri electrice, pentru a gestiona elementele rotative ale sculelor de mîna acționate cu putere 		
	<p>Aspecte SSM în timpul operațiunilor cu macaralele / excavatoarele / buldozerele</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Respectarea strictă a reglementărilor naționale existente privind desfășurarea acestor activități - Efectuarea lucrărilor sub supravegherea electricienilor în timp ce se apropie de liniile electrice sub tensiune - Instalarea și fixarea macaralelor într-o poziție stabilă pentru a preveni bascularea sau deplasarea spontană a acestora sub acțiunea propriei greutate și a motorului - Verificarea funcționalității utilajelor, disponibilitatea gardurilor și a dispozitivelor de siguranță pentru gestionarea mecanizată a lucrărilor de pămînt. Lucrările pe mașini defecte nu sunt permise - Membrii brigăzilor mecanizate care operează macarale și buldozere trebuie să cunoască și să respecte cu strictețe toate regulile de securitate în timpul operațiunilor mașinilor relevante - Muncitorii care servesc utilaje trebuie să li se ofere instrucțiuni, cuprinzînd următoarele: (a) Instrucțiune privind Mașina de control și măsuri de igienă la locul de muncă; (b) Cerințe tehnice de securitate; (c) Ghidul sistemului de semnalizare; (d) sarcinile și viteza maximă a mașinilor; (e) Măsurile ce trebuie luate de lucrător în caz de accident sau defecțiune a mașinilor - Permitea și controlului utilajelor este permisă doar persoanelor special instruite și certificate - Respectarea cerințelor de bază ale operațiilor macaralelor și buldozerelor, după cum urmează: (a) Toate părțile rotative ale mașinilor - angrenaje, lanț și transfer temporar, ventilatoare, volane, etc., trebuie să fie îngrădite prin carcasă. Activarea mecanismelor fără garduri este interzisă; (b) examinarea, reglarea, șuruburile de strîngere, ungerea și întreținerea preventivă a echipamentului în timpul lucrărilor lor sunt interzise; și (c) În zonele în care aceste mașini funcționează pentru punerea în aplicare a oricărei alte lucrări și existența oamenilor nu sunt permise. 	<p>Se vor include în cheltuielile antreprenorului</p>	<p>Antreprenor</p>

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsuri de atenuare	Cost	Responsabilități
		<p>Dacă în exploatarea solului vor fi găsite pietre mari, cioturi sau alte obiecte, mașina trebuie oprită și obiectele care pot provoca un accident trebuie eliminate</p> <ul style="list-style-type: none"> – Respectarea strictă a reglementărilor naționale existente privind desfășurarea acestor activități – Asigurarea personalului cu echipament de protecție, mănuși de cauciuc, cizme speciale, precum și căști speciale. 		
	Zgomot si vibratii	<ul style="list-style-type: none"> – Organizarea muncii între orele 7:00 și 18:00 în zilele săptămânii – Reducerea la minimum a timpului de funcționare al instalației și echipamentelor în gol – Utilizarea echipamentelor și a mecanismelor moderne cu un nivel scăzut de zgomot și vibrații – Acoperirea carcasei motoarelor de generatoare, compresoare de aer și alte echipamente similare – Funcționarea echipamentului pe distanța maximă față de case – Furnizarea <i>echipamentului individual de protecție (EIP)</i> tuturor lucrătorilor 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Praf	<ul style="list-style-type: none"> – Organizarea lucrărilor astfel încât să se reducă cantitatea de praf prin utilizarea apei pentru a suprima praful – Asigurarea cu EIP pentru lucrătorii pentru protecția împotriva prafului – Instalarea indicatoarelor pentru informarea șoferilor cu privire la posibilele riscuri legate de praf pe drumurile locale 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Emisii poluanti	<ul style="list-style-type: none"> – Oprirea motoarelor atunci când nu există sarcini de îndeplinit – Reumplerea rezervoarelor cu combustibil numai din stațiile autorizate – Utilizarea echipamentelor cu un consum de combustibil mai puțin poluant – Asigurarea întreținerii echipamentelor și a vehiculelor în bună funcționare – Alimentarea cu combustibil dimineața sau seara, pentru a evita evaporarea carburantului în perioada caldă de vară 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Deseuri solide	<ul style="list-style-type: none"> – Organizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor în șantier – Colectarea și depozitarea deșeurilor de diferite tipuri în containerele destinate acestora – Recipiente separate marcate pentru colectarea deșeurilor (de exemplu, cu indicarea unei clase de pericol și a unui tip de deșeuri colectate) – Colectarea deșeurilor periculoase în fază lichidă în vase speciale și pastrarea lor în locuri speciale care asigură etanșeitatea și stabilitatea anticorozivă și stabilită în locul special alocate – Obținerea permisiunii de eliminare a deșeurilor de construcții (deșeurile formate ca urmare a activității de construcție trebuie să fie scoase în depozitul de gunoi sau prelucrate de către companiile autorizate) – Respectarea că platforma de deșeurile nu se află în locuri cu posibile inundații 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsurile de atenuare	Cost	Responsabilități
	Echipament uzat	<ul style="list-style-type: none"> - Evacuarea și transportul echipamentelor învechite pe site-ul beneficiarului - Respectarea regulamentului rutier privind transportul încărcăturilor și a unui plan de trafic aprobat (schema) - Aprobarea schemei de trafic de către Poliția Municipală pentru transportul echipamentelor învechite pe site-ul beneficiar - Instalarea tavilor de scurgere sub echipamente demontate pentru a evita poluarea solului - Instruirea personalului cu privire la riscurile SSM la demontarea echipamentelor uzate - Elaborarea unei fișe de securitate (FS) pentru deșeurile periculoase și substanțele chimice utilizate, care să asigure muncitorii cu EIP și informarea acestora în privința măsurilor de siguranță, descrise în FS - Elaborarea unui plan de pregătire pentru situații de urgență și răspuns și testarea acestuia cu lucrătorii pentru a putea reacționa corect în caz de urgență 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Risk in trafic	<ul style="list-style-type: none"> - Coordonarea Planului de Management al Traficului cu Poliția Municipală - Stabilirea indicatoarelor de avertizare pentru populație și transport cu privire la toate lucrările potențial periculoase - Organizarea sistemului de control al mișcării și instruirea personalului, în special pentru asigurarea accesului la obiect - Organizarea de treceri sigure pentru pietoni în locuri de mișcare a echipamentelor de construcție - Asigurarea unui acces sigur și continuu pentru populație la toate blocurile din apropiere, obiecte comerciale și case în timpul lucrărilor de construcție 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Riscuri generale SSM	<ul style="list-style-type: none"> - Toate lucrările vor fi efectuate cu respectarea măsurilor de securitate a construcției și a normelor de executare a lucrărilor de construcții pentru reducerea impactului asupra sănătății și asupra mediului - Instruirea de securitate și măsuri de siguranță pentru toți lucrătorii înainte de lucrări - Toți lucrătorii vor avea echipament de protecție individuale. Echipamentele de protecție individuală trebuie să se conformeze cerințelor standardelor internaționale (căști de construcție, așa cum sunt utilizate întotdeauna ochelarii de protecție și ochelarii, mecanismele de siguranță și încălțăminte specială) - Panourile de anunțuri corespunzătoare din șantier vor informa lucrătorii cu privire la regulile și cerințele cheie care trebuie respectate - Punerea în aplicare a regulilor și a ghidurilor de securitate și a planului de protecție, inclusiv utilizarea echipamentelor individuale de protecție, vor fi încurajate și controlate în mod regulat 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Situații de urgență	<ul style="list-style-type: none"> - Toate lucrările vor fi executate în conformitate cu cerințele măsurilor de securitate a muncii - Personalul va fi instruit în acțiuni în caz de situații de urgență 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Contractor

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsurile de atenuare	Cost	Responsabilități
		<ul style="list-style-type: none"> - Echipamentele de urgență vor fi prezente pe site și sunt gata de utilizare - Echipamentele de prim ajutor vor fi prezente pe site, iar lucrătorii vor ști să acorde primul ajutor 		
<i>Lucrări civile la scară mică pentru construcția de facilități pentru echipamente energetice</i>	Deseuri solide și poluarea aerului	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea măsurilor de reducere a conținutului de praf prin dispersia regulată a apei la efectuarea lucrărilor de demontarea a clădirii cu excavatorul - Folosirea deșeurilor de deasupra primului etaj în timpul demolării interioare - Acoperirea caroseriei camioanelor cu copertine, în timp ce transporta mărfuri - Stabilirea interdicției de utilizare la construcția materialelor și substanțelor care emit substanțe cancerogene și toxice în atmosferă - Minimizarea timpului de funcționare al motoarelor de transport cu motorul în gol - Organizarea trecerii reviziei tehnice de către toate vehiculele privind emisiile de CO și fum 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Praf și poluarea aerului	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea măsurilor de reducere a conținutului de praf prin dispersia regulată a apei la efectuarea lucrărilor de demolare și demontare - Folosirea deșeurilor de deasupra primului etaj în timpul demolării interioare - Acoperirea caroseriei camioanelor cu copertine, în timp ce transporta mărfuri - Stabilirea interdicției de utilizare la construcția materialelor și substanțelor care emit substanțe cancerogene și toxice în atmosferă - Minimizarea timpului de funcționare al motoarelor de transport cu motorul în gol - Organizarea trecerii reviziei tehnice de către toate vehiculele privind emisiile de CO și fum - Stabilirea interdicției de ardere a deșeurilor solide 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Zgomot și vibrații	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea muncii între orele 7:00 și 18:00 în zilele săptămânii - Reducerea la minimum a timpului de funcționare al echipamentelor în gol - Utilizarea echipamentelor și a mecanismelor moderne cu un nivel scăzut de zgomot și vibrații - Acoperirea carcasei motoarelor și a generatoarelor, compresoare de aer și alte echipamente similare - Funcționarea echipamentului pe distanța maximă față de case - Furnizarea echipamentului individual de protecție (EIP) tuturor lucrătorilor 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Poluarea apei	<ul style="list-style-type: none"> - Interzicerea deversării nereglementate a apelor industriale, mortare de ciment sau orice alte ape poluate în apa subterană sau în sol - Asigurarea măsurilor de prevenire a vărsărilor de combustibili și uleiuri și a altor substanțe toxice sau periculoase - Stabilirea interdicției de spălare a mașinilor și mecanisme pe șantier - Apa va fi utilizată pentru procesul de construcție în conformitate cu specificațiile tehnice ale proiectului - Apele uzate menajere vor fi evacuate în rețeaua de canalizare municipală existentă - Consumul de apă va fi monitorizat și măsurat 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsuri de atenuare	Cost	Responsabilități
		<ul style="list-style-type: none"> - Apele pluviale vor fi eliminate de pe site prin rețelele existente 		
	Riscuri privind SSM	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea pericolelor, evaluarea riscurilor și stabilirea de măsuri pentru menținerea riscurilor sub control - Stabilirea rolurilor, responsabilităților și autorităților pentru menținerea riscurilor sub control - Încurajarea de a avea personal competent și instruit cu privire la riscurile evaluate - Elaborarea și implementarea tuturor procedurilor și instrucțiunilor de lucru documentate la locurile de muncă - Stabilirea procedurilor și instrucțiunilor operaționale pentru a respecta criteriile de operare și a ține sub control antreprenorul și subcontractanții - Elaborarea unei proceduri de urgență pentru a menține sub control potențialele riscuri - Monitorizarea și măsurarea tuturor riscurilor potențiale și raportarea performanțelor tuturor părților interesate - Evaluarea respectării cerințelor naționale aplicabile privind criteriile de operare - Notificare și investigare incidente și tratament neconformitate 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Deseuri periculoase	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea unui plan de management al <i>deșeurilor periculoase</i> (DP) și aprobarea Planului de gestionare a DP de către angajator - Activitatea de coordonare a DP cu Agenția de Mediu - Elaborarea unei Fise de Securitate pentru fiecare deșeu periculos și instruirea lucrătorilor cu privire la aspectele de siguranță la fața locului - Furnizarea de EIP speciale pentru manipularea și gestionarea deșeurilor periculoase - Identificarea unui operator / contractant pentru DP - Instalarea indicatoarelor de avertizare la fața locului pentru DP - Asigurarea și instalarea echipamentelor de urgență în apropierea platformei pentru DP - Furnizarea de conducte pentru container pentru prevenirea evaporării sau dispersiei gazelor periculoase în atmosferă sau în jurul amplasamentului - Asigurarea unui gard și a unei porți de siguranță pentru platforma de DP, dacă este cazul 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Decopertare sol	<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea interdicției de a alimenta echipamentele de construcție pe șantier - Efectuarea reparației minore a echipamentelor de construcții, înlocuirea uleiurilor și lichidelor tehnologice numai la atelierele de reparații auto autorizate - Echipamentele și mecanismele mașinii vor fi verificate în mod regulat cu privire la posibile scurgeri de combustibil - Combustibilii și uleiurile îndeplinite vor fi colectate și plasate temporar la depozitare în containerele individuale situate în locul sigur, pînă cînd sunt trimise pentru utilizare finală și neutralizare - Solul fertil va fi colectat separat și va fi utilizat ulterior pentru îmbunătățirea zonelor înconjurătoare 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsuri de atenuare	Cost	Responsabilități
		<ul style="list-style-type: none"> - Solul fertil și adâncimea stratului decopertat vor fi stabilite conform investigațiilor în cadrul proiectului de execuție - Este interzisă amestecarea solului fertil cu sol steril sau deșeuri de construcții 		
	Impactul asupra vegetației locale (copaci, tufari, iarba)	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea lucrărilor de construcție fără îndepărtarea și deteriorarea vegetației, ori de câte ori este posibil - Stabilirea interdicției de călătorie și parcare transportului pe drumurile și platformele alocate în acest scop - Protejarea vegetației locale care au rămas pe șantier cu protecții din lemn 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Impactul social	<ul style="list-style-type: none"> - Înainte de începerea lucrărilor de construcție, Antreprenorul General își va elabora propriul Plan de management al muncii (eng., LMP) și Planul de măsuri de mediu și social (PMMS), specificând toate măsurile de protecție a personalului propriu și contractat, iar Angajatorul îl va aproba. - PMMS al antreprenorului va fi pregătit și aprobat de către entitățile de implementare înainte de începerea lucrărilor de construcție - Clientul va lua legătura cu comunitatea adiacentă zonei de construcție și îl va informa despre termenii de punere în aplicare și măsurile de protecție a comunității (implementarea SEP) - Pentru a proteja comunitatea, va fi înființat un comitet de mediu și social care va include reprezentanți ai Angajatorului și ai Clientului și a altor părți interesate care vor lucra la respectarea măsurilor de protecție și securitate a mediului, rezolvarea reclamațiilor / nemulțumirilor, satisfacției clienților etc. 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
	Riscul din trafic și impactul	<ul style="list-style-type: none"> - Semne de avertizare, bariere și devieri ale traficului: site-ul va fi clar vizibil și publicul va fi avertizat cu privire la toate pericolele potențiale - Sistem de gestionare a traficului și instruire a personalului, în special pentru acces la șantier și trafic greu. Asigurarea de pasaje și treceri sigure pentru pietoni în care intervine traficul de construcții - Ajustarea orelor de lucru la modelele de trafic local, de ex. evitarea activităților majore de transport în timpul orelor de vîrf sau al perioadelor de mișcare a animalelor - Gestionarea activă a traficului de către personal instruit și vizibil de pe site, dacă este necesar pentru o trecere sigură și convenabilă pentru public. - Asigurarea accesului sigur și continuu la facilitățile de birouri, magazine și reședințe în timpul activităților de renovare, dacă clădirile rămîn deschise pentru public 	Se vor include în cheltuielile antreprenorului	Antreprenor
Faza Operațională				
Operarea turbinelor cu gaz	Emisii de poluanți	<ul style="list-style-type: none"> - Monitorizarea și controlul emisiilor de aer, asigurarea funcționării corespunzătoare a echipamentelor tehnologice existente și a sistemelor și a ecranelor protecție / filtru, respectînd condițiile Autorizării de mediu pentru emisiile de poluanți 	Costul Beneficiarului	Beneficiar

Activitate Proiect	Risc potențial și impact	Măsurile de atenuare	Cost	Responsabilități
	Zgomot și vibrații	– Asigurarea funcționării corespunzătoare a echipamentelor tehnologice existente, instalarea de izolare și ecrane de protecție, respectând condițiile autorizației sanitare pentru operațiuni	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Deseuri solide	– Monitorizarea și controlul deșeurilor solide generate, contractarea operatorului autorizat de deșuri	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Apa reziduală emisii	– Monitorizarea și controlul apelor uzate generate, asigurând condiții contractuale de evacuare în sistemul de canalizare municipală	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Aspecte SSM	– Asigurarea controlului medical periodic și a evaluării riscurilor din spațiile de lucru	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Mediul de muncă	– Monitorizarea și controlul mediului de lucru, respectând condițiile Autorizației sanitare pentru operațiuni	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Securitate echipamente	– Asigurarea securității echipamentelor, inclusiv testarea și certificarea, obținerea Autorizației de securitate industrială	Costul Beneficiarului	Beneficiar
	Situații de urgență și echipamente	– Ținerea sub control a situației și a riscurilor de urgență și asigurarea personalului competent să reacționeze în caz de urgență	Costul Beneficiarului	Beneficiar

Tabelul 7. Planul de monitorizare pentru activitățile Componentei 1

Faza/ Activitate din proiect	Ce (parametru este monitorizat?)	Unde (este parametrul monitorizat?)	Cum (este parametrul monitorizat?)	Cînd (Definește frecvența sau continuitatea)	De ce (este parametrul monitorizat?)	Costul (daca nu este inclus în bugetul proiectului)	Cine (este responsabil de monitorizare?)
Faza de construcție							
Lucrări civile (construcția la scară mică a facilităților pentru echipamentele energetice)	Parametrii specificați în permisul de construcție – toate condițiile speciale de construcție emise de diferite instituții	Documentația de Proiect detaliată, Autorizația de Construire	Ca parte a inspecțiilor regulate de către Termoelectrica SA	În timpul construcțiilor și înaintea emiterii autorizației de operare	Regular review stipulated in the construction permits to ensure compliance with the specified by national legislation and EMP requirements	Incluse în costurile antreprenorului	Supervizarea TE Inginer și UCIPE Specialistul de mediu
	Sănătate personal și impactul de mediu	La șantierul de construcție	Observații vizuale; Echipamente individuale de protecție, bariere de securitate și semnalizatoare la locul de muncă	În timpul perioadei de construcție	De a preveni incidentele, de a evita impactul asupra sănătății asupra muncitorilor	Incluse în costurile antreprenorului	Supervizarea TE Inginer și UCIPE Specialistul de mediu

Faza/ Activitate din proiect	Ce (parametru este monitorizat?)	Unde (este parametrul monitorizat?)	Cum (este parametrul monitorizat?)	Cînd (Definește frecvența sau continuitatea)	De ce (este parametrul monitorizat?)	Costul (daca nu este inclus în bugetul proiectului)	Cine (este responsabil de monitorizare?)
	Munca și condițiile de muncă: standarde bune de igienă, apă potabilă proaspătă, camere de odihnă și vestiare, zone separate de servit masa, etc.	La șantierul de construcție	Observații vizuale; Verificarea procedurii SSM, înregistrări de instruire, asigurarea cu EIP și semnalizare corespunzătoare la locul de muncă	În timpul perioadei de construcție	Asigurarea muncii și a mediului de muncă sigur și favorabil	Incluse în costurile antreprenorului	Supervizarea TE Inginer și UCIPE Specialistul de mediu
	Praf, calitatea aerului și zgomot	La șantierul de construcție	Observații vizuale, măsurarea calității aerului și a zgomotului în șantier	La început și pe parcursul fazei de construcție	Evitarea poluărilor de mediu și impactul asupra muncitorilor	Incluse în costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Apa uzată	La șantierul de construcție	Observații vizuale, măsurarea calității apei în șantierul de construcții	La început și pe parcursul fazei de construcție	Evitarea poluării apei	Incluse în costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Managementul deșeurilor solide	La șantierul de construcție	Observații vizuale în șantier; verificarea procedurii și a înregistrărilor privind evacuarea și transportarea deșeurilor	În timpul fazei de construcție și după raportarea privind managementul deșeurilor	Evitarea poluării mediului și a impactului asupra sănătății muncitorilor și conformarea cu legislația națională privind gestionarea deșeurilor	Incluse în costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Deșeuri periculoase (DP) și azbest	La șantierul de construcție	Observații vizuale; verificarea procedurii de mediu, a înregistrărilor și a permiselor privind gestionarea DP	În timpul fazei de construcție și după raportarea privind managementul deșeurilor	Evitarea poluării mediului și a impactului asupra sănătății muncitorilor și conformarea cu legislația națională privind gestionarea deșeurilor	Incluse în costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
Demontarea/instalarea echipamentelor electrice noi/operații de sudare	Securitatea muncii (Metoda de lucru)	La șantierul de construcție	Controlul medical al muncitorilor	Controlul medical al muncitorilor odată în an în conformitate cu legislația națională	Evitarea incidentelor și a impactului asupra sănătății	Costurile antreprenorului	UCIPE Specialistul de mediu

Faza/ Activitate din proiect	Ce (parametru este monitorizat?)	Unde (este parametrul monitorizat?)	Cum (este parametrul monitorizat?)	Cînd (Definește frecvența sau continuitatea)	De ce (este parametrul monitorizat?)	Costul (daca nu este inclus în bugetul proiectului)	Cine (este responsabil de monitorizare?)
	Echipamente uzate (EU)	La șantierul de construcție	Observații vizuale; verificarea listei elaborate și a procedurii și a înregistrările privind echipamentele uzate	La demontarea echipamentelor	Avoiding accidents and health impacts, ensuring rational use and/or adequate recycling of OE	Costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Deșeuri periculoase	La șantierul de construcție	Observații vizuale; verificarea procedurii de mediu și a înregistrărilor și a permiselor privind gestionarea DP	Pînă la și la demontarea echipamentelor	Avoiding environmental pollution and human health impacts and needed in accordance with national regulations	Costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Situații de urgență (SU)	La șantierul de construcție	Observații vizuale; verificarea și simularea Planului elaborate pentru SU și stabilirea măsurilor adiționale pentru ținerea sub control al SU; asigurarea cu EIP; asigurarea cu semnalizare adecvate la locul de muncă	La demontarea echipamentelor	Evitarea accidentelor și impactul asupra sănătății	Costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Lucru la înălțime	La șantierul de construcție	Verificarea disponibilității unui personal competent și instruit și capabil de a lucra la înălțime; EIP special pentru lucrările la înălțime; Înregistrările privind instruirea personalului; SU și echipamente pentru acordarea primului ajutor; indicatoare de securitate	La demontarea echipamentelor	Evitarea accidentelor și impactul asupra sănătății	Costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE
	Securitatea electrică	La șantierul de construcție	Verificarea disponibilității unui personal competent și instruit și capabil de a lucra la înălțime;	Cînd se lucrează cu echipamente electrice și în procesul de demontare a	Evitarea accidentelor și impactul asupra sănătății	Costurile antreprenorului	Departamentul de mediu al TE și specialistul de mediu de la UCIPE

Faza/ Activitate din proiect	Ce (parametru este monitorizat?)	Unde (este parametrul monitorizat?)	Cum (este parametrul monitorizat?)	Cînd (Definește frecvența sau continuitatea)	De ce (este parametrul monitorizat?)	Costul (daca nu este inclus în bugetul proiectului)	Cine (este responsabil de monitorizare?)
			EIP special pentru lucrările la înălțime; Înregistrările privind instruirile personalului; SU și echipamente pentru acordarea primului ajutor; Indicatoare de securitate	echipamentelor uzate			
Faza de operare							
Operarea CET	Securitatea muncii (Planul SSM)	La CET	Verificarea procedurii SSM, înregistrările privind instruirile, asigurarea cu EIP și a semnalizării la locul de muncă	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, ISM
	Condițiile de operare	La CET	Verificarea și respectarea condițiilor din Autorizația de Operare	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, ISM, ANSP
	Sănătatea personalului	La CET	Verificarea anuală a personalului și păstrarea înregistrărilor	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, ISM, ANSP
	Competența personalului	La CET	Personal competent și certificate disponibil; Verificarea înregistrărilor privind competența personalului	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, Inspecția muncii

Faza/ Activitate din proiect	Ce (parametru este monitorizat?)	Unde (este parametrul monitorizat?)	Cum (este parametrul monitorizat?)	Cînd (Definește frecvența sau continuitatea)	De ce (este parametrul monitorizat?)	Costul (daca nu este inclus în bugetul proiectului)	Cine (este responsabil de monitorizare?)
	Aspecte de mediu pentru emisiile poluante	La CET	Verificarea Autorizației de mediu pentru emisia poluanților și respectarea condițiilor de conformare	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, Agenția de Mediu și Inspectoratului pentru Protecția Mediului
	Securitate echipamente	La CET	Verificarea procedurii de monitorizare și mentenanță, incl. Planul și înregistrările privind implementarea, incl. certificarea și autorizarea metrologică periodică	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății la locul de muncă	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET, Agenția de Securitate industrială, Inspecția muncii
	Echipamente de monitorizare și măsurare	La CET	Verificarea procedurii de monitorizare și mentenanță, incl. Planul și înregistrările privind implementarea, incl. certificarea și autorizarea metrologică periodică	Periodic, în conformitate cu procedura și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Asigurarea monitorizare și control adecvat al operațiilor; Evitarea accidentelor și a impactului asupra sănătății umane și a mediului	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET
	Antreprenori și subantreprenori	La CET	Verificarea competențe și a instruirilor personalului, echipamente eficiente, sigure și adecvat din punct de vedere a securității industriale, elaborare procedura de mediu si socială, înregistrări și raportare performanțe de mediu și sociale	De stabilit cerințe în Caietul de Sarcini în conformitate cu procedura națională și la interval de timp așa cum este specificat în standardele și normele naționale	Evitarea accidentelor și a impactului asupra mediului și a sănătății	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET
	Aprovizionare (lanțul de aprovizionare)	La CET	Verificarea conformării cu criteriile de operare de mediu și sociale din contractele de servicii	Contract de servicii în conformitate cu procedura națională de achiziții	Evitarea accidentelor și a impactului asupra mediului și a sănătății	Costurile Termoelectrica	Inginerul sef CET

4.1.2 Implicarea părților interesate

Un *Plan de implicare a părților interesate* (eng., SEP) a fost pregătit în conformitate cu *Standardele de mediu și sociale ale BM* (în special, SMS10: *Implicarea părților interesate și dezvăluirea informațiilor*) din *Cadrul de Mediu și Social (CMS)* al Băncii Mondiale. SEP oferă o abordare sistematică a implicării părților interesate, care va ajuta entitatea de implementare să identifice părțile interesate cheie - părțile afectate de proiect și alte părți interesate - și să construiască și să mențină relații constructive cu acestea în timpul pregătirii și implementării Proiectului SACET-2.

Pentru Componenta 1 a Proiectului, SEP furnizează informațiile și metodele de implicare a părților afectate direct și a altor părți interesate în timpul etapelor de pregătire, construcție și operare a proiectului.

Urmare la acestea, SEP a identificat ca părți afectate direct de activitățile planificate în cadrul Componentei 1: angajații din subdiviziunile afectate de lucrările de modernizare - lucrători la CET 2 (Sursa-1), CET 1 (în viitor Sursa-3) și CT Vest. De asemenea, în acest grup sunt incluse clădirile rezidențiale și întreprinderile aflate în imediata apropiere de terenul destinat construcției și de drumurile locale din zonă.

La etapa de pregătire a Proiectului nu este planificat și nu se știe dacă vreun grup vulnerabil va fi afectat direct în implementarea activităților din cadrul Componentei 1. Cu toate acestea, anticipând impacturile asupra angajaților, entitățile de implementare vor acorda o atenție deosebită pensionarilor din subdiviziunile afectate ale întreprinderii, angajaților din grupul de vârstă de peste 55 de ani, angajaților cu dizabilități și cu alte vulnerabilități, imediat ce vor fi identificate.

Vor fi elaborate materiale informative pentru a menține informate părțile interesate cu privire la activitățile proiectului și la performanțele sale de mediu și sociale.

Toți contractorii vor fi încadrați în activitățile de implicare ale părților interesate la nivel de proiect, de asemenea vor contribui la diseminarea corectă și adecvată a informațiilor despre Proiect.

4.1.3 Mecanism de soluționare a reclamațiilor la nivel de proiect

Luând în considerare părțile afectate direct de proiect identificate și în conformitate cu activitățile planificate, în cadrul Componentei 1 vor fi dezvoltate două *Mecanisme de Soluționare a Reclamațiilor* (eng., GRM):

Mecanismul intern de soluționare a reclamațiilor. GRM intern este destinat angajaților TE, care se anticipează să fie afectați de implementarea Componentei 1 a Proiectului.

Prin acest mecanism, angajații vor putea să își exprime orice îngrijorare, să pună întrebări despre proiect sau să-și exprime nemulțumirea.

Angajații vor putea să își exprime nemulțumirea/plîngerea sau întrebarea folosind mecanismul intern de remediere a reclamațiilor existent în cadrul TE. În conformitate cu acesta, angajații își exprimă nemulțumirile în scris sau verbal către șeful subdiviziunii în care lucrează și cărui i se subordonează. Șeful subdiviziunii îi va da un răspuns, dacă deține informațiile necesare, în caz contrar, va direcționa nemulțumirea sau întrebarea către departamentele întreprinderii în

dependență de tipul/ conținutul reclamației. Cu toate acestea, șefii din subdiviziunile potențial afectate vor raporta săptămânal conducerii cu privire la nemulțumirile/reclamațiilor primite.

Mecanismul extern de soluționare a reclamațiilor. Va fi stabilită o structură de gestionare a reclamațiilor în două niveluri pentru a aborda problemele și reclamațiile PAP în timpul implementării Proiectului.

Entitățile de implementare intenționează să stabilească următoarele canale prin care cetățenii / beneficiarii/PAP (persoane afectate de Proiect) pot înainta plângeri/sugestii/complimente cu privire la activitățile finanțate în cadrul Proiectului:

Unitatea Consolidată de Implementare a Proiectelor din domeniul Energetic (UCIPE)	Termoelectrica S.A.
Chisinau, str. Alecu Russo 1, oficiul 163 Tel.: (+373) 22 496790 Fax: (+373) 22-49-67-90 Email: mepiu@mepiu.md	Chisinau, str.Tudor Vladimirescu 6 Tel.: (+373) 22 43-64-59 Fax: (+373) 22 49-50-97 Email: anticamera@termoelectrica.md
Reclamațiile verbale adresate personalului de proiect ar putea fi înregistrate în scris de către receptor	

Dacă reclamații vor folosi alte canale existente ale TE pentru nemulțumirile consumatorilor (call center, număr viber), aceste reclamații vor fi direcționate către managerii TE de proiect/componente.

Nivelul I - Șantier/subcomponentă. Persoanele afectate de proiect și părțile interesate vor avea opțiunea de a raporta reclamațiile/feedback-ul lor către contractorul responsabil de implementarea subcomponentei în cauză sau de desfășurarea lucrărilor pe șantier. Contractorul va fi responsabil de soluționarea reclamației sau de a da un răspuns la sesizările primite în termen de 5 zile de la data recepționării acestora.

Personalul contractorului este responsabil pentru păstrarea registrelor de evidență a reclamațiilor / feedback-ului primit(e), precum și a sesizărilor care au fost soluționate și a celor care sunt în așteptare și să raporteze semestrial către TE și UCIPE. Dacă problema nu poate fi rezolvată la nivel de subcomponentă / șantier, atunci personalul din șantier – inginerul sau personalul responsabil la nivelul șantierului de aspectele de salvagardare va direcționa imediat plângerea către un nivel superior, către TE/UCIPE.

Nivelul II. Dacă există o situație în care nu există niciun răspuns de la nivelul local / contractorului sau dacă răspunsul nu este satisfăcător, reclamații și furnizorii de feedback au opțiunea de a contacta direct TE și UCIPE.

Reclamațiile / plîngerile la fiecare nivel vor fi înregistrate, examinate și soluționate în cel mult 2 săptămîni de la primirea lor.

Procedurile de înregistrare, examinare, rezoluție etc, sunt descrise detaliat în SEP.

4.2 Planul de monitorizare

Aspectele de mediu și sociale incluse în măsurile de atenuare vor fi monitorizate și supravegheate de către TE, contractanți și UCIPE. Deși, impacturile de mediu și sociale sunt de așteptat să fie moderate, este planificat ca acestea să fie prevenite sau atenuate în timpul etapelor de construcție și operare. Sistemul de monitorizare a aspectelor de mediu și sociale începe de la faza de pregătire

a subproiectului pînă la faza de operare pentru a preveni impacturile negative ale proiectului și a observa eficacitatea măsurilor de atenuare. Acest sistem ajută BM și Clientul să evalueze succesul atenuării ca parte a supravegherii proiectului și permite întreprinderea unei/unor măsuri atunci cînd este nevoie. Sistemul de monitorizare oferă asistență tehnică și supraveghere atunci cînd este necesar, detectarea timpurie a condițiilor legate de măsurile de atenuare, urmărirea rezultatelor atenuării și oferă informații despre progresul proiectului.

Pentru a asigura implementarea eficientă a *Planului de măsuri de mediu și sociale* (PMMS), Planul de Management conține un *Plan de monitorizare* special (a se vedea *Tabelul 7* de mai sus), care oferă: (a) detalii despre măsurile de monitorizare, inclusiv parametrii care trebuie măsurați, metodele care trebuie utilizate, frecvența măsurărilor; și (b) proceduri de monitorizare și raportare pentru a (i) asigura depistarea timpurie a condițiilor care necesită măsuri speciale de atenuare și (ii) furnizeza informații despre progresul și rezultatele atenuării.

Monitorizarea impactului. Include calitatea apei și a aerului, zgomot, și va fi realizată de Contractorii, UCIPE și TE. Cheltuielile pentru activitățile de monitorizare în etapa de construcție a proiectului se includ în factura pentru lucrările civile propuse.

Monitorizarea conformității. Pe lângă activitățile de supraveghere și monitorizare care urmează să fie efectuate de către contractorii, TE și UCIPE, măsurile propuse pentru monitorizarea conformității pentru etapele de construcție și exploatare ar putea fi realizate și de organisme autorizate de stat: (a) Inspecția de Stat a Muncii, care este responsabilă pentru probleme legate de securitatea și sănătatea în muncă; (b) Inspectoratul de Stat în Construcții, care este responsabil pentru supravegherea globală a lucrărilor de construcții; și, (c) autoritățile municipale de mediu, responsabile pentru activitățile de supraveghere și monitorizare a aspectelor de mediu. Inspectarea șantierelor constituie atribuțiile personalului acestor autorități și sunt acoperite din bugetele proprii.

5. Cadrul de Management de Mediu și Social pentru Investițiile-pilot în Măsurile de Eficiență Energetică

Towards addressing the environmental and social risks that can occur within component 2 implementation, the following instruments have been prepared: (i) Environment and Social Management Framework (CMMS); (ii) Stakeholder Engagement Plan (SEP); and (iii) Labor Management Procedures (LMP). The CMMS covers applicable ESF Standards and the World Bank Group's Environmental Health and Safety Guidelines. The CMMS has checklists for determining where and when site-specific management plans (PMMSs) will be developed.

6.1 Investițiile propuse

La această etapă de elaborare a Proiectului, se presupune că în cadrul Componentei 2, lucrările de conservare și eficientizare vor include:

- (i) Instalarea a circa 140 Puncte Termice Individuale (PTI) în clădiri rezidențiale;
- (ii) Reconstrucția în circa 40 de clădiri rezidențiale a rețelelor interne de distribuție a energiei termice pentru încălzire și a rețelelor de distribuție, cu trecerea la distribuția pe orizontală, cu controlul consumului și contorizare la nivel de apartament;
- (iii) Reabilitarea termică a circa 7 clădiri rezidențiale care dispun sau vor dispune în cadrul proiectului de PTI și sistem de distribuție pe orizontală și va include izolarea pereților și înlocuirea ușilor și ferestrelor. Selectarea obiectelor va fi realizată pe perioada de implementare a proiectului

Instalarea PTI va fi realizată la subsolul clădirilor și pentru aceasta va fi nevoie de:

- (1) Izolarea unui spațiu cu o suprafață de 3x3 metri și instalarea unei uși pentru limitarea accesului către echipamentul energetic;
- (2) Reparația pereților, vopsirea acestora, instalarea plăcilor de pardoseală;
- (3) Instalarea PTI-urilor, și
- (4) Conectarea echipamentului către rețeaua electrică și termică, pentru care ar putea fi nevoie de lucrări de sudare.

Toate lucrările din Componenta 2 sunt de anvergură foarte mică, tipice pentru lucrările civile și aprovizionarea cu energie termică.

6.2 Abordarea și metodologia de elaborare a CMMS

În timpul elaborării CMMS, următoarele metode de cercetare au fost aplicate: revizuirea documentelor disponibile ale Băncii Mondiale și naționale de reglementare a procesului de evaluare a impactului de mediu și social; screening-ul datelor statistice socio-economice secundare, întruniri și discuții cu entitățile de implementare ale proiectului SACET.

Trebuie de menționat că lucrări similare celor incluse în Componenta 2 au fost, de asemenea, efectuate în mai multe pachete de investiții ale proiectului curente de a îmbunătăți a eficienței sistemului centralizat de încălzire. Prin urmare, în pregătirea acestui CMMS s-a luat în considerare experiența și cunoștințele obținute din implementarea anterioară a componentelor similare de investiții.

Principalul obiectiv al CMMS este crearea unui mecanism care să asigure evitarea, minimizarea sau atenuarea oricărui impact negativ asupra mediului și în domeniul social, cauzat de implementarea proiectului. Cadrul acestuia asigură că subproiectele identificate sunt evaluate corect din punct de vedere al mediului și social pentru a respecta cadrulul de reglementare al Băncii Mondiale în domeniul mediului și social și standardele acestuia, precum și legile și reglementările locale de mediu și sociale pentru atenuarea adecvată a oricăror impacturi reziduale și/sau inevitabile.

6.3 Riscuri și impacturi potențiale de mediu și sociale

Pentru proiectele finanțate de BM este necesară evaluarea (screening) de mediu și socială a fiecărei subcomponente pentru a determina gradul adecvat și tipul de evaluare socială și de mediu necesară. Astfel, în timpul evaluării sociale al clădirilor rezidențiale, înainte de construcție, se vor identifica fiecare dintre aceste grupuri / individuale și se vor pregăti măsuri de atenuare pentru a minimiza impactul. În plus, dacă cei care vor primi prioritate în furnizarea serviciilor de încălzire, dar sunt săraci, lor li se va oferi unele concesi / prevederi pentru a beneficia de serviciile de încălzire îmbunătățite.

Activitățile Componentei 2 vor oferi o serie de beneficii sociale și de mediu, inclusiv reducerea poluării locale, cum ar fi praful (PM10 și PM2.5) și dioxidul de sulf, precum și a gazelor cu efect de seră, cum ar fi dioxidul de carbon; îmbunătățirea mijloacelor de trai prin asigurarea aprovizionării cu căldură; etc.

Marea majoritate a clădirilor care vor beneficia de investițiile planificate au un sistem defect de încălzire internă și de alimentare cu apă caldă menajeră, care nu este eficient din punct de vedere energetic. În unele clădiri, sistemul de distribuție a apei calde lipsește total, iar rezidenții sunt obligați să utilizeze echipamente electrice sau de altă natură, care furnizează apă caldă la un preț mai mare.

Activitățile propuse ar putea de asemenea genera o serie de diferite impacturi negative asupra mediului și social, care ar fi asociate cu generarea de deșuri (inclusiv, materiale care conțin azbest (MCA)), zgomot, praf și poluarea aerului, riscuri pentru sănătate și probleme de siguranță a muncii etc. datorită instalării PTI și a lucrărilor civile pentru furnizarea și renovările de încălzire termică. Toate acestea sunt de așteptat să fie tipice pentru lucrări de construcție / reabilitare la scară mică, temporare prin natura și specifice șantierului și pot fi ușor de atenuat prin aplicarea celor mai bune practici de construcție și a măsurilor de atenuare relevante.

În plus față de impacturile potențiale enumerate mai sus, pe baza rezultatelor discuțiilor cu entitățile de implementare a investițiilor similare anterioare, s-a anticipat anumite impacturi sociale

temporare, cum ar fi întreruperile de scurtă durată ale încălzirii și aprovizionării cu apă, impactul scăzut asupra veniturilor rezidenților și perturbarea temporară a rezidenților.

Rezumatul acestor riscuri și impacturi potențiale asupra mediului, împreună cu măsurile generice de atenuare sunt prezentate în *Tabelul 8* de mai jos.

Tabelul 8. Riscuri și impacturi potențiale și măsuri generice de atenuare

#	Riscuri și impacturi esențiale asupra mediului și social	Măsuri de diminuare*
1	<i>Praful și zgomotul</i> - Expunerea la praf din materialele de construcție, demolarea și mișcarea vehiculului poate reprezenta infirmități respiratorii pe termen scurt (de exemplu, tuse) pentru lucrători sau rezidenți. Acest impact se va manifesta pe termen scurt doar în faza de construcție.	<ul style="list-style-type: none"> - Antreprenorul trebuie să utilizeze elementele de oprire a prafului (perete, perdele sau stropirea zonei cu apă) pentru a controla praful - Vitezele de deplasare ar trebui să fie scăzute și în condiții de siguranță pentru a evita ridicarea prafului - UCIPE ar trebui să solicite antreprenorilor să programeze activitățile de construcție zgomotoase în afara perioadei de weekend - Echipamentele și utilajele de construcție utilizate trebuie calibrate conform standardelor de zgomot - Planificarea corespunzătoare și prealabilă și ordonarea și programarea corespunzătoare a tuturor activităților majore de construcție - Materialele de construcție ar fi depozitate în depozite acoperite sau spații închise - Aplicarea GRM la nivel de proiect și proceduri LMP
2	<i>Vibrații și emisii</i> – Vor fi generate pe parcursul transportului de materiale de construcție și a traficului de camioane. Emisiile de praf anorganic din săpăturile lucrărilor de încărcare și emisiile de substanțe nocive și praf provenite din arderea motorinei utilizate de mijloacele de transport și de mașini apar în timpul lucrărilor de construcție. Lucrările de sudare provoacă emisii de aerosoli și monoxid de mangan. Betonierele în funcțiune emit praf din beton.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea muncii între orele 7:00 și 18:00 în zilele săptămânii - Reducerea la minimum a timpului de funcționare al instalației în gol - Utilizarea echipamentelor și a mecanismelor moderne cu un nivel scăzut de zgomot și vibrații - Acoperirea carcasei motoarelor și a generatoarelor, compresoare de aer și alte echipamente similare - Funcționarea echipamentului pe distanța maximă față de carcasă - Furnizarea echipamentului individual de protecție (EIP) tuturor lucrătorilor. Aplicarea GRM la nivel de proiect și proceduri LMP.
3	<i>Generarea de materiale excavate și deșeuri de construcții, manipularea acestora și răspunsul la deversare</i> - Deșeurile de construcție vor fi generate în timpul lucrărilor de reabilitare, inclusiv posibilitatea de a conține materiale cu conținut de azbest de la acoperișurile uzate. Fluxurile comune de deșeuri sunt deșeuri de lemn / cherestea cu cuie ascuțite, saci de ciment, resturi de demolare etc. - gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor de construcție ar avea efecte asupra sănătății publice și contaminarea mediului.	<ul style="list-style-type: none"> - Ar trebui să fie o obligație contractuală pentru antreprenor să gestioneze în mod corespunzător deșeurile de construcție de la clădiri - Deșeurile nu trebuie aruncate în împrejurimi pentru a crea oportunități de a fi refolosite de localnici. Eliminarea deșeurilor ar trebui să fie într-o locație desemnată, așa cum este recomandat de un regulament local de mediu - Dispozițiile generale privind manipularea materialelor de construcție care conțin azbest sunt descrise în <i>Secțiunea 7.1</i> și indicate în <i>Anexa 6</i> (în documentul original). Aceste efecte vor fi localizate și vor fi reduse la minimum prin proceduri adecvate de eliminare și gestionare, care pot include, dar nu se vor limita la selectarea atentă a siturilor de acumulare temporară a deșeurilor, delimitarea clară a acestor pe site-uri pentru a exclude extinderea acestora, prevenirea spălării acestora de pe site-uri, obținerea unui acord scris privind depozitarea permanentă cu autoritățile locale și transportul în timp util al deșeurilor la depozitul de gunoi desemnat. - Aplicarea GRM la nivel de proiect și proceduri LMP
4	<i>Apele reziduale</i> - Impactul asupra sistemului local de tratare a apelor reziduale datorită utilizării	<ul style="list-style-type: none"> - Implementarea metodelor de eliminare adecvate a sedimentelor / reziduurilor de construcție în conformitate cu cerințele locale, pentru a evita poluarea apei în zona de construcție;

#	Riscuri și impacturi esențiale asupra mediului și social	Măsurile de diminuare*
	sistemului de canalizare pentru vărsarea solvenților, vopselelor, deșeurilor din materiale de construcție etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Ar trebui să fie o obligație contractuală pentru antreprenori ca să gestioneze în mod corespunzător deșeurile de construcții lichide, deșeurile chimice în orice etapă a activității de construcții civile - Aplicarea GRM la nivel de proiect
5	<i>Munca și Riscurile de securitate</i> – Lucrările de construcție și traficul poate prezenta mai multe riscuri, de ex. risc de accidente rutiere la intersecții de drumuri și lângă clădiri publice și rezidențiale.	<ul style="list-style-type: none"> - Antreprenorul trebuie să furnizeze EIP adecvate tuturor lucrătorilor - Elaborarea unui Plan de management al muncii (eng., LMP) al antreprenorului - Instruirea ar trebui să fie efectuată în mod regulat pentru a se asigura că lucrătorii sunt conștienți de prevederile LPM și, în special, de riscurile profesionale și de măsurile de control. - Gardul șantierului pentru a limita accesul personalului neautorizat pe teritoriul șantierului - Pentru a reduce riscul de accidente ar trebuie să fie instalate semne de siguranță, desemnați supervizori, stabilite măsurile de control al vitezei și sensibilizarea adecvată a lucrătorilor în construcții - Antreprenorii ar trebui să lucreze împreună cu persoanele responsabile de la entitățile de implementare pentru a conveni asupra măsurilor de siguranță publică care ar trebui să fie diseminate către localnici, în cazul în care va fi necesar - Aplicarea GRM pentru lucrători, GRM la nivel de proiect și proceduri elaborate de management al muncii (LMP)
6	<i>Descoperiri arheologice din întâmplare</i> - Unele dintre activitățile proiectului pot fi în locuri unde există o șansă de a găsi un patrimoniu arheologic. Se poate întâmpla în timpul lucrărilor de terasament, în special în timpul excavării solului pentru tranșeele pentru conectarea la conductele de încălzire termică.	<ul style="list-style-type: none"> - Includerea cerințelor speciale în PMMS și respectarea cerințelor naționale - Aplicarea procedurilor GRM și a LMP
7	<i>Aflux de forță de muncă</i> - Nu este de așteptat niciun flux de forță de muncă sau un număr mare de lucrători externi pentru lucrările de construcție. Instalarea PTI-urilor - de la 2 la 4 lucrători pe clădire; reabilitare sistem de încălzire internă - de la 2 la 6 lucrători pe clădire; reabilitare termică - de la 5 la 15 lucrători.	<ul style="list-style-type: none"> - PMMS specific șantierului va fi elaborat înainte de începerea lucrărilor de construcție. În timpul pregătirii, PMMS ar trebui să identifice riscurile influxului de forță de muncă și să propună măsuri generice de atenuare - Implementarea de programe adecvate de atenuare și monitorizare, care include dezvoltarea și implementarea unui program de implicare a părților interesate (implementarea SEP) - Aplicarea GRM pentru lucrători și MRP la nivel de proiect - Monitorizarea și supravegherea și, după caz, acțiuni de management adaptiv
8	<i>Violența bazată pe gen</i> - Proiectul este evaluat ca fiind scăzut cu risc de <i>violență bazată pe gen</i> (eng., GBV).	<ul style="list-style-type: none"> - PMMS specifice șantierului vor fi elaborate și vor include evaluarea riscurilor GBV și măsuri de atenuare pentru prevenirea și reacția la riscurile GBV - Mecanism de sesizare sensibilizat GBV (GRM la nivel de proiect) - Sensibilizarea / pregătirea tuturor lucrătorilor și a membrilor comunității cu privire la riscurile de violență bazate pe gen și la măsurile de atenuare
9	<i>Restricții de acces</i> - în timpul lucrărilor de reabilitare termică ar putea fi unele restricții de acces temporar. Acesta va fi stabilit când site-urile vor fi cunoscute.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea amplasamentului conform normelor de construcție - Implementarea de programe adecvate de atenuare și monitorizare, care include dezvoltarea și implementarea unui program de implicare a părților interesate (implementarea SEP) - Aplicarea GRM la nivel de proiect - Monitorizarea și supravegherea și, după caz, acțiuni de management adaptiv
10	<i>Venitul rezidenților</i> - reconstrucția sistemelor interioare de căldură și reabilitarea termică a clădirilor ar putea implica contribuția	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea și implementarea unui program de implicare a părților interesate (implementarea SEP) - Stabilirea unei proceduri clar definite pentru obținerea acordului rezidenților cu privire la realizarea lucrărilor planificate

#	Riscuri și impacturi esențiale asupra mediului și social	Măsuri de diminuare*
	financiară a rezidenților. Locuitorii ar putea fi afectați financiar atunci când își conectează sistemul de încălzire din apartament cu noul sistem de încălzire.	<ul style="list-style-type: none"> - Negocierea unui contract de parteneriat cu rezidenții în care vor fi stabilite metode de plată flexibile (dacă este necesar) - Aplicarea GRM la nivel de proiect - Monitorizarea și supravegherea și, după caz, acțiuni de management adaptiv
11	<i>Deranjarea rezidenților</i> - va fi întreruperea în timp scurt a încălzirii și a aprovizionării cu apă.	<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea lucrărilor de construcții în afara sezonului de încălzire pentru a evita întreruperea căldurii - Deconectarea cu alimentarea cu apă numai din strictă necesitate, nu mai mult de 2 ore și cu un avertisment preventiv pentru rezidenți - Implementarea PMMS specifică șantierului - Implementarea SEP - Aplicarea GRM la nivel de proiect.

* *Notă:* Este evident că toate măsurile de atenuare propuse mai sus vor fi ajustate și completate în conformitate cu normele tehnice/sanitare/de securitate existente și soluțiile de salvagardare în cadrul procesului de proiectare detaliată, și vor fi prezentate ca documentație de protecție a mediului pentru proiect pentru procedura de aprobare de către Expertiza Ecologică de Stat înainte de începerea lucrărilor de construcție.

6.4 Evaluarea impactului și Planul de management de mediu și social în cadrul activităților Componentei 2

Deși în conformitate cu prevederile legislației naționale aplicabile în cadrul activităților Componentei 2 nu este necesară efectuarea procedurii speciale de EIMS, dar, conform legislației naționale, este necesară autorizația de construire. Conform SMS1 al BM, pentru toate subproiectele și activitățile cu anumite riscuri și impact asupra mediului și social, un Plan de măsuri de atenuare specifice sitului ar trebui să fie pregătit, în conformitate cu Cadrul de management de mediu și social (CMMS). Aceasta va fi responsabilitatea beneficiarilor Proiectului (ex., asociațiile de proprietari de locuințe, proprietari de clădiri, Termoelectrica), susținute de UCIPE. Documentele privind PMMS trebuie să fie incluse în documentația de licitație și contracte pentru lucrările de construcție. La fel, *procedurile de management al muncii* (eng., LMP) vor face parte din documentele de licitație pentru lucrările civile propuse. Implementarea PMMS pe teren va face parte din sarcina contractantului de construcții, cu toate acestea, în cazul oricărei nerespectări, autoritățile locale sau beneficiarii subproiectului vor informa UCIPE, care va lua măsuri corective, în calitate de principală parte responsabilă.

Ținând cont de impactul de mediu și social potential redus al activităților Componentei 2, se propune aplicarea PMMS sub forma *Listei de verificare (Tabelul 9)*, care a fost elaborat pentru subproiectele cu un nivel de risc scăzut pentru a asigura registrarea și implementarea măsurilor principale din cele mai bune practici pentru lucrările civile de construcție sau reabilitare și, în același timp, crearea unui document simplu de utilizat corespunzător cerințelor SMS1 ale Băncii Mondiale. *Lista de verificare a PMMS* (eng., ESMP Checklist) este formată din trei secțiuni:

Partea 1 este descriptivă ("pașaportul locului/terenului"), care descrie specificul subproiectului din punct de vedere a locației, descrierea activităților și lista procedurilor de autorizare sau informare cu referire la reglementările relevante. Anexele pentru informații suplimentare pot fi adăugate, dacă este cazul;

Partea a 2-a prezintă rezultatele evaluării impacturilor asupra mediului și social posibile în cadrul activităților proiectate. Prin urmare, evaluările sunt date într-o formă simplă „da” sau „nu”, iar apoi sunt indicate măsuri de atenuare pentru fiecare tip de activitate separat.

În prezent, această Listă sugerează exemple de consecințe posibile, care pot fi completate și/sau ajustate pe parcurs;

Partea a 3-a include conceptul *Planului de monitorizare* a activităților de construcție desfășurate în cadrul realizării Proiectului.

Părțile 2 și 3 din Lista de verificare vor fi incluse în documentația de contract privind executarea lucrărilor de construcție.

La aplicarea practică a Listei de verificare (*Tabelul 9*), se va completa Partea 1 a acestui document, unde vor fi enumerate și documentate toate caracteristicile descriptive privind locul activității, inclusiv anexate acte justificative (ex., coordonări de mediu, acte cadastrale ș.a.). În Partea 2 se va specifica/bifa tipurile de lucrări planificate și măsurile de atenuare de mediu și sociale specifice. Un formular completat și semnat va fi anexat ca parte integrantă a Contractului pentru executarea lucrărilor de construcție. Partea 3 din Lista de verificare, și anume, Planul de monitorizare a lucrărilor, este un concept pentru inspectarea locului/șantierului de construcție în scopul controlului corespunzător a calității îndeplinirii condițiilor de salvagardare de către contractant.

Tabelul 9. Formatul Listei de verificare a PMMS (eng. ESMP Checklist) pentru activitățile de construcție și reconstrucție de scară mică

Partea 1. Informații generale

Cadrul instituțional și administrativ				
Țara				
Denumirea sub-proiectului				
Scopul sub-proiectului și activitatea				
Aranjamentele instituționale (Nume și contacte)	Banca Mondială (Liderul echipei de proiect)	Managementul de proiect	Partenerul local și/sau beneficiarul (destinatarul)	
Aranjamentele de implementare (Nume și contacte)	Supravegherea	Supravegherea din partea partenerului sau beneficiarului	Supravegherea inspecțiilor locale	Contactator
Descrierea locului				
Denumirea locului				
Descrierea locației	Anexa 1: Harta locului []Da sau []Nu			
Proprietarul terenului				
Descrierea geografică				
Cadrul legal				
Documente legale aplicabile activităților preconizate în cadrul sub-proiectului (autorizații, avize, permise, contracte etc.)				
Consultări publice				

Identificați când/unde au avut loc consultările publice	
Consolidarea capacităților instituționale	
Va avea loc orice activitate privind consolidarea capacităților instituționale?	[]Nu sau []Da. Dacă Da, <i>Anexa 2</i> va include Programul consolidării capacităților instituționale

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Partea 2. Informația de salvagardare

EVALUARE PROTECȚIEI MEDIULUI/ SOCIALĂ			
Activitățile pe teren vor include / implica oricare din următoarele:	Activitatea	Statut	Referințe suplimentare
	A. Reconstrucția clădirilor	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea B de mai jos
	B. Construcții noi	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea B de mai jos
	C. Sisteme individuale de tratare a apelor uzate	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea C de mai jos
	D. Clădiri istorice și zone	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea D de mai jos
	E. Achiziții de terenuri ¹⁰	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea E de mai jos
	F. Materiale periculoase și toxice ¹¹	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea F de mai jos
	G. Impacturi asupra pădurilor și ariilor protejate	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea G de mai jos
	H. Manipularea / managementul deșeurilor medicale	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea H de mai jos
	I. Securitatea de trafic și pietoni	<input type="checkbox"/> Da <input type="checkbox"/> Nu	Vezi Secțiunea I de mai jos

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
A. Condiții generale	Notificarea și siguranța lucrătorilor	<p>(a) Inspecțiile locale în construcții și de mediu și comunitățile au fost înștiințate privind activitățile planificate</p> <p>(b) Publicul a fost înștiințat cu privire la lucrările prin informarea corespunzătoare în mass-media și/sau în locuri publice (inclusiv în locul lucrărilor)</p> <p>(c) Au fost obținute toate permisele și autorizațiile necesare pentru lucrările de construcție / reconstrucție</p> <p>(d) Toate lucrările vor fi efectuate într-o manieră sigură și disciplinat privind reducerea impactului asupra mediului și rezidenților din vecinătate</p> <p>(e) Lucrătorii vor fi conformi bunelor practici internaționale (asigurate și echipate cu căști, măști, mănuși, ochelari de siguranță, centuri de siguranță, cizme ș.a.)</p> <p>(f) Semne speciale corespunzătoare vor informa lucrătorii să respecte regulile și regulamentele-cheie.</p>
B. Activități generale de reconstrucție/construcție	Calitatea aerului	<p>(a) În timpul demolărilor din interior mai sus de primul etaj se folosește toboganul la transportarea materialului demolat.</p> <p>(b) Resturile de demolare se păstrează în zonă controlată și se stropesc cu apă pentru a reduce praful de moloz</p> <p>(c) În timpul forajului pneumatic / distrugere zid se folosesc mijloace contra praf (apă, ecrane etc.)</p> <p>(d) Mediul înconjurător, terenul adiacent (drumuri, poteci) este liber de moloz, pentru a minimiza răspândirea prafului</p> <p>(e) Pe terenul de construcție nu va fi nici o ardere deschisă a deșeurilor</p> <p>(f) Pe terenul de construcție nu va fi trafic excesiv de vehicule</p>
	Zgomot, gălăgie	<p>(g) Zgomotul de construcție va fi limitat în timpul stipulat permis/autorizat</p> <p>(h) În timpul lucrărilor motoare, generatoare, compresoare și alte echipamente mecanice trebuie să fie închise și amplasate cât mai departe posibil de zonele rezidențiale</p>
	Calitatea apei	<p>(a) Pe teren vor fi luate măsuri adecvate de combatere a eroziunii și prevenire a înnămolirii obiectelor acvatice, cum ar fi, de</p>

¹⁰ Proiectul va susține construirea de clădiri noi doar în cazul când nu este necesară achiziția de terenuri și nu există probleme de relocare; pentru astfel de cazuri, investitorul ar trebui să aibă titlul de proprietate, precum și trebuie să dovedească că terenul la momentul depunerii cererii de finanțare nu este ocupat sau folosit în mod ilegal.

¹¹ Materiale toxice/periculoase include, și nu se limitează la azbest, vopsele toxice, solvenți de vopsea de plumb, etc.

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
		exemplu, instalarea obstacolelor din baloturi de paie și/sau obstacole de nisip
	Managementul deșeurilor	<p>(a) Vor fi identificate căile și locurile de colectare și depozitare pentru toate tipurile de deșeuri așteptate de la demolare și activitățile de construcție.</p> <p>(b) Deșeurile minerale de construcție și materialul de demolare vor fi separate de deșeuri comune, organice, lichide și chimice prin sortare și depozitate în containere adecvate.</p> <p>(c) Deșeurile de construcție vor fi colectate și eliminate în mod corespunzător de către organizații autorizate</p> <p>(d) Înregistrările de eliminare a deșeurilor vor fi menținute ca dovadă de bună gestionare a deșeurilor.</p> <p>(e) Ori de câte ori este posibil beneficiarul va reutiliza și va recicla materialele adecvate și viabile (cu excepția de azbest)</p>
C. Sisteme individuale de tratare a apelor uzate	Calitatea apei	<p>(a) Metodele de gestionare a deșeurilor sanitare și a apelor uzate trebuie să fie aprobate de către autoritățile locale</p> <p>(b) Înainte de a fi evacuate în apele de recepție, efluenți de la sistemele individuale trebuie să fie tratate în scopul de a corespunde criteriilor minime de calitate stabilite de instrucțiunile naționale privind calitatea efluenților și de tratare a apelor uzate</p> <p>(c) Va fi efectuată monitorizarea sistemelor noi de ape uzate/canalizare</p>
D. Clădiri istorice și zone	Patrimoniul cultural	<p>(a) În cazul în care clădirea are o valoare istorică, desemnată istoric, foarte aproape de un astfel de statut, sau situată într-un cartier istoric desemnat – beneficiarul trebuie să informeze autoritățile locale și să obțină aprobarea/autorizația pentru toate activitățile de construcții, în conformitate cu legislația locală și națională</p> <p>(b) Beneficiarul va asigura că artefact sau alte posibile descoperiri în săpături sau în construcții vor fi notate, documentate, comunicate autorităților locale, lucrările pe șantier fiind stopate sau redirecționate.</p>
E. Achiziții de terenuri	Planul/cadrul de achiziții a terenului	<p>(a) În cazul în care exproprierea de teren nu a fost așteptată și este necesară, sau în cazul în care pierderi de acces la venituri a utilizatorilor legali sau ilegali de terenuri nu au fost așteptate, dar pot să apară, este consultat reprezentantul băncii.</p> <p>(b) Planul/cadrul de achiziții a terenului aprobat (dacă se cere de proiect) va fi implementat.</p>
F. Materiale toxice	Managementul azbestului	<p>(a) În cazul în care azbest se află pe terenul proiectului, marcați în mod clar ca este material periculos</p> <p>(b) Atunci când este posibil, azbestul trebuie ambalat în mod corespunzător și sigilat, pentru a evita pierderi</p> <p>(c) Înainte de mutare (în cazul în care este necesar) materialul de azbest va fi tratat cu un agent de umezire, pentru a reduce praful de azbest</p> <p>(d) Materialul de azbest va fi manipulat și eliminat de către personal calificat și cu experiență</p> <p>(e) În cazul în care materialul de azbest este stocat temporar, deșeurile ar trebui să fie în siguranță, închise în interiorul containerului și marcate în mod corespunzător</p> <p>(f) Azbestul demolat/scos nu va fi reutilizat</p>
	Managementul deșeurilor periculoase/toxice	<p>(a) Stocarea temporară a tuturor substanțelor periculoase sau toxice va fi în siguranță în containere etichetate cu detalii de compoziție, proprietățile și informația privind manipularea</p> <p>(b) Containerul cu substanțe periculoase ar trebui să fie ermetic închis pentru a evita scurgerile</p> <p>(c) Deșeurile sunt transportate de operatorii autorizați și la întreprinderi specializate</p> <p>(d) Vopsele cu ingrediente toxice sau solvenți sau vopsele pe baza de plumb nu vor fi utilizate.</p>
G. Impacturi asupra pădurilor și ariilor protejate	Protecția	<p>(a) Toate habitatele naturale și ariile protejate din vecinătate nu vor fi afectate sau exploatate; pentru tot personalul vor fi strict interzise vânătoarea, exploatarea forestieră sau alte activități dăunătoare.</p> <p>(b) Arborii de dimensiuni mari din apropiere trebuie marcați și îngrijiți pentru a proteja rădăcinile și a evita orice deteriorare a arborilor.</p> <p>(c) Zonele umede adiacente și rîulețele de apă vor fi protejate de scurgeri de eroziune și sedimente prin diferite măsuri de</p>

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
		<p>reducere a aluviunilor (instalarea obstacolelor din baloturi de paie, fin, garduri, baraje, valuri etc.)</p> <p>(d) Nu va fi nici o amenajare ne autorizată pe teritoriul adiacent: gropi de gunoi, cariere sau depozite de deșeuri, mai ales în zonele protejate.</p>
H. Manipularea / managementul deșeurilor medicale	Infrastructura pentru managementul deșeurilor medicale	<p>(a) În conformitate cu reglementările naționale contractantul va asigura că unitățile sanitare nou construite și/sau reconstruite includ suficientă infrastructură pentru manipularea și eliminarea deșeurilor medicale; aceasta include și nu se limitează la:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ facilități speciale pentru deșeuri de asistență medicală (inclusiv instrumente murdare, dispozitive, și de țesut uman sau lichide), de la eliminarea altor deșeuri, altele; și ▪ facilități adecvate de depozitare pentru deșeuri medicale; și ▪ în cazul în care activitatea include tratamentul bazat pe facilitate, sunt practicate opțiunile adecvate de eliminare a deșeurilor
I. Securitatea de trafic și pietoni	Riscuri directe și indirecte pentru trafic public și pietoni cauzate de activitățile de construcție	<p>(b) În conformitate cu reglementările naționale contractantul va asigura că șantierul de construcție este protejat în mod corespunzător, precum și traficul de construcție este reglementat. Acest lucru include, dar nu se limitează la:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Semnalizarea, semne de avertizare, bariere și indicatori de trafic: terenul va fi vizibil în mod clar și publicul este avertizat de toate pericolele potențiale ▪ Sistem de gestionare a traficului și instruirea personalului, în special pentru acces pe șantier și teritoriul adiacent cu trafic intens. Instalarea pasajelor și amenajarea trecerilor sigure pentru pietoni în cazuri în care traficul de construcție este intersectat. ▪ Ajustarea timpului de lucru la traficul local, de exemplu, evitarea activităților de transport importante, în timpul orelor de vîrf etc. ▪ Gestionarea activă a traficului de către personalul instruit și vizibil pe șantier, dacă este necesar pentru trecerea în condiții de siguranță pentru public. ▪ Asigurarea accesului continuu în condiții de siguranță în încăperi, birouri, magazine și reședințe în timpul activităților de renovare, în cazul în care clădirea rămîne deschisă pentru public.

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Partea 3. Modelul Planului de monitorizare de mediu și social pentru lucrările de construcție (renovare) de scară mică

Etapa	Care parametri se vor monitoriza?	Unde se vor monitoriza parametrii?	Cum se vor monitoriza parametrii?	Cînd se vor monitoriza parametrii? (perioada)	De ce se monitorizează?	Costul	Responsabilitatea instituțională
Proiect	Implementarea îndrumărilor PMMS (RECOMANDĂRI)	Proiectare pentru construcție, reconstrucție și adaptare.	Examinarea proiectărilor	Aprobarea prealabilă pentru construcții ca parte a programului de monitorizare a proiectului.	Recomandată conform legislației naționale solicitînd un permis de construcție	Trebuie să fie parte din proiect	UIP, Proiectant, Contractant
Construcție	Parametrii indicați în permisul de construcție – toate condițiile speciale emise de diferite autorități	Documentația proiectului de bază	O parte din controlul regulat efectuat de IPM și Inspecția în Construcții	În timpul construcțiilor și înainte de eliberarea permisului de funcționare	Controlul regulat stipulat în Lege, sau dacă orice reclamație publică este trimisă IPM sau Inspecția în Construcții.	Inclusă în etapa de construcție, costul contractanților	Inginer supraveghetor, inspector EPM sau Inspecția în Construcții
	Managementul deșeurilor de construcții (inclusiv celor periculoase)	Documentele justificative pentru deșeuri, care sunt prezentate întreprinderilor comunale competente	O parte din controlul regulat efectuat de IPM și Inspecția în Construcții	După raportarea privind managementul deșeurilor	Sunt necesare în conformitate cu reglementările ce țin de deșeuri	Cheltuielile Inspectoratului de Protecție a Mediului și Inspecției în Construcții și costuri joase pentru Contractant	Inginer supraveghetor, inspector EPM sau Inspecția în Construcții
Funcționare	Managementul deșeurilor	În baza documentelor justificative pentru deșeuri, care sunt prezentate IPM	Rapoarte IPM	După raportarea IPM privind managementul deșeurilor	Trebuie să fie monitorizate în conformitate cu regulamentele privind managementul deșeurilor.	Cheltuielile beneficiarului proiectului și IPM	Beneficiarul Proiectului, companie competentă și inspector EPM

6. Responsabilitățile Instituționale de Implementare

Distribuirea generală a responsabilităților tuturor părților implicate în activitățile de proiect este prezentată în *Tabelul 10* de mai jos.

Tabelul 10. Rolurile și responsabilitățile în procesul de implementare a EIMS, PMMS și PAMS

Responsabilitățile părților	Responsabilități
Banca Mondială	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuiște, acceptă și dezvăluie PCMS, PIPIP, PAMS pe site-ul oficial al BM; - Examinează PMMS specifice șantierelor pentru toate subproiectele; - Revizuiște procedurile de gestionare a muncii; - Acordă support de implementare și efectuează misiuni de supraveghere pentru a vă asigura că proiectul respectă cerințele de mediu și sociale ale BM
Agencia de implementare (UCIPE)	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează și implementează EIMS și PMMS specifice site-ului (pentru activitățile componente 1) și PCMS pentru activitățile componente 2 și supune revizuirii și aprobării Băncii; - Dezvăluie PCMS și PAMS pe site-ul său web; - Elanorează PMMS pentru activitățile componente 2 în conformitate cu PCMS; - Trimite PMMS la BM pentru revizuire prealabilă; - Efectuează controlul calității și revizuiște PMMS; - Dezvăluie PMMS pe site-ul său web și încorporează PMMS în documentele de ofertare; - Elaborează procedurile de management al muncii; - Se asigură cu specialiști în domeniu monitorizării mediului și social; - Efectuează inspecții privind punerea în aplicare a PMMS de către contractorul de construcții, face recomandări și decide dacă sunt necesare sau nu măsuri suplimentare; - În caz de neconformitate, se asigură că antreprenorul elimină neconformitatea și informează BM despre neconformitate; - Elaborează, actualizează și implementează un Plan de implicare a părților interesate a proiectului (PIPIP) care consideră grupurile vulnerabile pe lângă faptul că acordă atenție aspectului de gen al proiectului; - Organizează ședințe de consultare, pregătește și distribuie pliante sau alte documente informative pentru informarea comunității, cu privire la proiect, cu impactul și programul de construcție al acestuia; - Stabilește un MRP pe două niveluri, monitorizează și furnizează răspuns la nemulțumirile legate de proiect în termene specificate; - Gestionează mecanismul de remediere a reclamațiilor pentru lucrători - Oferă îndrumări antreprenorului de construcții și firmei de supraveghere; - Raportează BM problemele de mediu și sociale legate de implementarea proiectului în rapoarte periodice de progres; - Este deschis la comentariile grupurilor afectate și ale autorităților locale de mediu cu privire la aspectele de mediu ale implementării proiectului. Organizează întâlniri cu aceste grupuri în timpul vizitelor, după caz; - Coordonează și asigură legătura cu misiunile de supraveghere ale BM; aspecte de protecție socială și de mediu ale implementării proiectului.
Beneficiarul – Termoelectrica SA	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvăluie documentele PCMS, PAMS și PIPIP pe site-ul web al Termoelectrica SA; - Furnizează date tehnice la UCIPE pentru pregătirea documentului de ofertă; - Furnizează date tehnice pentru antreprenor pentru pregătirea proiectului detaliat; - Efectuează inspecții cu autoritățile contractante și de stat (reprezentanți de mediu, sanitar și pompieri) în locațiile de construcție;

Responsabilitățile părților	Responsabilități
	<ul style="list-style-type: none"> - Participă la consultații publice și oferă informații tuturor părților interesate; - Gestionează MRP intern și extern la nivel de proiect - Este deschis la observațiile grupurilor afectate și ale autorităților locale de mediu cu privire la aspectele de mediu ale implementării proiectului; - Raportează performanțele proiectului tuturor părților interesate; - Desfășoară activități de monitorizare aleatorie pentru implementarea PMMS specifice site-ului; - Realizează auditul conform cerințelor proiectului.
Proprietarii clădirilor/asociațiilor	<ul style="list-style-type: none"> - Sunt responsabili pentru procesul de obținere a certificatului de urbanism și a altor aprobări și permise pentru asigurarea procesului de proiectare detaliată și autorizarea lucrărilor civile - Desfășoară ședințele de consultare publică cu proprietarii apartamentelor și semnează procesul-verbal al întâlnirilor - Oferă acces Termoelectrica SA și la antreprenor în subsolul clădirilor - Participă la reuniunea de asociere a proprietarilor de locuințe și discută problemele referitoare la sănătatea și securitatea comunității - Raportează eventualele aspecte și incidente de mediu și sociale către UCIPE / Termoelectrica
Antreprenor	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează pentru activitățile Componentei 1 PMMS al antreprenorului și Planul propriu de management al muncii, Planul de management al traficului etc. - Implementează PMMS al antreprenorului în șantier, dacă este necesar, revizie ori de câte ori este necesar PMMS al antreprenorului împreună cu suportul UCIPE; - Implementează procedurile de management al muncii; - Gestionează la primul nivel mecanismului de soluționare a reclamațiilor și / sau direcționează nemulțumirile către TE și UCIPE, comunică în mod regulat plîngerile către UCIPE prin rapoartele săptămânale și lunare în conformitate cu PMMS; - Monitorizează activitățile de construcție din șantier în mod regulat (zilnic, săptămânal, etc.); - Pregătește rapoarte de progres în conformitate cu cerințele din PMMS pentru revizuirea MEPIU; și - Compensează sau remediează toate daunele produse în timpul construcției (adică daune aduse spațiilor verzi sau mediului, infrastructurii), astfel cum este stabilit de PMMS.
Autoritățile de control municipale, incluzînd Agențiile de Mediu, Sanitară și Antiincendiară	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează și emite certificatul de urbanism pentru proiectare - Elaborarea și emite certificatul informativ de urbanism - Decide dacă sunt necesare Avizele de mediu, sanitare și de combatere a incendiilor pentru etapa de proiectare - Verifică și controlează proiectul detaliat, pe baza certificatului de urbanism pentru proiectare, de către instituția autorizată din Republica Moldova - Elaborează și emite Autorizația de Construire - În numele Primăriei Chișinău, Agenția de Mediu, ANSP și Serviciul de Pompieri au responsabilitatea de a controla implementarea autorizațiilor emise de către Primărie - Controlează dacă PMMS este implementat corect.

7. Informarea și Consultările publice cu privire la EIMS&PMMS și CMMS

Documentul unificat cu privire la EIMS&PMMS și CMMS va fi publicat pentru consultare pe site-urile web ale Beneficiarului (TE) și ale UCIPE. După consultarea publică va fi elaborat un *Raport de consultare publică*, care va include graficul, mijloacele de informare, precum și comentariile/propunerile și observațiile primite, și modul în care acestea au fost/vor fi abordate.

Raportul de consultare publică va fi anexat la prezentul document în versiunea finală.

Referințe

Acte normative

Legea #1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător
Legea #267 din 09.11.1994 privind apărarea împotriva incendiilor
Legea #721 din 02.02.1996 privind calitatea în construcții
Legea #835 din 17.05.1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului
Legea #851 din 29.05.1996 privind expertiza ecologică
Legea #1102 din 06.02.1997 cu privire la resursele naturale
Legea #1347 din 09.10.1997 privind deșeurile de producție și menajere
Legea #1422 din 17.12.1997 privind protecția aerului atmosferic
Legea #1540-XIII din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului
Legea #186 din 10.07.2008 securității și sănătății în muncă
Legea #239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional,
Legea #10 din 03.02.2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice
Legea #163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție
Legea #86 din 29.05.2014 privind evaluarea impactului asupra mediului
Legea #136 din 17.06.2016 privind statutul municipiului Chișinău

Hotărîrea Guvernului #306 din 30.03.2000 despre aprobarea Regulamentului privind
autorizarea funcționării și schimbării destinației construcțiilor și amenajărilor
Hotărîrea Guvernului #1000 din 02.10.2000 cu privire la Crearea unor întreprinderi de stat
în sectorul electroenergetic
Hotărîrea Guvernului #1276 din 21.12.2000 cu privire la crearea UCIPE
Hotărîrea Guvernului #353 din 05.05.2010 cu privire la aprobarea Cerințelor minime de
securitate și sănătate la locul de muncă
Hotărîrea Guvernului #80 din 09.02.2012 cu privire la cerințele minime de securitate și
sănătate pentru șantierele temporare sau mobile
Hotărîrea Guvernului #102 din 05.02.2013 privind Strategia energetică a RM pînă în anul
2030
Hotărîrea Guvernului #1029 din 19.12.2013 cu privire la investițiile capitale publice,

Instrucțiune despre ordinea de organizare și efectuare a expertizei ecologice de stat,
aprobată prin Ordinul Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale #188 din
10.09.2002 //Monitorul Oficial 14-17/25, 07.02.2003

Alte surse

Planul de amenajare a teritoriului municipiului Chișinău, Strategia de dezvoltare
teritorială 2007-2025 –
https://www.chisinau.md/public/files/noutati/2010/decembrie/chisinau_PAT_documento.pdf

CLIMATE CHANGE CO-BENEFITS, METHODOLOGY AND APPLICATION IN
WB OPERATIONS, (2015), Annex 1: List of Activities Eligible for Classification as
Climate Mitigation Finance

WB Environment, Health and Safety Guidelines –

<https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/f82a5f06-f3f7-4033-8ea6->

[b767523cda8e/FINAL_Thermal%2BPower.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jqeD9Eg&id=1323162579734\)](https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/f82a5f06-f3f7-4033-8ea6-b767523cda8e/FINAL_Thermal%2BPower.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jqeD9Eg&id=1323162579734)

Webliografie

Agenția Servicii Publice – <https://asp.gov.md/>

Biroul Național de Statistică – <https://statistica.gov.md/>

Fondul Național de Date Geospațiale – <http://geoportal.md/>

Google Earth – <https://earth.google.com/>

Ministerul Economiei și Infrastructurii – <https://mei.gov.md/>

Registrul de Stat al Actelor Juridice – <http://lex.justice.md> (legis.md)

Termoelectrica SA – <http://termoelectrica.md/>

UCIPE – <http://mepiu.md/>

World Bank Documents&Reports Site – <http://documents.worldbank.org>